

Skirta:
Kauno miesto savivaldybei

JAUNIMO SITUACIJOS KAUNO MIESTE TYRIMAS

2011 m. kovas.

Vykdytojas:

VŠĮ „Verslo iniciatyva“

Viešoji įstaiga „Verslo iniciatyva“
Savanorių pr. 281-405, Kauno m.sav.
Tel. (+370) 62020 499
El.p.: info@vini.lt; [http:// www.vini.lt](http://www.vini.lt)

Turinys

Turinys	2
Paveikslų sąrašas	3
Lentelių sąrašas	6
Įvadas	7
1. Tyrimo metodologijos	8
1.1. Anketinis vertinimas (apklausa).....	8
1.2. Pusiau struktūruotas ekspertų interviu.....	12
1.3. Palyginamoji statistinių duomenų analizė	13
1.4. Lyginamoji teisės aktų ir strategijų analizė	13
2. Bendrasis esamos situacijos vertinimas.....	14
3. Situacijos vertinimas pagal sritis.....	17
3.1. Miesto patrauklumo ir pagrindinių problemų vertinimas	17
3.2. Švietimas ir mokslas	23
3.3. Emigracija	27
3.4. Sveikata.....	30
3.5. Nusikalstamumas ir saugumas mieste	32
3.6. Laisvalaikis ir aktyvumas.....	40
3.7. Nedarbas ir verslumas.....	47
3.8. Vertybės	52
3.8. Papildomi komentarai	54
4. Teisės aktų reglamentuojančių jaunimo politiką Kauno mieste analizė.....	55
Išvados ir rekomendacijos	58
Priedai	68

Paveikslų sąrašas

1. Pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes	10
2. Pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mokymo instituciją	10
3. Pav. Respondentų pasiskirstymas pagal kilmės vietą	11
4. Pav. Respondentų pasiskirstymas pagal užimtumą	11
5. Pav. Darbo vieta pagal sektorių	12
6. Pav. Jaunimo skaičiaus miestuose dinamika 2001-2010 m., tūkst.	14
7. Pav. Jaunimo ir visų gyventojų pokyčio 2001-2010 m. regionuose ir šalyje palyginimas, proc.	15
8. Pav. Jaunimo dalies tarp visų gyventojų miestuose ir šalyje dinamika, proc.	15
9. Pav. Kauno miesto jaunimo pagal amžiaus grupes skaičiaus dinamika 2001-2010 m., tūkst.	16
10. Pav. Miesto situacijos vertinimas įvairiose srityse	17
11. Pav. Miestą apibūdinančių tezių vertinimas	19
12. Pav. Respondentų ryšys su Kaunu (pateikiamas atsakymų dažnumas)	20
13. Pav. Bendrųjų problemų aktualumas (pateikiamas atsakymų dažnumas)	21
14. Pav. Svarbiausios institucijos sprendžiančios jaunimo problemas (pateikiamas atsakymų dažnumas)	21
15. Pav. Gyvenimo kokybės per pastarąjį pusmetį vertinimas	22
16. Pav. Norimi pakeisti gyvenime dalykai (pateikiamas atsakymų dažnumas)	22
17. Pav. Bendrojo lavinimo mokyklų abiturientų pagal apskritis tolimesnis mokymasis, proc. nuo visų baigusiųjų	23
18. Pav. Kauno bendrojo lavinimo mokyklų abiturientų tolimesnis mokymasis pagal mokymosi įstaigą, proc. nuo visų baigusiųjų	24
19. Pav. Bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičius, tūkst.	24
20. Pav. Profesinio lavinimo mokyklų mokinių skaičius, tūkst.	25
21. Pav. Kolegijų studentų skaičius, tūkst.	25
22. Pav. Universitetų studentų skaičius, tūkst.	26

23.	Pav. Svarbiausi mokymosi tikslai (pateikiamas atsakymų dažnumas)	26
24.	Pav. Planuojamas išvykimas į užsienį	28
25.	Pav. Išvykimo į užsienį prioritetai	28
26.	Pav. Planuojama migracija šalies viduje	29
27.	Pav. Išvykimo iš Kauno priežastys (pateikiamas atsakymų dažnumas)	29
28.	Pav. Užregistruotų visų susirgimų skaičius, tenkantis 1000 vaikų	30
29.	Pav. Užregistruotų naujų susirgimų skaičius, tenkantis 1000 vaikų	31
30.	Pav. Traumų ir apsinuodijimų skaičius, tenkantis 1000 vaikų	31
31.	Pav. Sergamumo nuo pagrindinių ligų procentinis pasiskirstymas, 2008 ir 2009 m.	32
32.	Pav. Sveikatos būklės vertinimas	33
33.	Pav. Neigiamai sveikatos būklę veikiantys aspektai	33
34.	Pav. Psichotropinių medžiagų vartojimo intensyvumas	34
35.	Pav. Nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų dinamika 2004-2009 m.	35
36.	Pav. Nusikalstamumo dinamikos vertinimas per praėjusius metus	37
37.	Pav. Saugumo vertinimas įvairiose aplinkose	38
38.	Pav. Nesaugumą lemiančios priežastys (pateikiamas atsakymų dažnumas)	39
39.	Pav. Laisvo laiko (laiko nieko neveikimui) turėjimas (pateikiamas atsakymų dažnumas)	40
40.	Pav. Veikla laisvo laiko metu	41
41.	Pav. Pageidautinas savivaldybės dėmesys laisvalaikio paslaugų plėtrai(pateikiamas atsakymų dažnumas)	42
42.	Pav. Dažniausiai išskirti sportavimo sąlygų trūkumai mieste (pateikiamas atsakymų dažnumas)	43
43.	Pav. Viešųjų renginių mieste vertinimas	43
44.	Pav. Priklausomybė nevyriausybiniams organizacijoms	44
45.	Pav. Veiksniai, trukdantys jaunimui įsilieti į NVO veiklą (pateikiamas atsakymų dažnumas)	45
46.	Pav. Veiksniai galintys suaktyvinti jaunimo įsitraukimą į NVO (pateikiamas atsakymų dažnumas)	46

47.	Pav. Registruoto jaunimo nedarbo kitimo dinamika Kaune 2005-2010 m.....	47
48.	Pav. Registruoto jaunimo nedarbo struktūros pagal išsilavinimą dinamika Kaune 2005-2010 m., proc.....	48
49.	Pav. Priežastys, dėl kurių nedirbama	48
50.	Pav. Preferencijos norimam darbui.....	49
51.	Pav. Svarbiausi veiksniai padedantys susirasti darbą (pateikiamas atsakymų dažnumas)	49
52.	Pav. Pagrindinis pajamų šaltinis	50
54.	Pav. Trukdžiai pradėti verslą (pateikiamas atsakymų dažnumas)	51
55.	Pav. Dalyvavimas rinkimuose	52
56.	Pav. Įtakos darymas priimant politinius sprendimus (pateikiamas atsakymų dažnumas)	53
57.	Pav. Jaunimo problemų medis.....	63

Lentelių sąrašas

1. Lentelė. Dabartinė gyvenamoji respondentų vieta	11
2. Lentelė. Jaunimo ir visų gyventojų skaičiaus palyginimas 2001 ir 2010 metų pradžioje	14
3. Lentelė Kaune nusikaltusių nepilnamečių požymiai, proc.	36
4. Lentelė. Nepilnamečių Kaune įvykdytų nusikaltimų požymiai, proc.	36
4. Teisės aktų reglamentuojančių jaunimo politiką Kauno mieste analizė	55
5. Lentelė. Kauno miesto jaunimo politikos koncepcijos ir nacionalinės jaunimo politikos plėtros programos lyginimas	55
6. Lentelė. Kauno miesto jaunimo politikos koncepcijos ir nacionalinės jaunimo politikos plėtros programos lyginimas	58

Išvadas

Kaunas – akademinis miestas, todėl čia gyvenančio ir atvykstančio studijuoti jaunimo reikšmė miesto gyvenimui, raidai ir perspektyvoms – didžiulė. Ne mažiau aktuali ir mokyklose besimokančių moksleivių problematika – jų siekis studijas rinktis ne gimtajame mieste, grėsmingos demografinės tendencijos, saugumo, laisvalaikio ir kitos aktualijos yra itin svarbios visai bendrajai miesto politikai, juolab, kad švietimo finansavimas ir sudaro didžiąją dalį miesto savivaldybės biudžeto dotacijų. Taigi, Kauno mieste egzistuoja daugybė tiek nacionalinio, tiek regioninio lygmens problemų, kurios nėra nuosekliai ištirtos bei identifikuotos. Be to, vykdomos vienokios ar kitokios programos (pvz. „Jaunimo iniciatyvų paramos programa“) nesiremia esminiais strateginiais jaunimo politikos tikslais – priemonės tvirtinamos ir įgyvendinamos nesistemiškai.

Miesto jaunimo problemas sprendžiančios institucijos ne visada tinkamai atlieka savo funkcijas, o skirtingų institucijų funkcijų pasidalijimo ir bendradarbiavimo stoka neleidžia išnaudoti viso turimo potencialo pasitelkiant tais pačiais ištekliais.

Nėra įvertintos ne tik didžiausios miesto problemos, bet ir pozityvieji miesto aspektai jaunimo politikos kontekste. Jų išryškėjimas, gerųjų pavyzdžių sklaida galėtų tapti svarbiu atspirties tašku kuriant ir įgyvendinant miesto jaunimo politiką.

Svarbiausias šio **tyrimo tikslas** visapusiškai ištirti Kauno miesto savivaldybės jaunimą, jo poreikius ir įgyvendinamą jaunimo politiką. Siekiant šio tikslo buvo vertintos svarbiausios jaunimo problemos, nusikalstamumo situacija, švietimo sistemos efektyvumas, jaunimo laisvalaikis ir kitos svarbios sritys. Rengiant šią studiją, kaip ir ilgalaikę 2011-2019 metų nacionalinę jaunimo politikos plėtros programą, buvo plačiai remiamasi įvairių suinteresuotų grupių patirtimi, naudoti duomenys iš įvairių šaltinių ir institucijų, vykdyta kokybiška jaunimo apklausos programa.

Pirmajame šio tyrimo skyriuje pristatomos tyrimo metodologijos, aprašomi svarbiausi tyrimo uždaviniai, pristatomi respondentai ir jų pasiskirstymas pagal įvairias socialines grupes tiek anketiniame vertinime, tiek ekspertiniuose interviu.

Antrajame skyriuje nagrinėjama bendroji miesto situacija. Akcentuojamos Kauno demografinės tendencijos, vykdomas lyginimas su kitais Lietuvos regionais.

Trečiajame skyriuje pristatomas specifinis vertinimas pagal įvairias sritis. Nagrinėjamos šios sritys: miesto patrauklumo ir pagrindinių problemų vertinimas, švietimas ir mokslas, emigracija, sveikata, nusikalstamumas ir saugumas mieste, laisvalaikis ir aktyvumas, nedarbas ir verslumas, vertybės. Be šių sričių šiame skyriuje pateikiami ir papildomi respondentų komentarai. Nagrinėjamos sritys vertinamos trimis etapais: pirmiausiai analizuojami su sritimi susiję oficialūs statistiniai duomenys, vėliau nagrinėjami respondentų atsakymai pateikti apklausos metu ir galiausiai pateikiamos apibendrintos ekspertinių vertinimų išvados.

Ketvirtajame skyriuje nagrinėjami svarbiausi jaunimo politiką Kauno mieste apibūrinantys teisės aktai. Pristatomas šių teisės aktų parengimas, vykdoma lyginamoji analizė.

Tyrimo pabaigoje pateikiamos **išvados ir rekomendacijos** bei tyrimo priedai.

Rengiant tyrimą naudoti Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Kauno visuomenės sveikatos biuro Sveikatos stebėsenos skyriaus, Kauno teritorinės darbo biržos, Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato, Jaunimo situacijos tyrimo Kauno mieste apklausos anketos ir kitų antrinių šaltinių duomenys. Tyrimo metu bendradarbiauta su įvairiais socialiniai partneriais.

1. Tyrimo metodologijos

Tyrimo metodologija parengta pagal Užsakovo techninius reikalavimus, remiantis analogiškų tyrimų praktika. Tyrimo metu be anketinės apklausos sąlygojamų metodų buvo naudojami ir kiti su tyrimu susiję metodai. Atliktas tyrimas sudarys galimybes gerinti jaunimo situaciją Kauno mieste.

Tyrimo tikslas – atlikti visapusišką Kauno miesto jaunimo situacijos vertinimą.

Tyrimo metu buvo siekiama įgyvendinti šiuos **uždavinius**:

- įvertinti bendrąsias jaunimo problemas Kauno mieste;
- įvertinti jaunimo laisvalaikio ir laisvalaikio infrastruktūros būklę bei tobulinimo galimybes;
- įvertinti jaunimo sveikatos ir psichotropinių medžiagų vartojimo situaciją;
- nustatyti jaunimo saugumo ir nusikalstamumo santykį;
- įvertinti švietimo sistemos efektyvumą;
- įvertinti jaunimo politikos įgyvendinimo situaciją ir nustatyti jos tobulinimo galimybes;
- nustatyti pagrindines jaunimo demografines, socialines ir ekonomines tendencijas;
- nustatyti jaunimo pilietiškumą, jų žinias apie nevyriausybinės organizacijas ir kitas institucijas;
- nustatyti jaunimo verslumo ir darbo problemas;
- nustatyti, kaip jaunimas vertina Kauno miestą;
- nustatyti jaunimo situacijos ateities perspektyvas

Tyrimo metodai:

- Anketinis vertinimas (apklausa);
- Pusiaus struktūruotas ekspertų interviu;
- Palyginamoji statistinių duomenų analizė;
- Lyginamoji teisės aktų ir strategijų analizė.

Tyrimo tikslinė grupė – 14-29 metų Kauno mieste gyvenantys ar gyvenę asmenys.

Tyrimo imtis – 966 anketinės apklausos respondentai ir 20 asmenų, apklausti pusiau struktūruotuose giluminiuose interviu.

Tyrimo objektas – Kauno miesto jaunimo poreikiai ir svarbiausios jaunimo politikos įgyvendinimo kryptys.

Tyrimo subjektas – 14-29 metų Kauno miesto jaunimas bei jaunimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų atstovai.

Tyrimo atranka. Taikyta dvejoja tyrimo respondentų atrankos sistema:

- Stratifikuotas atrankos metodas. Šis metodas taikytas siekiant įvertinti specifines tikslines grupes pagal tam tikrus požymius (lytį, amžių, gyvenamąją vietą, užimtumą ir kt.). Jis užtikrina duomenų reprezentatyvumą, nes kiekvienas tikslinės grupės narys turi teisę būti apklaustas.
- Patikimos (atsitiktinės) atrankos metodas taikytas atsitiktinai pasirenkant švietimo įstaigas, mokinių klases ir studentų grupes, bei maksimaliai plačiai viešinant apklausos anketą taip išplečiant jos pasiekiamumą visai tikslinei tyrimo grupei.

1.1. Anketinis vertinimas (apklausa)

Vienas iš svarbiausių vykdyto tyrimo elementų buvo anketinė apklausa, kurios metu buvo apklausti jauni žmonės šiuo metu gyvenantys arba gyvenę Kaune. Respondentai reprezentuoja Kauno miesto jaunimą pagal skirtingas amžiaus grupes, užimtumą, mokymosi įstaigas, lytį, kilmę ir kitus aspektus. Tyrimo metu apklaustos visos tikslinės tyrimo sub-grupės.

Anketoje iš viso buvo pateiktas 51 klausimas, naudojant mišraus tipo klausimyną. Jį sudarė:

- 2 atviro tipo klausimai: apie jaunimo žinomas visuomenines organizacijas ir papildomas klausimas pastaboms bei komentarams;
- pusiau uždaro tipo klausimai, kuriuose po suformuluotais atsakymais respondentui paliekama laisvos vietos kitiems galimiems atsakymams;
- klausimas apie subjektyvų jaunuolių patyrimą naudojant psichotropines medžiagas.

- 12 faktinių (demografinių) klausimų, kuriuose pateikta informacija apie respondentų lytį, amžių, išsilavinimą, darbą;
- 7 matricos tipo klausimai, apimantys uždarus teiginius. Kiekviena matrica sudaryta iš skirtingo kiekio teiginių, leidžiančių identifikuoti konkretų jaunimo santykį su analizuojama problema. Kiekvienas matricos teiginys turėjo būti įvertintas viena verte, pasirenkant ją iš pateiktų galimų.

Visa anketa buvo suskirstyta klausimų blokais:

1. Faktiniai duomenys apie respondentą;
2. Respondento ryšis su Kaunu;
3. Švietimas;
4. Migracija;
5. Bendrosios jaunimo problemos;
6. Respondentui aktualios problemos;
7. Sveikata ir psichotropinės medžiagos;
8. Saugumas ir nusikalstamumas;
9. Nevyriausybinių organizacijų;
10. Pilietiškumas;
11. Institucijų vertinimas;
12. Laisvalaikis ir laisvalaikio infrastruktūra;
13. Verslumas ir darbas;
14. Bendrasis miesto vertinimas.

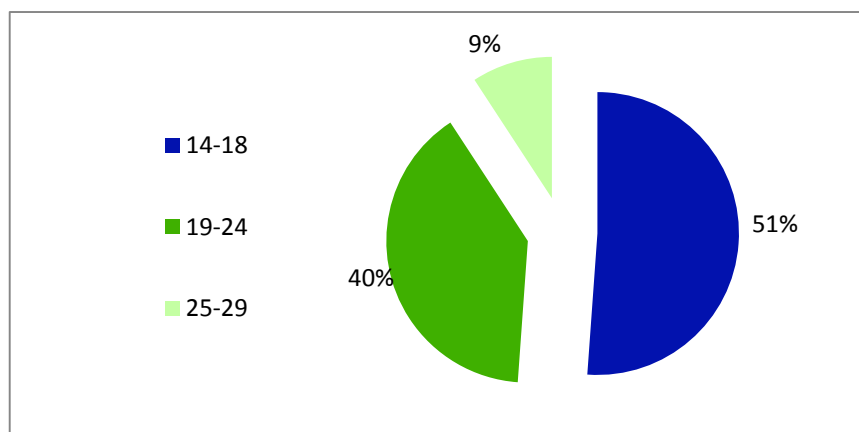
Anketa buvo sudaryta remiantis Kauno miesto jaunimo situacijos tyrimų, atliktų 2005 ir 2008 metais ataskaitomis, Valstybinės jaunimo reikalų tarybos užsakymais šalies jaunimo situacijos 2004 ir 2007 metų tyrimais ir ekspertų rekomendacijomis. Anketa buvo atvirai pasiekama ir pildoma internete¹, taip pat buvo naudojamos popierinės anketos.

Anketinėje apklausoje atsakymus pateikė 1039 respondentai. Vertinimo metu buvo atmestos nereprezentatyvios anketos – užpildytos netinkamai, sužymėti vienodi atsakymai, respondento amžius neatitiko tikslinės grupės amžiaus ir pan. Bendras netinkamais pripažintų respondentų skaičius – 73.

Anketinėje apklausoje analizuojami 966 respondentų pateikti reprezentatyvūs duomenys. Pagal Lietuvos Respublikos įstatymus visi respondentai traktuojami kaip jaunimas – tai yra nuo 14 iki 29 metų amžiaus. Anketinio vertinimo metu respondentai pagal amžių buvo segmentuojami į tris pagrindines grupes:

- Nuo 14 iki 18 metų – 494;
- Nuo 19 iki 23 metų – 383;
- Nuo 24 iki 29 metų – 89 (1 pav.).

¹ <http://manoapklausa.lt/apklausa/252549706/>

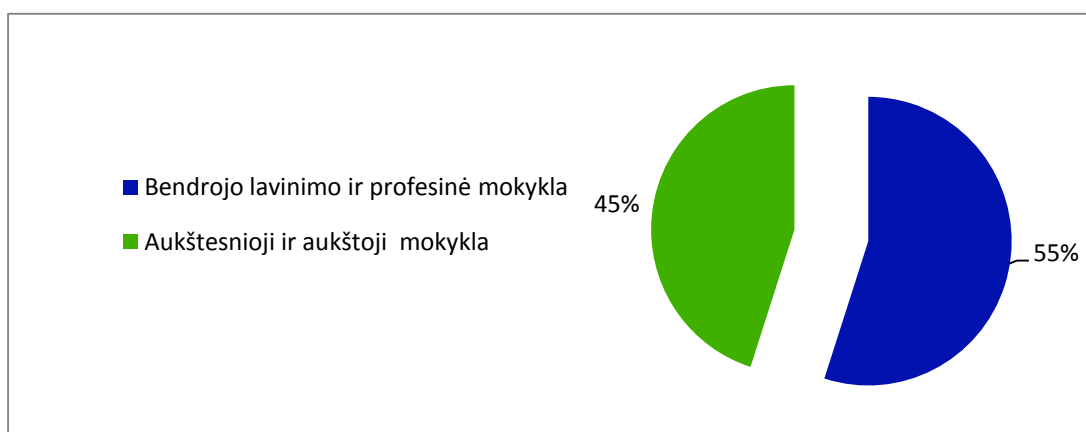
1. Pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes

Visų respondentų amžiaus vidurkis – **18,7 metų**.

Anketiniame vertinime pagal lytį respondentai pasiskirstė beveik po lygiai:

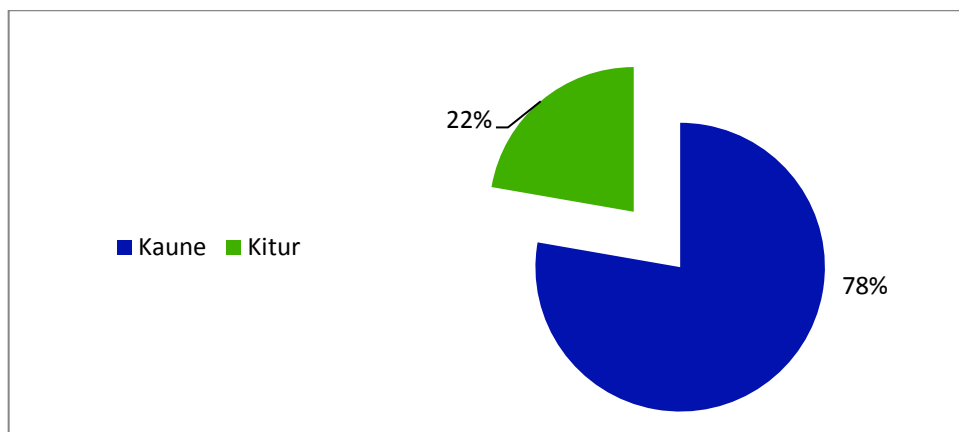
- 403 vyrai (42 procentai visų apklausos dalyvių);
- 563 moterys (58 procentai visų apklausos dalyvių).

Didžioji dalis respondentų šiuo metu mokosi mokymo įstaigose – 914 (94,6 proc. visų apklaustųjų). Iš jų bendrojo lavinimo mokyklose mokosi 488, profesinio lavinimo mokykloje – 5, aukštesniojoje mokykloje – 27, aukštojoje mokykloje – 377.

2. Pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mokymo instituciją

Vertinant jaunimo situaciją, pakankamai didelę reikšmę sudaro respondento kilmės vieta. Iš Kauno kilęs jaunuolis turi daugiau žinių apie miesto situaciją, giliau vertina gimtojo miesto problemas, būna geriau susipažinęs su miesto specifika. Kita vertus, į Kauną atvykęs jaunuolis gali situaciją įvertinti iš šalies, jo nuomonė yra objektyvesnė. Didžioji dalis apklaustų respondentų yra gimę Kaune (751), kitur gimę tik 22 proc. apklaustųjų (215).

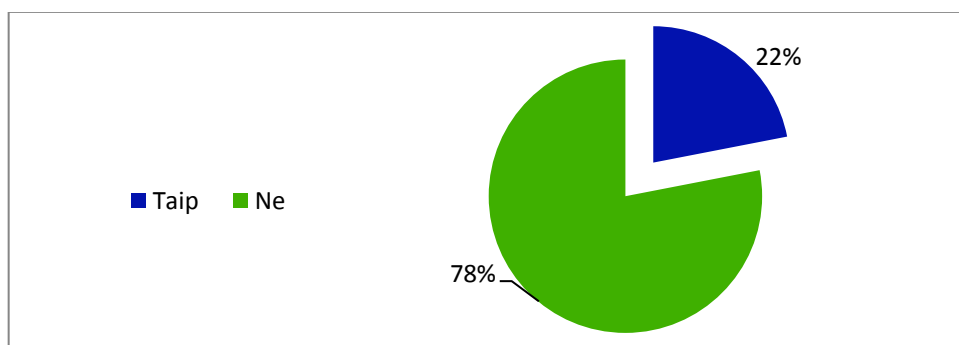
3. Pav. Respondentų pasiskirstymas pagal kilmės vietą

Tyrimo metu apklausti ne tik šiuo metu Kaune gyvenantys, bet ir iš jo išvykę asmenys. Bendra šiuo metu į užsienį arba į kitą Lietuvos miestą išvykusių respondentų dalis vertinime yra 63 asmenys (6,5 proc.). Kaune trumpiau nei 10 metų gyvena 190, daugiau nei 10 metų – 713 respondentų.

1. Lentelė. Dabartinė gyvenamoji respondentų vieta

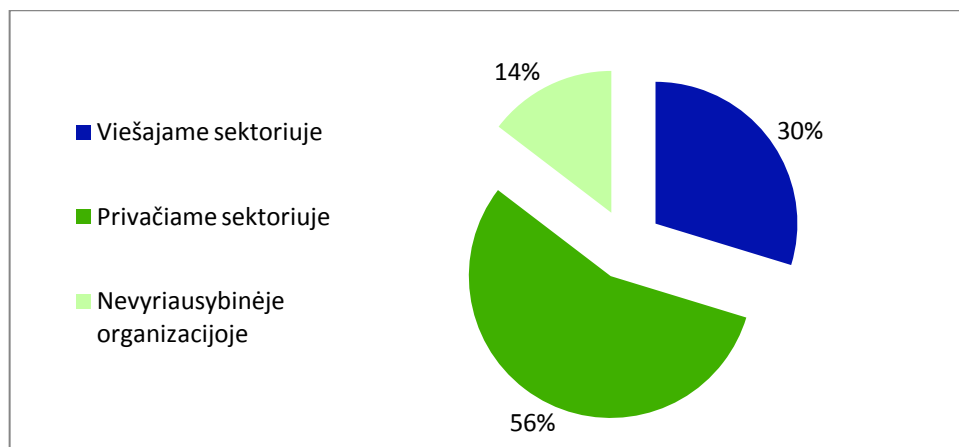
Respondento gyvenimo trukmė Kauno mieste	Respondentų skaičius	Procentinė dalis, proc.
Šiuo metu nebegyvenu, esu išvykęs į kitą Lietuvos miestą	38	3,9
Šiuo metu nebegyvenu, esu išvykęs į užsienį	25	2,6
Iki 2 metų	85	8,8
Nuo 2 iki 5 metų	69	7,1
Nuo 5 iki 10 metų	36	3,7
10 ir daugiau metų	66	6,8
Nuo pat gimimo	647	67,0

Didžioji dalis apklausto jaunimo nurodė nedirbantys. Šiuo metu dirbančiais save nurodė 22 procentai apklaustųjų, 78 proc. - nedirbantys. Tačiau iš šių duomenų daryti išvadą, kad tarp Kauno jaunimo vyrauja nedarbas, negalima. Didžioji dalis apklaustųjų studijuoja ar mokosi, tad tikėtis aukšto jų įsidarbinimo lygio negalima.

4. Pav. Respondentų pasiskirstymas pagal užimtumą

Didžioji dalis dirbančiųjų respondentų šiuo metu dirba privačiame sektoriuje (56 proc.), mažiausiai dirba nevyriausybiname sektoriuje (14 proc.).

5. Pav. Darbo vieta pagal sektorių

Apklausos atlikimo laikas: 2010 m. sausio – 2011 m. vasario mėn.

1.2. Pusiau struktūruotas ekspertų interviu

Lygiagrečiai anketiniam vertinimui buvo vykdomi seminarai, diskusijos ir interviu su įvairių jaunimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų atstovais. Interviu vyko pagal iš anksto numatytą klausimų ir gairių struktūrą. Buvo išskirtos keturios pagrindinės klausimų ir aptariamų temų grupės:

- Pirma grupė – bendrieji klausimai apie ekspertą. Šios grupės klausimai įvertino eksperto patirtį, atstovaujamos institucijos tikslus ir jos sąlytį su jaunimo politikos įgyvendinimu Kauno mieste.
- Antroji grupė – bendrieji klausimai apie jaunimo politiką Kauno mieste ir jos įgyvendinimą. Ši klausimų ir temų sekcija nagrinėjo ekspertų požiūrį į ekonominę, politinę, kultūrinę, socialinę jaunimo padėtį Kauno mieste, esamas ir numatomas tendencijas.
- Trečioji grupė – specifiniai sektoriaus klausimai. Ši grupė klausimų ir aptartų temų kiekvieno susitikimo metu buvo pati svarbiausia. Buvo nagrinėjamos jaunimo aktualijos eksperto domėjimosi ir tiesioginio darbo srityje, tiriamos veikiančios struktūros ir sistemos bei tarpžinybiniai ryšiai tarp atskirų jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų. Ši klausimų sekcija implikuodavo ir būtinų pokyčių ir sisteminių korekcijų pasiūlymus, kurie buvo naudojami ir rengiant Kauno miesto jaunimo strategiją.
- Ketvirtoji grupė – miesto vystymosi vizija ir svarbiausios akcentuotinos veiklos kryptys. Ši grupė klausimų leido ekspertams hipotetiškai įvertinti Kauno miesto plėtrą, jaunimo situacijos kontekste iki 2019 metų ir išryškinti svarbiausius ir aktualiausius klausimus plėtojant ir įgyvendinant jaunimo politiką.

Šių susitikimų metu buvo reprezentuojamos šios įstaigos ir institucijos (detalus apklaustų institucijų ir asmenų sąrašas pateikiamas 1 priede):

- Kauno jaunimo organizacijų sąjunga "Apskritasis stalas";
- Kauno miesto jaunimo reikalų taryba;
- Kauno miesto savivaldybė;
- VDU studentų atstovybė;
- Kauno miesto mokinių taryba;
- Kauno apskrities vyriausiasis policijos komisariatas;
- Kauno teritorinės darbo biržos jaunimo užimtumo poskyrio Jaunimo darbo centras;
- Kauno teritorinės darbo biržos darbo išteklių skyrius;
- Kauno miesto savivaldybės administracijos Švietimo ir kultūros departamento miesto švietimo ir ugdymo skyrius;
- Miesto įvaizdžio ir turizmo skyrius;
- Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmai;

- Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro, Visuomenės sveikatos stebėsenos skyrius;
- Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro, Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros skyriaus.

Susitikimų metu iš viso apklausta 20 ekspertų. Vidutinis ekspertų amžius 31,3 metų. Vidutinė jų nurodyta patirtis darbo su jaunimo sektoriuje 9,35 metų. Vidutinė ekspertinio susitikimo trukmė – 1 valanda 30 minučių. Kiekviename iš susitikimų dalyvavo bent du VŠĮ „Verslo iniciatyva“ atstovai. Apklausos atlikimo laikas: 2011 m. sausio – 2011 m. vasario mėn.

1.3. Palyginamoji statistinių duomenų analizė

Siekiant įgyvendinti jaunimo situacijos Kauno mieste tyrimo tikslus ir pateikti objektyvią informaciją, duomenų tyrimo metu buvo naudojami statistinių duomenų lyginamosios ir giluminės analizės metodai.

Lyginamosios analizės metodu atlikta statistinių duomenų analizė 2001-2010 metų laikotarpiu Kaune ir kituose pagrindiniuose Lietuvos miestuose – Vilniuje, Klaipėdoje bei Šiauliuose. Būtina paminėti, kad dėl objektyvių priežasčių – pasikeitusios statistinių duomenų metodikos ar jos nebuvimo, kai kurių duomenų nebuvo galima palyginti.

Pagrindiniai informacijos šaltiniai – Statistikos departamento, Higienos instituto Sveikatos informacijos centro ir Kauno miesto savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro, Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato bei Kauno darbo biržos duomenys.

Giluminės analizės metodu buvo išsamiai atliktas aktualių jaunimui sričių ir pagrindinių problemų giluminis tyrimas, kuriuo, remiantis patikimais, įvairių duomenų rinkimo ir jų analize gautais duomenimis, įvertinami tyrimo rodikliai.

1.4. Lyginamoji teisės aktų ir strategijų analizė

Duomenų tyrimo metu buvo naudojama lyginamoji teisės aktų ir strategijų analizė, siekiant pateikti objektyvią informaciją apie jaunimo situaciją Kauno mieste.

Lyginamosios analizės metodu buvo atlikta Kauno miesto jaunimo politikos koncepcijos ir nacionalinės jaunimo politikos plėtros 2011-2019 programos analizė. Jos metu apibendrinti kiekvieną įvykdyto tyrimo teminę sritį apibrėžiantys teiginiai.

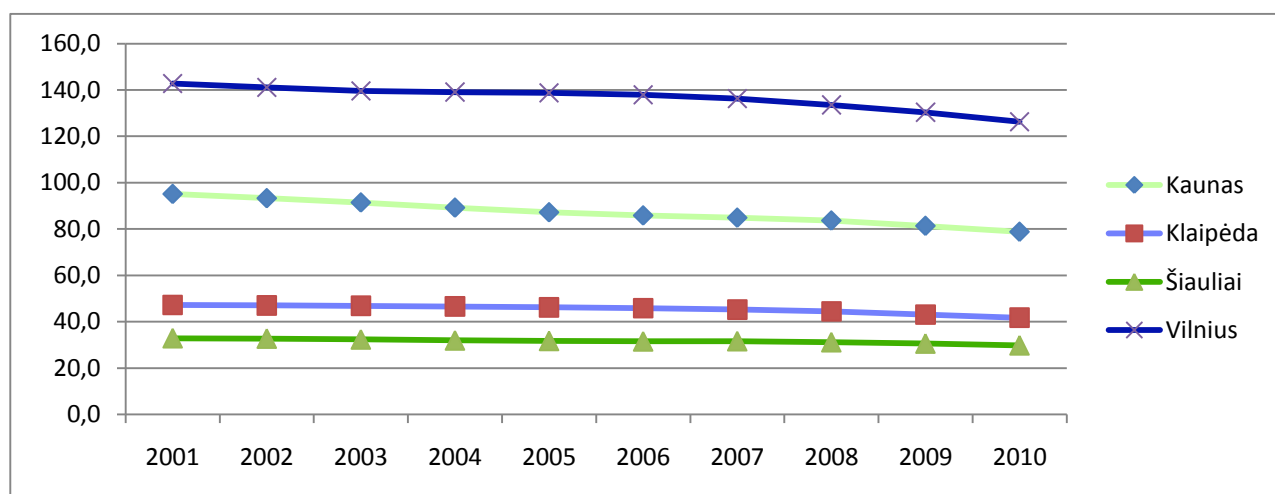
Be to, analizuoti pagrindiniai jaunimo aktualijas apibrėžiantys strateginiai dokumentai Kauno mieste – „Strateginis švietimo planas 2004 – 2012 m“, „Kauno miesto jaunimo politikos koncepcija“ ir bendroji miesto strategija bei „Nacionalinė jaunimo politikos plėtros 2011-2019 metams programa“.

2. Bendrasis esamos situacijos vertinimas

Šiame skyriuje apžvelgiamos pagrindinės jaunimo situacijos tendencijos įvertinant Statistikos departamento duomenis. Analizės metu vertinama Kauno miesto tendencijos su pagrindinių šalies miestų Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių miestų jaunimo situacijos tendencijomis per pastaruosius 10 metų (2001-2010).

2.1. Demografinės tendencijos

Jaunimo skaičius - vienas esminių demografinių kriterijų, atspindintis vietovės gyventojų amžių, jos aktyvumą ir gyvybingumą, ateities perspektyvas. Miestas, turintis mažiau jaunimo, tampa mažiau patrauklus tiek ekonomine, tiek socialine prasme. Pastaruoju metu visoje šalyje ir nagrinėjamuose miestuose ryškios jaunimo skaičiaus mažėjimo tendencijos (6 pav.)

6. Pav. Jaunimo skaičiaus miestuose dinamika 2001-2010 m., tūkst.

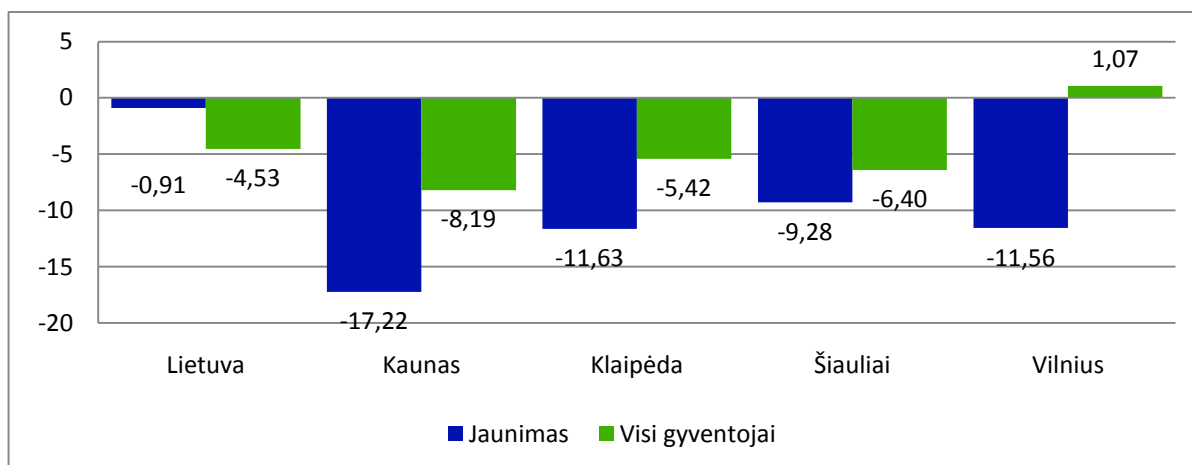
Mažėjant gimstamumui ir didėjant emigracijai visoje šalyje fiksuojamos neigiamos demografijos tendencijos būdingos ir jaunimo skaičiaus dinamikai. Analizuojant jaunimo skaičiaus kitimą didžiuosiuose šalies miestuose per 2001-2010 metus galima išskirti tokias tendencijas:

- Sparčiausias jaunimo skaičiaus mažėjimas Vilniaus ir Kauno miestuose;
- Sąlyginai stabilesnė padėtis Šiaulių ir Klaipėdos miestuose.

2. Lentelė. Jaunimo ir visų gyventojų skaičiaus palyginimas 2001 ir 2010 metų pradžioje

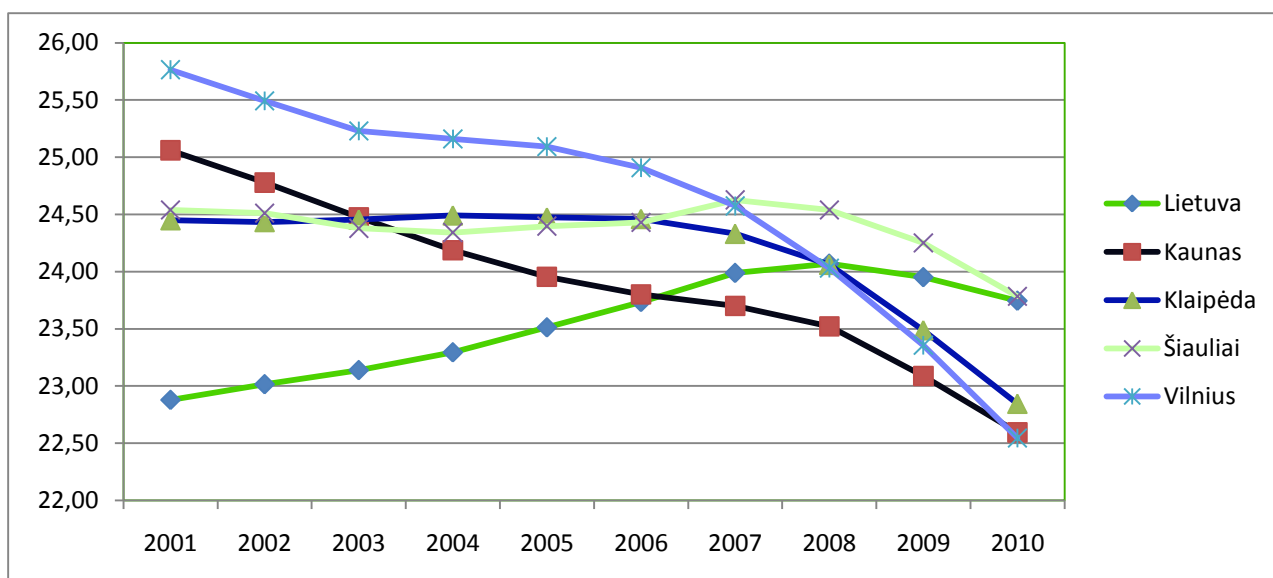
	Lietuva	Kaunas	Klaipėda	Šiauliai	Vilnius
Jaunimas					
Pokytis 2001-2010 m.	-7254	-16385	-5493	-3051	-16512
Pokytis 2001-2010 m., proc.	-0,91	-17,22	-11,63	-9,28	-11,56
Visi gyventojai					
Pokytis 2001-2010 m., proc.	-4,53	-8,19	-5,42	-6,40	1,07

Statistinių duomenų palyginamoji analizė atskleidžia, kad Kaune yra didžiausia jaunimo mažėjimo tendencija tarp didžiausių šalies miestų – per 10 metų Kaune sumažėjo 16,4 tūkst. 14-29 metų amžiaus jaunimo ir tai sudaro 17,22 proc. Santykinis jaunimo sumažėjimas smarkiai viršija kitų miestų rodiklius bei šalies jaunimo pokyčio tendencijas.

7. Pav. Jaunimo ir visų gyventojų pokyčio 2001-2010 m. regionuose ir šalyje palyginimas, proc. \

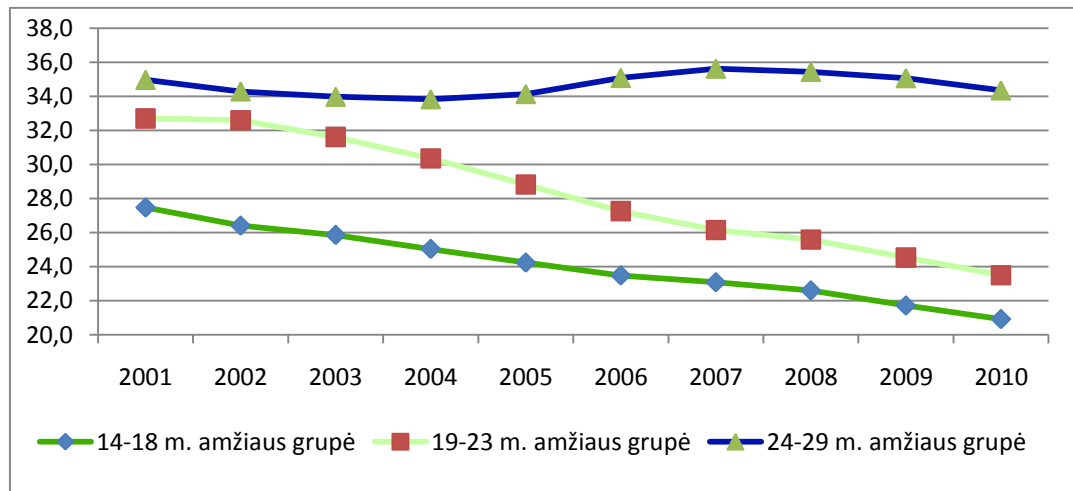
Nors Kaune fiksuojamas didžiausias gyventojų skaičiaus mažėjimas tarp lyginamų teritorijų, jaunimo mažėjimo situacija mieste dar grėsmingesnė: jaunimo skaičiaus mažėjimas (-17,22 proc.) yra dvigubai didesnis nei visų Kauno miesto gyventojų (-8,19 proc.). Ypatingai spartus jaunimo mažėjimas ilgalaikėje perspektyvoje neigiamai atsilieps bendram gyventojų skaičiui jei miestas neras papildomų galimybių pritraukti naujų gyventojų iš kitų regionų. Pažymėtina, kad didžiuosiuose miestuose jaunimo mažėjimo problema yra ryškesnė nei nacionaliniu lygiu.

8. Pav. Jaunimo dalies tarp visų gyventojų miestuose ir šalyje dinamika, proc.

- Per nagrinėjamą laikotarpį jaunimo ir visų gyventojų santykis labiausiai blogėjo Kaune ir Vilniuje. Per 10 metų Kaune jaunimo santykis sumažėjo nuo 25,06 proc. iki 22,59 proc. (-2,47 proc. punktai), sostinėje situacija dar blogesnė – sumažėjimas siekė nuo 25,76 proc. iki 22,55 proc. (-3,21 proc. punktai).
- Vertinant situaciją 2010 m. pradžioje, santykinai mažiausiai jaunimo buvo Vilniaus mieste, panaši situacija buvo Kauno ir Klaipėdos (22,84 proc. jaunimo) miestuose. Kiek geresnė situacija visoje šalyje ir Šiauliuose, kur jaunimo dalis tarp visų gyventojų atitinkamai siekė 23,75 ir 23,79 proc.

- Trijuose didžiuosiuose šalies miestuose jaunimo situacija santykinai blogesnė nei likusioje šalies dalyje – dėl šiems miestams būdingų specifinių savybių čia jaučiamas spartesnis jaunimo mažėjimas.

9. Pav. Kauno miesto jaunimo pagal amžiaus grupes skaičiaus dinamika 2001-2010 m., tūkst.

Analizuojant Kauno miesto jaunimo demografines tendencijas pagal amžių išryškėja dar viena neigiama perspektyva – mažėja jaunesnio amžiaus (14-18 m. ir 19-23 m.) miesto gyventojų. Galima manyti, kad reali padėtis 19-23 metų grupėje skiriasi nuo statistinės dėl mieste studijuojančių, tačiau čia neįsiregistravusių jaunų žmonių. Tokie asmenys pagyvina miestą, dalyvauja jo socialiniame gyvenime, iš kitos pusės – jie nėra pilnai ekonomiškai aktyvūs, kadangi surenkamas gyventojų pajamų mokestis sumokamas į kitų savivaldybių biudžetus. Visgi ilgalaikėje perspektyvoje jaunų žmonių skaičiaus mažėjimas (ypač jauniausioje amžiaus grupėje) gali sąlygoti bendrą miesto gyventojų skaičiaus mažėjimą, gyventojų senėjimą, mažėjančią miesto ekonominę ir socialinę patrauklumą. Pakankamai stabili 24-29 metų amžiaus jaunimo grupė kompensuoja spartų jaunesnio amžiaus asmenų mažėjimą. Didžiąją dalimi miestą „jaunina“ 24-29 metų jaunimas, atvykstantis iš kitų regionų. Šią tendenciją lemia tai, kad po studijų Kaune dirbti likę jauni žmonės čia užsiregistruoja.

3. Situacijos vertinimas pagal sritis

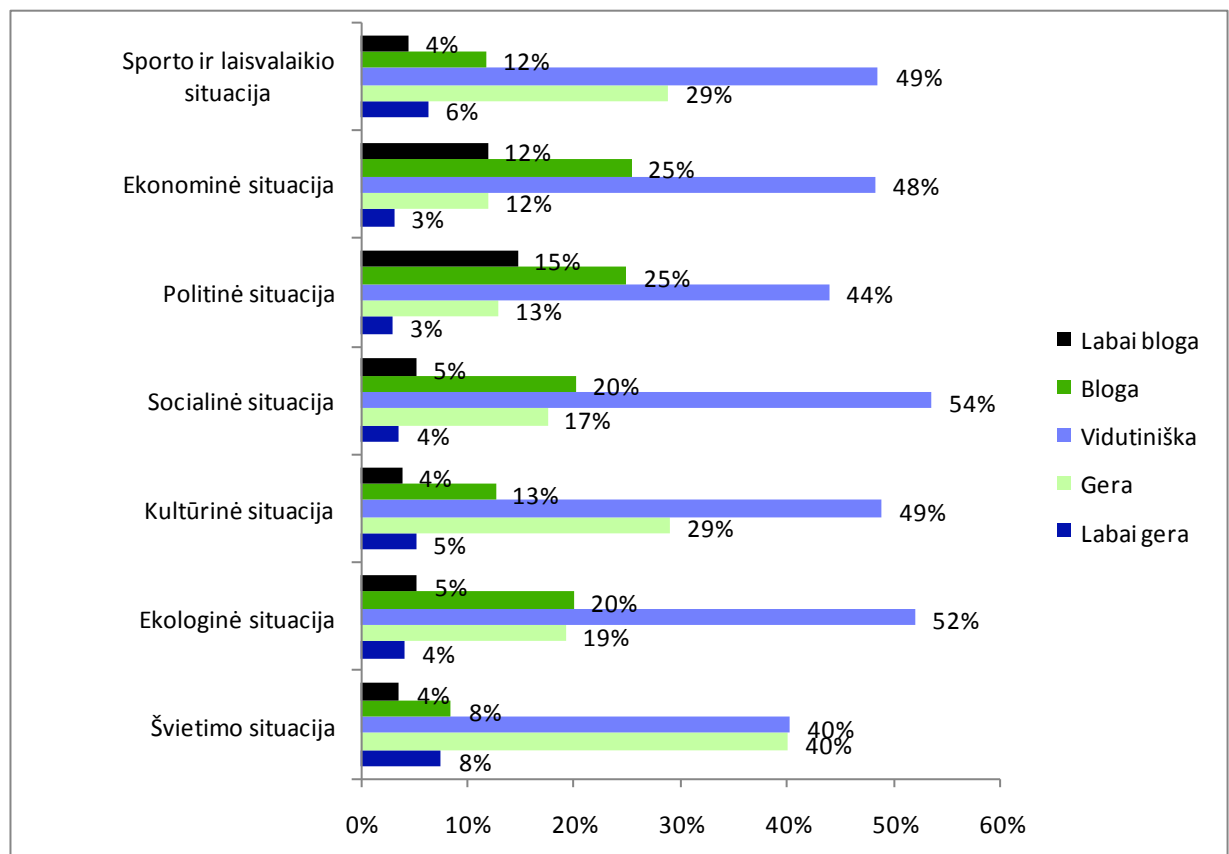
Vykdam tyrimą interviu metodu buvo apibrėžtos sritys, kuriose bus analizuojama jaunimo situacija. Šiame skyriuje pateikiama palyginamoji statistinių duomenų analizė (jei tokie duomenys prieinami), jaunimo vertinimas (anketos rezultatai) ir ekspertų vertinimas (ekspertinių interviu rezultatai) kiekvienoje srityje atskirai.

3.1. Miesto patrauklumo ir pagrindinių problemų vertinimas

Ekspertai ir jaunimas tas pačias situacijas gali vertinti skirtingai. Todėl anketinėje apklausoje jaunimo buvo paprašyta įvertinti skirtingas miesto sritis, kaip jie jas vertina, taip pat išsakyti savo nuomonę apie miesto patrauklumą gyventi.

Apklausos rezultatai

Anketinio vertinimo metu buvo ypač svarbu įvertinti svarbiausias sritis, kurioms papildomą dėmesį turi skirti visos suinteresuotos institucijos ir asmenys. Nors apklaustieji dažniausiai visus aspektus vertino vidutiniškai, aiškiau išsiskyrė ir negatyvieji bei pozityvieji ekstremumai. Blogiausiu vertinimu išsiskiria pasirinkimai „Politinė situacija“ ir „Ekonominė situacija“. Šios dvi sritys, lyginant su kitomis, dažniausiai įvertintos kaip „Bloga“ ir „Labai bloga“. Geriausiai įvertinta „Švietimo situacija“, 48 proc. respondentų ją pažymėjo kaip „Gera“ arba „Labai gera“.

10. Pav. Miesto situacijos vertinimas įvairiose srityse

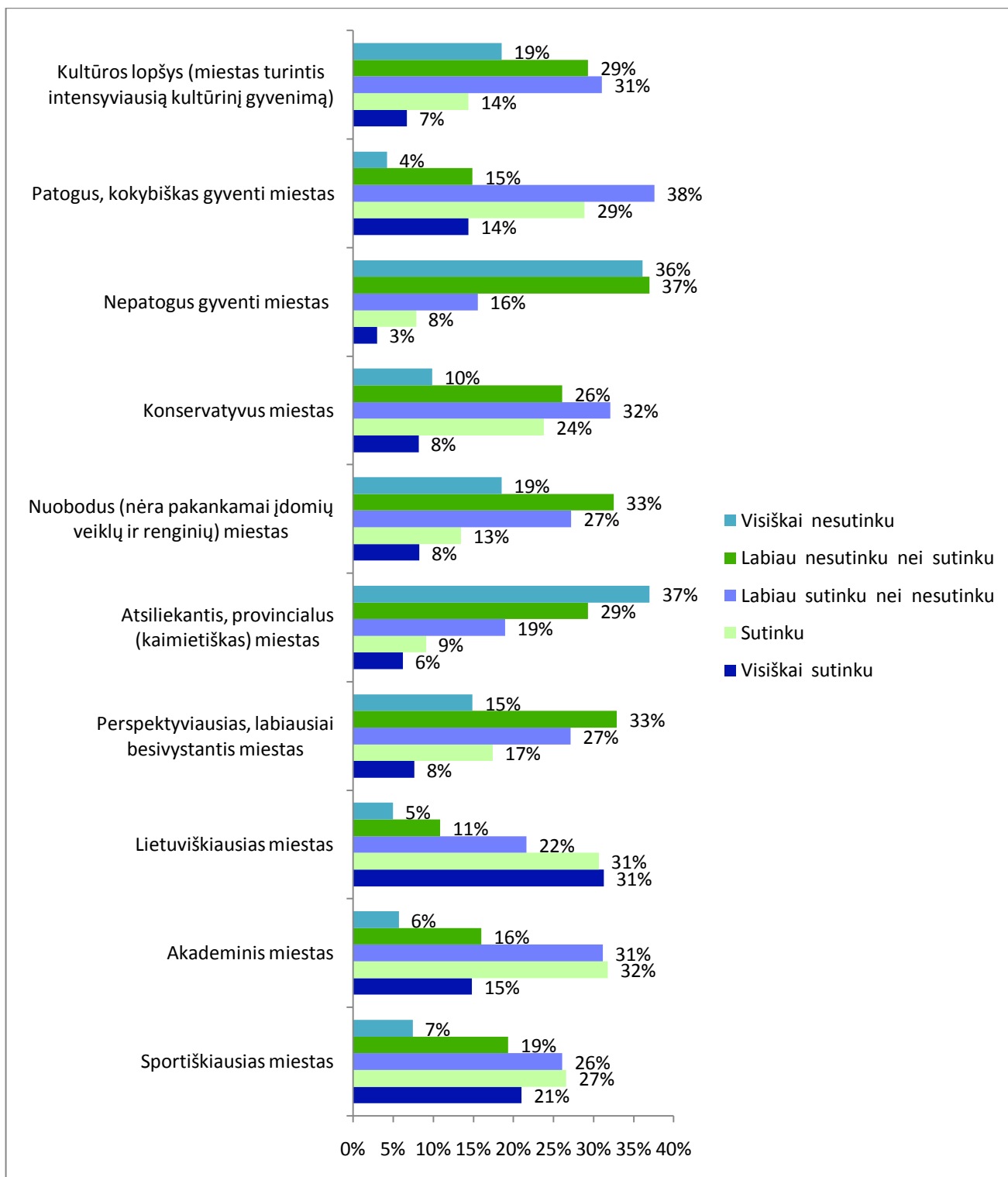
Perskaičiuojant respondentų vertinimus svertiniu būdu išryškėja tam tikra miesto įvairių sričių vertinimo prioritetų tvarka (nuo geriausio iki blogiausio):

1. Švietimo situacija;
2. Sporto ir laisvalaikio situacija;

-
3. Kultūrinė situacija
 4. Ekologinė situacija;
 5. Socialinė situacija;
 6. Ekonominė situacija;
 7. Politinė situacija.

Respondentų nuomonė atspindi ir ekspertinio vertinimo metu išsakytuose teiginiuose. Teigiamus poslinkius švietime pažymėję ekspertai, nurodė, jog mieste sparčiai vykdoma mokyklų pertvarka, tvarkoma infrastruktūra (Kaune jau renovuota 47 procentai bendrojo lavinimo mokyklų). Tačiau, neigiamas ekonominės situacijos vertinimas taip pat atsiskleidė visuose tyrimo etapuose – todėl toks bendros ekonominės situacijos vertinimas gali būti laikomas dėsningu.

Vertinant miestą apibūdinančias tezes labiausiai išsiskiria Kauno, kaip lietuviškiausio, akademiškiausio ir sportiškiausio miesto įvaizdžiai. Tezę „*Lietuviškiausias miestas*“ pažymėjo 84 proc. respondentų (31 proc.- „*visiškai sutinku*“, 31 proc. - „*sutinku*“ ir 22 proc. - „*labiau sutinku nei nesutinku*“).

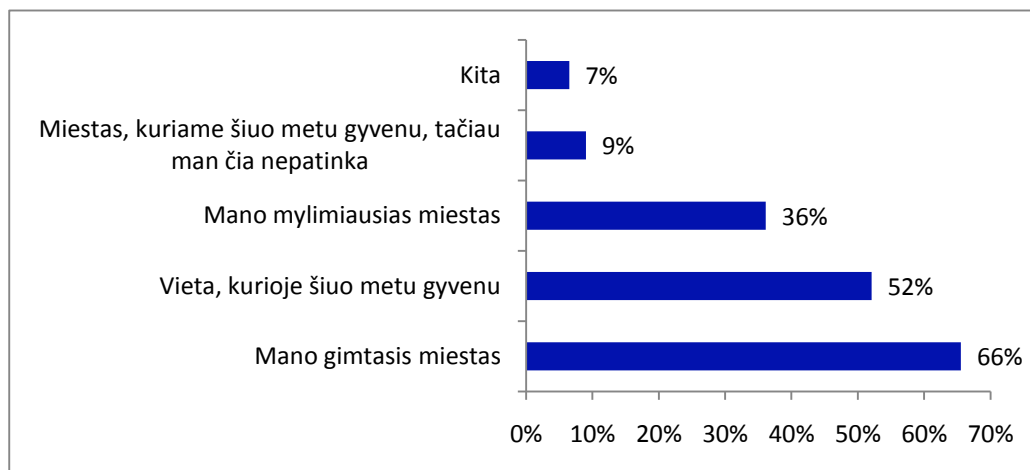
11. Pav. Miestų apibūdinančių tezių vertinimas

Perskaičiuojant respondentų preferencijas svertiniu būdu išryškėja tokia miestų apibūdinančių tezių vertinimo prioritetų tvarka (nuo didžiausio iki mažiausio pritarimo):

1. Lietuviškiausias miestas;
2. Sportiškiausias miestas;
3. Patogus, kokybiškas gyventi miestas;
4. Akademiniškas miestas;
5. Konservatyvus miestas;
6. Perspektyviausias, labiausiai besivystantis miestas;

7. Kultūros lopšys (miestas turintis intensyviausią kultūrinį gyvenimą);
8. Nuobodus (nėra pakankamai įdomių veiklų ir renginių) miestas;
9. Atsiliekantis, provincialus (kaimietiškas) miestas;
10. Nepatogus gyventi miestas.

Vertindami savo santykį su Kaunu respondentai dažniausiai žymėjo „*Mano gimtasis miestas*“. Tik 9 proc. respondentų Kauną įvardijo kaip „*Miestas, kuriame šiuo metu gyvenu, tačiau man čia nepatinka*“.

12. Pav. Respondentų ryšys su Kaunu (pateikiamas atsakymų dažnumas)²

Papildomai respondentai pažymėjo tokius savo ir Kauno ryšius: „*miestas, kurį myliu*“, „*miestas, į kurį norėčiau grįžti gyventi*“, „*miestas, kuriame save realizuoju*“, „*pats geriausias miestas*“ ir kt. Taigi apibendrinant galima teigti, kad jaunimo asociacijos su Kauno miestu yra pagrįstos teigiamomis emocijomis.

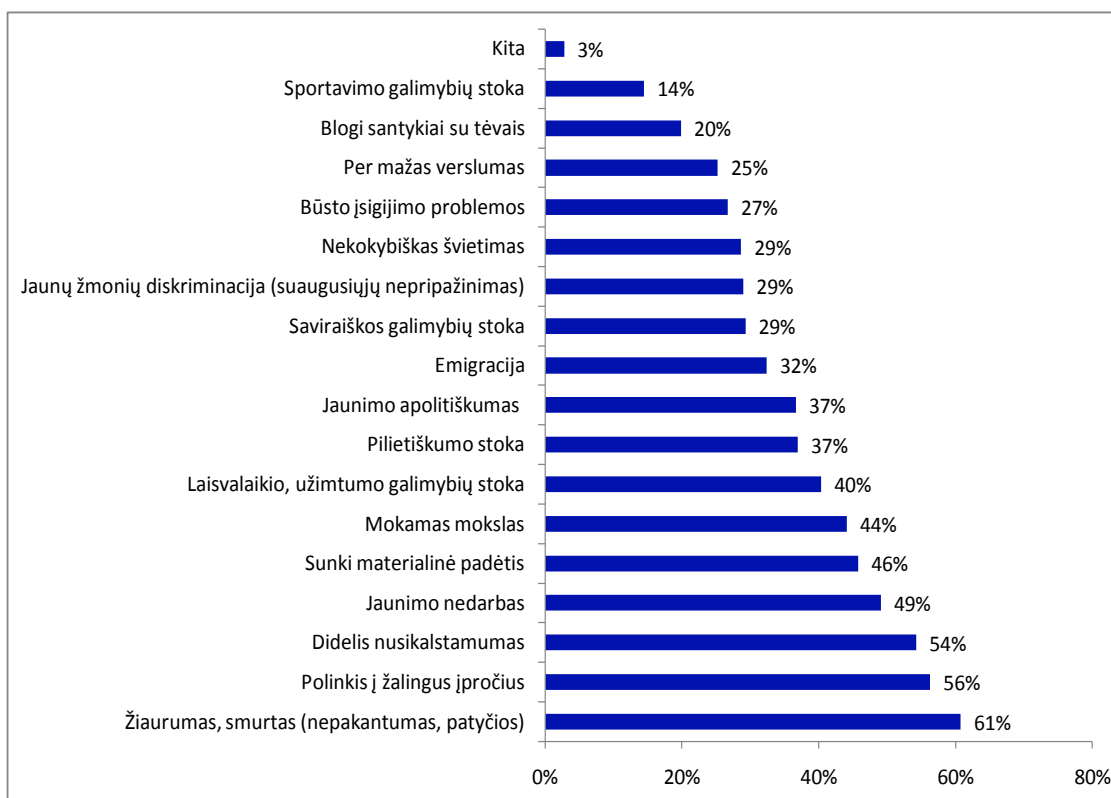
Be bendrojo įvairių sričių vertinimo respondentai turėjo įvairiais aspektais apibūdinti ir konkrečias jaunimo problemas. Respondentų atsakymų pasirinkimo dažnumas pasiskirstė tokia tvarka (nuo svarbiausios):

1. Žiaurumas, smurtas (nepakantumas, patyčios);
2. Polinkis į žalingus įpročius;
3. Didelis nusikalstamumas;
4. Jaunimo nedarbas;
5. Sunki materialinė padėtis.

Tarp mažiausiai aktualių problemų (nuo mažiausiai svarbios):

1. Sportavimo galimybių stoka;
2. Blogi santykiai su tėvais;
3. Per mažas verslumas;
4. Būsto įsigijimo problemos.

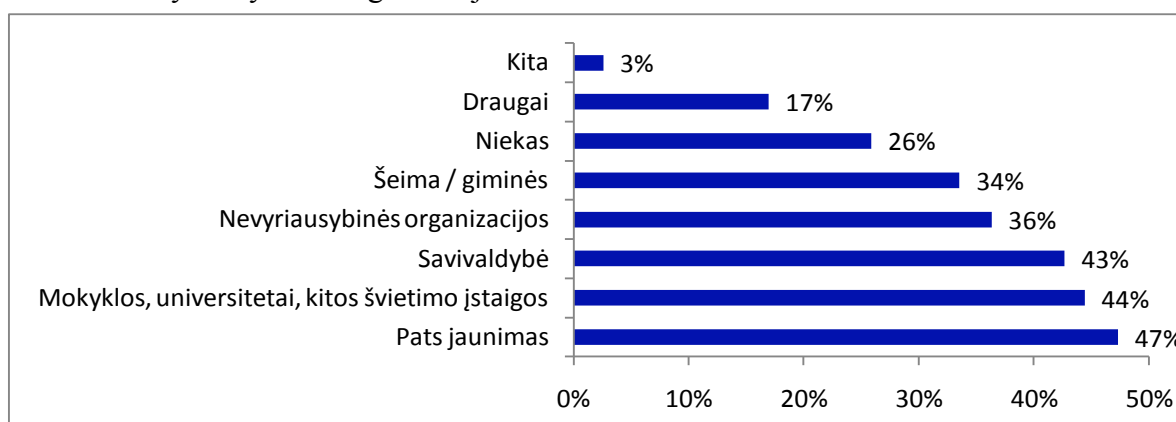
² Paveikslai, kuriuose nurodoma, kad yra pateiktas dažnumas, simbolizuoja respondentų atsakymus į klausimus, kuriuose buvo galima pasirinkti daugiau negu vieną variantą.

13. Pav. Bendrųjų problemų aktualumas (pateikiamas atsakymų dažnumas)

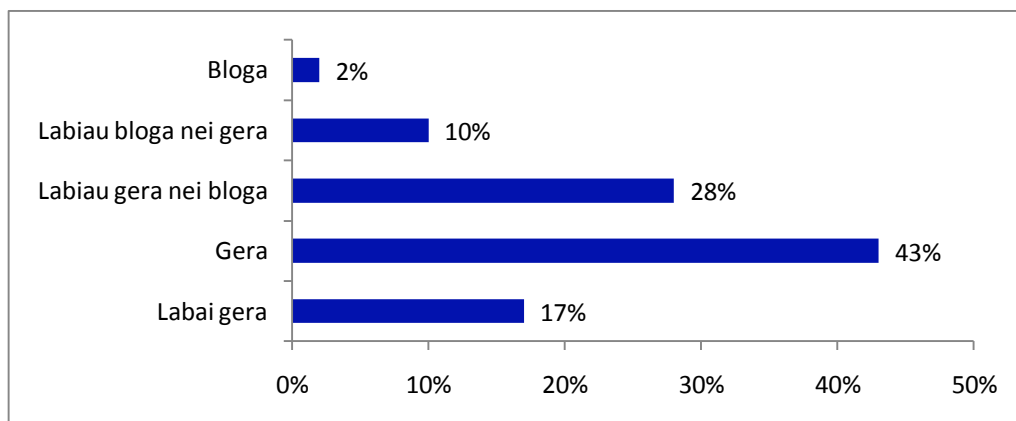
Galima teigti, kad esminėmis problemomis jaunimas įvardija reiškinius, tiesiogiai galinčius paveikti ar veikiančius juos kasdien (smurtas, žalingi įpročiai, nedarbas). Tuo tarpu sritys, kurios yra bendresnės ir apklaustuosius veikia ne taip tiesiogiai (verslumo stoka, nekokybiškas švietimas), kaip probleminės įvardintos kur kas rečiau.

Vertinant įvardintų jaunimo problemų sprendimo būdus, respondentai nurodė, jog dažniausiai problemas tenka spręsti pačiam jaunimui (47 proc.). Svariai prie problemų sprendimo, respondentų nuomone, prisideda švietimo įstaigos ir universitetai (44 proc.). Daugiau nei ketvirtadalis apklaustųjų nurodė, jog jų problemų nesprendžia niekas. Pabrėžtina, kad itin mažą vaidmenį sprendžiant jaunimo problemas turi nevyriausybinių organizacijų.

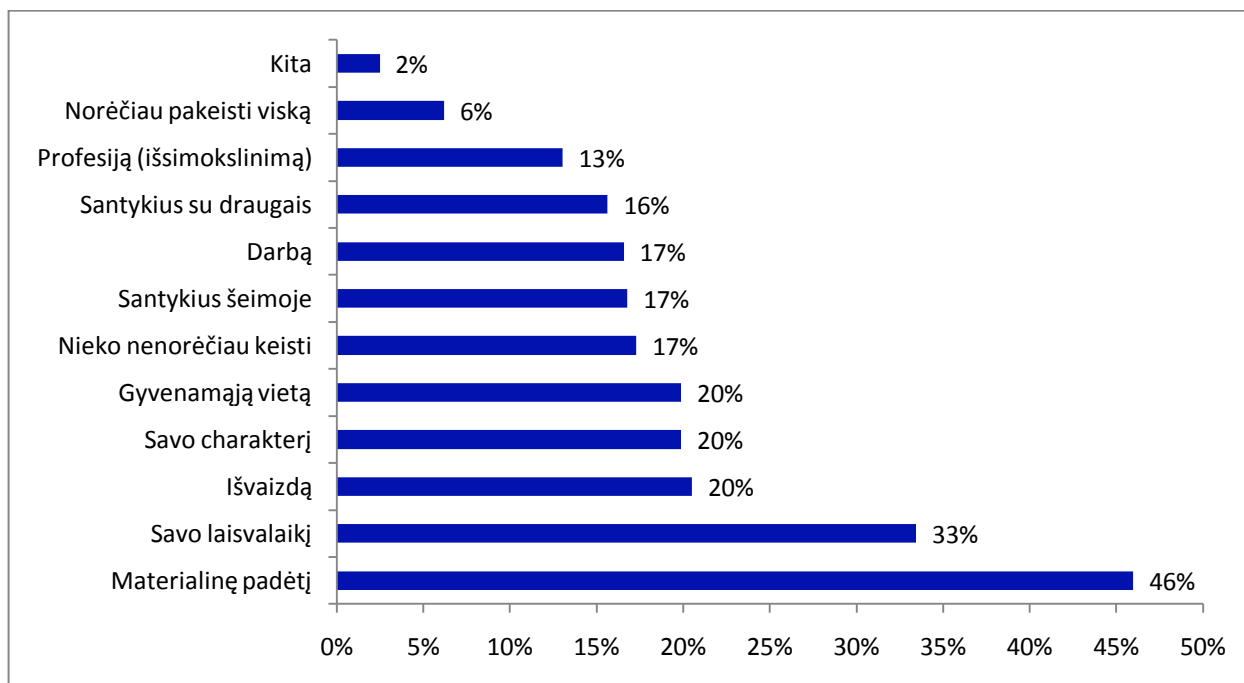
14. Pav. Svarbiausios institucijos sprendžiančios jaunimo problemas (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Pasirinkdami atsakymą „Kitas“ respondentai nurodė: „bažnyčia“, „verslininkai“, „niekas“, „aš pats“ ir kt. Nepaisant nurodytų problemų ir riboto jų sprendimo būdų, jaunimas pakankamai palankiai vertina savo gyvenimo kokybę mieste. Teigiamai („*Labiau gera nei bloga*“, „*Gera*“ ir „*Labai gera*“) gyvenimo kokybę vertina 88 proc. apklaustųjų.

15. Pav. Gyvenimo kokybės per pastarąjį pusmetį vertinimas

Nepaisant to, kad gyvenimo kokybė yra vertinta gerai, jaunimas pakankamai nepatenkintas savo materialine padėtimi. Vertindami, ką norėtų pakeisti savo gyvenime, respondentai dažniausiai žymėjo „*Materialinę padėtį*“ (46 proc.). Mažiausiai rinkosi „*Norėčiau pakeisti viską*“ (6 proc.) ir „*Profesiją (išsimokslinimą)*“ (13 proc.). Įdomu tai, kad sportavimo galimybių stoką jaunimas vertina kaip mažiausiai aktualią problemą, bendrą sporto ir laisvalaikio situaciją mieste taip pat vertina geriau nei vidutiniškai, tačiau savo asmeninį laisvalaikį jaunimas vertina itin neigiamai ir neretai norėtų jį pakeisti (33 proc.).

16. Pav. Norimi pakeisti gyvenime dalykai (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Kaip papildomus norimų savo gyvenime pokyčių variantus respondentai nurodė: „*daugiau keliauti*“, „*aplinkinių požiūrį*“, „*savo sveikatos būklę*“, „*savo pažymius*“ ir kt.

Ekspertinis vertinimas

Daugelis ekspertų, vertindami bendrąsias Kauno kaip miesto vystymosi tendencijas, lygino jį su Vilniumi. Jie pažymėjo, kad Kauno miestas yra patrauklesnis gyventi, Vilnius – pranašesnis perspektyvomis bei karjeros galimybėmis. Ekspertai išskyrė šias pagrindines Kauno miesto jaunimo problemas: *vertybių perskirstymas, nedarbas, narkomanija, nusikalstamumas, kultūringo laisvalaikio stoka, įsitraukimo į miesto valdymą stoka, vidinė ir išorinė emigracija, per mažas verslumas*.

Miesto įvaizdžio ir turizmo srities atstovas akcentavo, jog pagrindinė problema yra tai, kad formuojant Kauno miesto įvaizdžio ir strategijos kryptis trūksta konkretumo ir aiškių proveržio kryptių. Ekspertas taip pat pabrėžė, kad kuriant miesto įvaizdį nėra atsižvelgiama į jaunimo interesus – nors orientavimasis į šią tikslinę auditoriją yra akcentuojamas kaip vienas iš miesto vizijos kryptių. Be to, nėra kuriamos sąlygos, kurios užtikrintų patogias gyvenimo sąlygas mieste.

Kaip vieną iš didesnių problemų ekspertai išskiria jaunimo, ypač studentų, mažėjimo tendencijas. Šios problemos aktualumą lemia ir spaudos formuojamas neigiamas Kauno miesto įvaizdis – akcentuojamas padidėjęs nusikalstamumas.

Sporto srities eksperto nuomone Kauną galima laikyti sportiškiausiu miestu (pvz. orientacinio sporto situacija Kauno mieste, eksperto nuomone, yra santykinai žymiai geresnė nei kitur Lietuvoje).

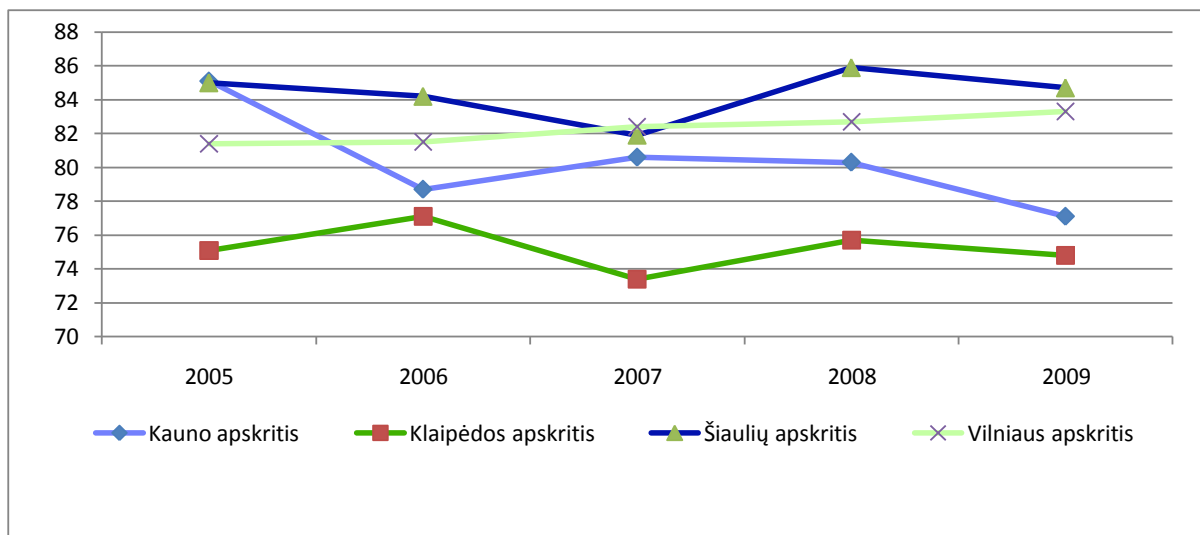
Ekspertų išreikšta pozicija leidžia daryti išvadą, kad formuojant Kauno miesto įvaizdžio gerinimą trūksta konkretumo ir aiškių proveržio kryptių, orientavimosi į jaunimo interesus. Akcentuojama ir tai, kad miesto įvaizdžio gerinimas padėtų lengviau spręsti kai kurias pagrindines jaunimo problemas (pavyzdžiui „Žiaurumą ir smurtą“, kuriuos kaip svarbią problemą įvardijo net 61 proc. apklaustųjų).

3.2. Švietimas ir mokslas

Jaunimo švietimas ir mokslas apima tiek besimokančius mokykloje, tiek kolegijose ar universitetuose. Analizuojant didžiausias dėmesys skiriamas polinkiui toliau mokytis, jaunuolių struktūra pagal lavinimo įstaigą, jų mokymosi tikslus.

Statistika

Statistikos departamentas fiksuoja ir pateikia duomenis apie abiturientų ketinimus toliau mokytis.

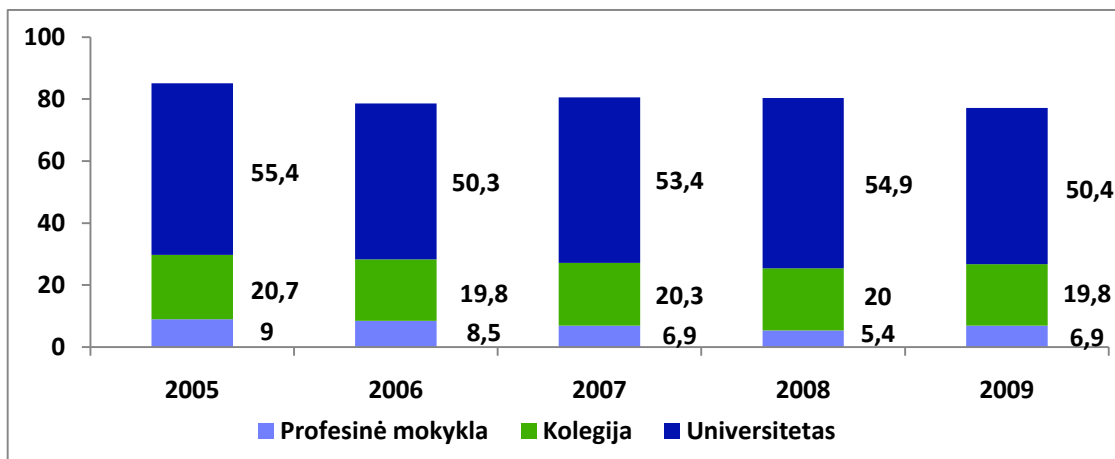

17. Pav. Bendrojo lavinimo mokyklų abiturientų pagal apskritis tolimesnis mokymasis, proc. nuo visų baigusiujų

Nors statistika nevisiškai atspindi nagrinėjamus ir lyginamus regionus (pateikiami apskričių duomenys), tačiau galima įžvelgti tam tikras tendencijas, susijusias su lyginamais miestais:

- Kauno apskrityje polinkis tęsti mokslus po bendrojo lavinimo mokyklos 2005-2009 m. smarkiai sumažėjo ir tapo vienas prasčiausių rodiklių tarp lyginamų regionų.
- Nė viename regione neužfiksuotas smarkus polinkio tęsti mokslus sumažėjimas, išskyrus Kauno apskritį. Vilniaus apskrityje šis rodiklis pagerėjo ženkliai, Klaipėdos ir Šiaulių apskrityse išliko nepakitęs.

Labiausiai išskirtinas sumažėjęs Kauno miesto jaunimo polinkis studijuoti universitetuose (18 pav.).

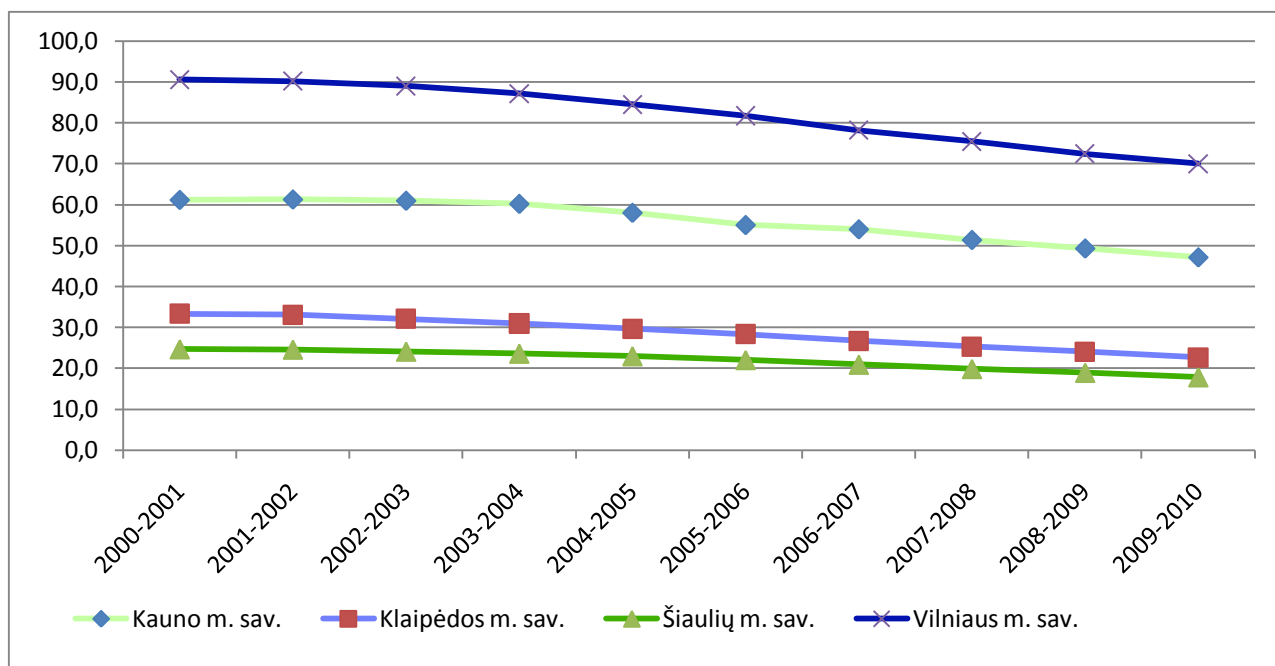

18. Pav. Kauno bendrojo lavinimo mokyklų abiturientų tolimesnis mokymasis pagal mokymosi įstaigą, proc. nuo visų baigusiųjų

Jei nagrinėjamu laikotarpiu abiturientų polinkis tęsti mokslus kolegijose kito neženkiai, tai noras tobulėti profesinėse mokyklose ir universitetuose sumažėjo pakankamai reikšmingai. Tuo tarpu tarp Vilniaus ir Klaipėdos abiturientų universiteto pasirinkimas tapo populiariesnis.

Bendrasis lavinimas

Nagrinėjamu 2000-2001 – 2009-2010 mokslo metų laikotarpiu pastebima ryški tendencija – visuose regionuose mažėja bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių skaičius (19 pav.)

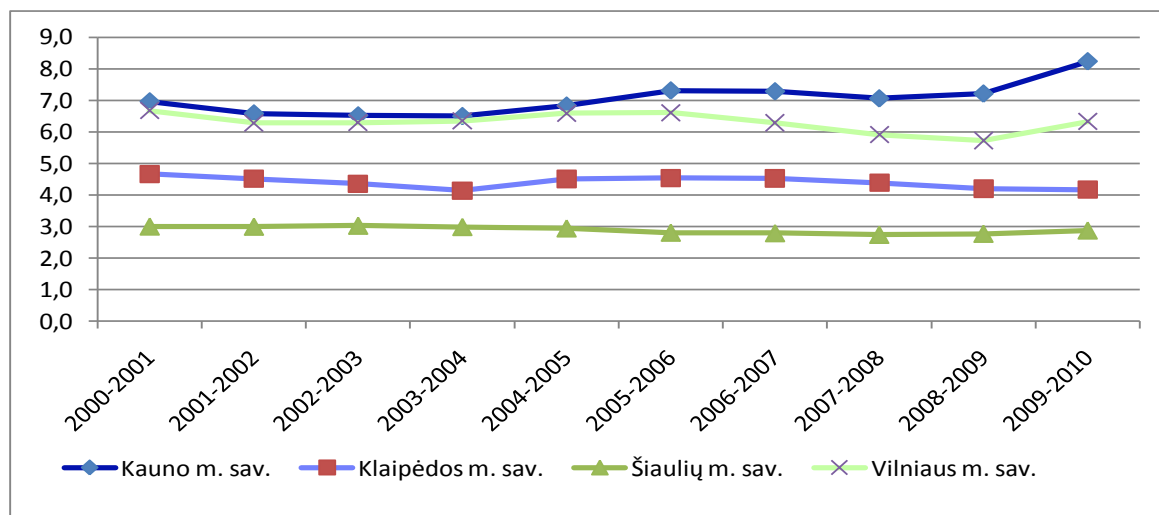

19. Pav. Bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičius, tūkst.

Mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose per analizuojamus metus sumažėjo visuose lyginamuosiuose miestuose. Procentinis kitimas Kauno mieste buvo beveik toks pat kaip Vilniuje, tačiau žymiai mažesnis nei Klaipėdoje ir Šiauliuose. Ypač ryškus moksleivių skaičiaus mažėjimas fiksuojamas paskutiniuosius šešerius metus.

Profesinis lavinimas

Skirtingai nei bendrojo lavinimo mokyklų mokinių skaičius, besimokančiųjų profesinėse mokyklose analizuojamu laikotarpiu didėja arba nežymiai mažėja visuose lyginamuose regionuose. (20 pav.)

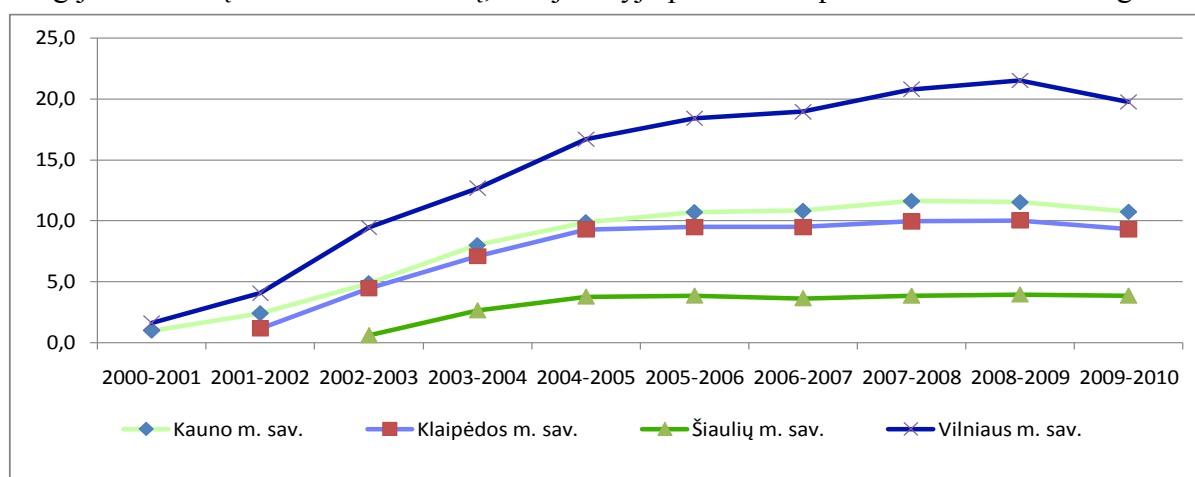

20. Pav. Profesinio lavinimo mokyklų mokinių skaičius, tūkst.

Kaune ženkliai padidėjo profesinio lavinimo mokyklose besimokančių mokinių skaičius. Jis didžiausias tarp lyginamų regionų. Nė viename regione šis skaičius taip ženkliai nepakito per lyginamąjį laikotarpį.

Kolegijos

Aukštąjį išsilavinimą galima įgyti kolegijoje arba universitete. Kolegijos labiau orientuotos į praktinį studentų rengimą, tuo tarpu universitetai didesnę dėmesį skiria teorinių žinių suteikimui. Vertinant kolegijos studentų skaičiaus dinamiką, visoje šalyje pastebimas pakankamai ženklaus augimas (21 pav.)

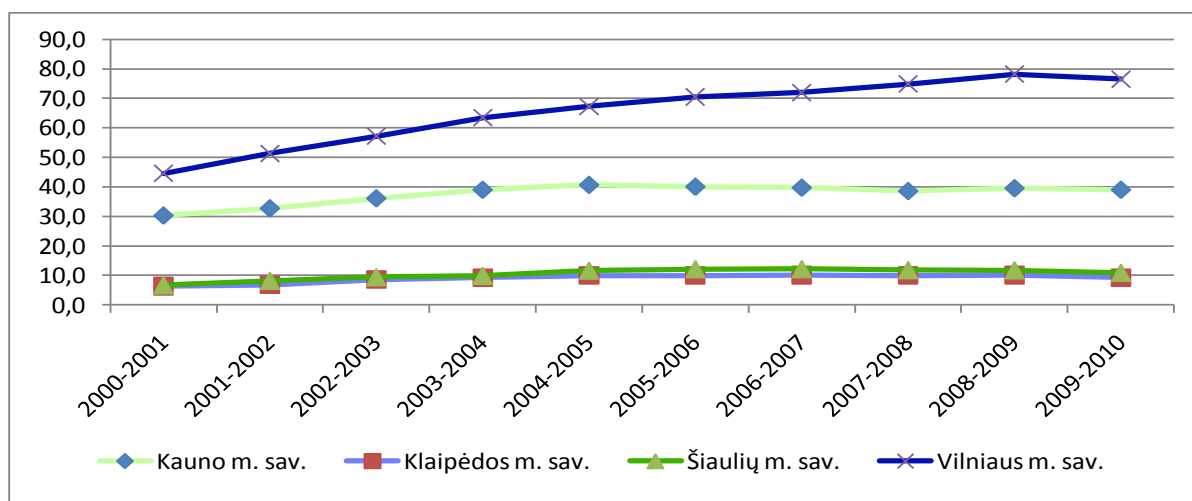

21. Pav. Kolegijų studentų skaičius, tūkst.

Kolegijų studentų skaičius Kaune panašus kaip ir Klaipėdoje. Įvertinant miestų dydį, Kaune kolegijose studijuojančių yra santykinai mažiau nei Klaipėdoje. Per analizuojamą laikotarpį studentų skaičius augo, tačiau lyginant su Vilniumi, pastebimas didėjantis atotrūkis: 2000-2001 mokslo metais studentų skaičius buvo panašus, tačiau jau 2009-2010 m. Vilniuje kolegijų studentų buvo beveik 10 tūkstančių daugiau.

Universitetai

Visuomenėje vyrauja nuomonė, jog tikrą miesto akademiškumą atspindi universitetų ir juose studijuojančių jaunuolių skaičius. Pagal šį kriterijų lyginamuose regionuose situacija pakankamai palanki – studentų skaičius visuose regionuose išaugo (22 pav.).

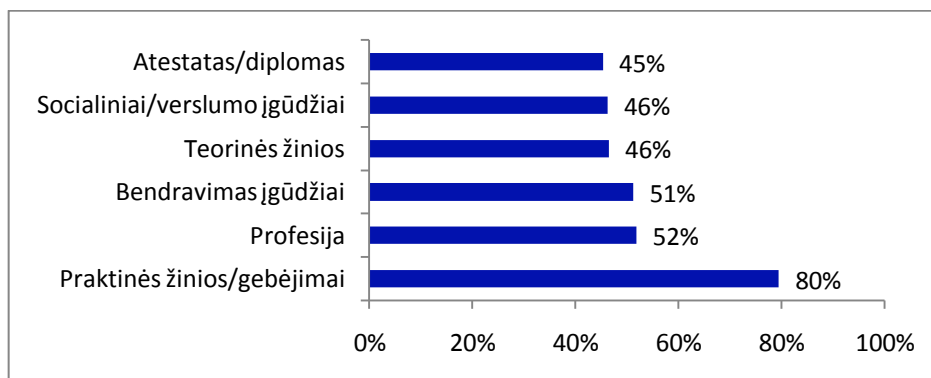

22. Pav. Universitetų studentų skaičius, tūkst.

Universitetų studentų skaičiaus kitimo tendencijos panašios kaip ir kolegijose – nors Kaune studijuojančių gausėjo, tačiau absoliučiai ir santykinai ne taip sparčiai kaip Vilniuje. Atotrūkis tarp studentų skaičiaus Vilniuje ir Kaune šiuo metu yra beveik dvigubas. Tuo tarpu Šiauliuose ir Klaipėdoje studentų santykinis skaičiaus augimas žymiai didesnis nei Kaune. Paskutiniaisiais metais Kaune studentų pradėjo mažėti.

Apklausos rezultatai

Vertinant svarbiausius mokymosi tikslus išryškėjo respondentų prioritetų įvairiapusiškumas. Vienintelis žymiau išsiskyręs aspektas „Praktinės žinios/gebėjimai“, tuo tarpu kiti pasirenkami variantai žymėti panašiu dažnumu.

23. Pav. Svarbiausi mokymosi tikslai (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Ekspertinis vertinimas

Ekspertai teigia, jog Kaunas laikomas akademiniu miestu, tačiau vis daugiau jaunų žmonių renkasi studijas Vilniuje, Klaipėdoje, didėja moksleivių, ketinančių studijuoti užsienyje procentas (ekspertai nurodė, kad per penkerius metus jis pakilo nuo 3 proc. iki 30 proc.).

Ekspertai išskiria pagrindines priežastis, lemiančias jaunimo pasirinkimą, kuriame mieste studijuoti:

- Miesto geografinė padėtis;
- prestižas – universiteto vardas, bei jame įgyjamo diplomo vertinimas;
- bendras pragyvenimo lygis – (Kaune pigiau, negu Vilniuje)
- komforto lygis universitete, mieste;
- miesto patrauklumas - saugumo, susisiektimo, laisvalaikio aspektais.

Anot kai kurių ekspertų daugėja darbo ieškančių jaunuolių be išsilavinimo ar tiesiog tik su viduriniu išsilavinimu. Pažymėtinas didelis jaunimo specifinis neraštingumas: netgi baigę aukštąsias mokyklas (ypač kolegijas) jaunuoliai visiškai nesugeba pasirengti gyvenimo aprašymo, ar motyvacinio laiško. Ateityje tikimasi situacijos gerėjimo su mokyklų, aukštųjų mokyklų, bei kolegijų pagalba.

Dalis ekspertų tvirtina, kad didelė problema yra švietimo skyriaus nesusikalbėjimas su verslu. Aukštosiose mokyklose ruošiami daug tam tikros srities specialistų, kurie vėliau negauna darbo pagal savo specialybę, nes verslo sektoriui tuo metu reikalingi visai kitos srities specialistai. Šią problemą galima spręsti tik paskatinus švietimo sektorių labiau bendradarbiauti su verslo sektoriumi, bei savivaldybės pagalba skatinant efektyviau planuoti bendrojo lavinimo mokyklų specifinį paskirstymą, ir taip išspręsti dominuojančių humanitarinių mokyklų problemą.

Pavieniai ekspertai kaip problemą įvardija jaunų žmonių pasirinkimą studijuoti tai, ką patogiu ir lengva mokytis, be to jaunuoliai visų pirma renkasi ne universitetą ar studijų kryptį, bet miestą. Taip pat suformuotas požiūris, kad Kauno miesto universitetuose lengva įgyti aukštojo mokslo diplomą.

3.3. Emigracija

Jaunimo emigracija darė tiesioginę įtaką jaunų gyventojų skaičių mieste. Priklausomai nuo išvykimo krypties, ji gali būti vidinė (į kitą miestą ar šalies regioną) ir tarptautinė (į užsienį). Miestas, netekdamas jaunimo, netenka savo potencialo, praranda galimai sukuriamą pridėtinę vertę, netenka įdėtų pastangų ir lėšų į jaunuolio ugdymą. Todėl labai svarbu stebėti ir stengtis valdyti jaunimo emigraciją iš miesto tiek socialine, tiek ekonomine prasme.

Statistika

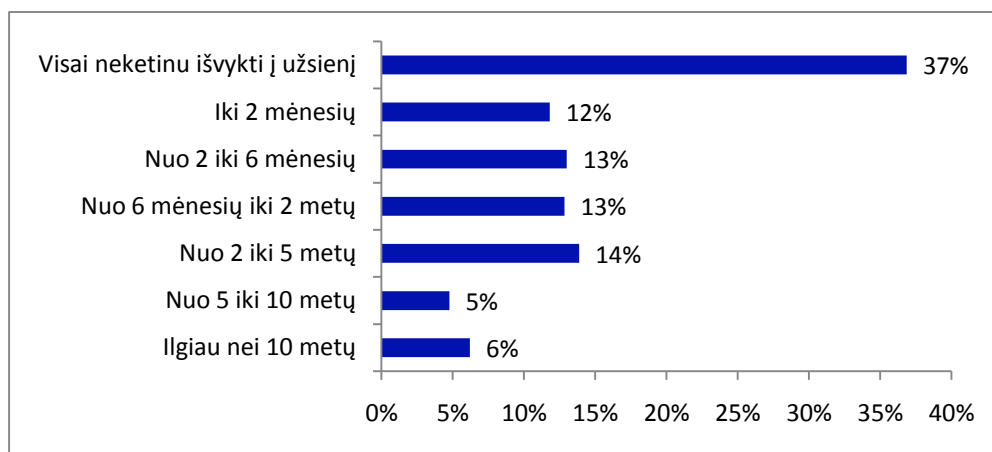
Šiuo metu oficiali statistika, pateikianti vidinės ir išorinės emigracijos mastus, nėra kaupiama, statistikos departamentas tokių duomenų reguliariai neteikia. Atliekant tyrimą buvo nuspręsta kreiptis į šį departamentą dėl minėtų duomenų susistemavimo, tačiau šios institucijos pasiūlytos finansinės aplinkybės žymiai viršijo planuotas investicijas ir neatitiko tyrimo sąmatos rėmų.

Atsižvelgiant į srities ir problematikos aktualumą miesto vystymosi tendencijoms, siūlytina užsakymą dėl duomenų sukaupimo atlikti savivaldybės iniciatyva ir gautus duomenis naudoti kartu su šiuo tyrimu.

Apklaustos rezultatai

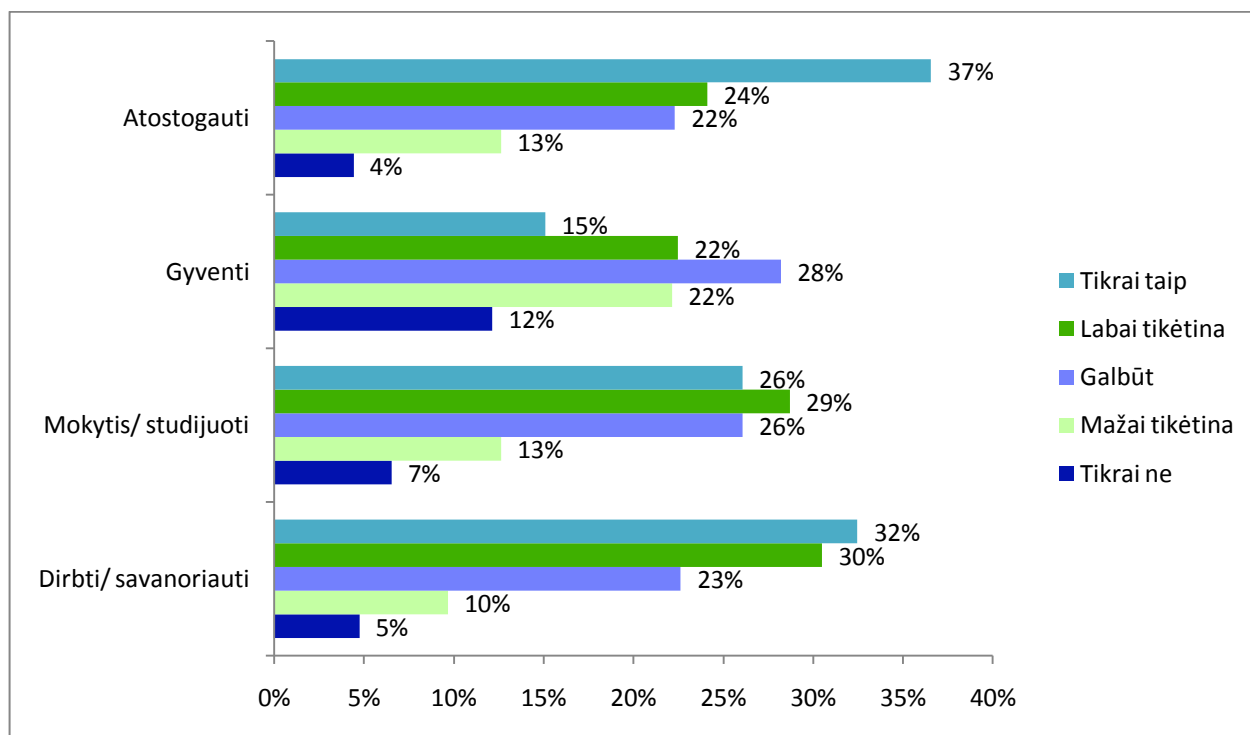
Miesto jaunimo raidai didelę įtaką daro jaunų asmenų išvykimas į kitus miestus ar užsienį. Kaip jau išryškėjo analizuojant demografinės tendencijas, mieste sparčiai mažėja jaunimo skaičius. Viena vertus, tai lemia žemas gimstamumas, kita vertus - jaunų žmonių tarptautinė ir vidinė emigracija.

Apklausoje buvo įvertintas jaunimo polinkis vykti į užsienį neatsižvelgiant į išvykimo tikslą. Daugiau kaip trečdalis apklaustųjų neketina visai išvykti iš miesto artimiausiu metu. Rinkdamiesi numatomo išvykimo į užsienį trukmę respondentai dažniausiai žymėjo „*Visai neketinu išvykti į užsienį*“, tuo tarpu antrą dažniausiai pasirinktą variantą „*Nuo 2 iki 5 metų*“ pažymėjo 14 proc. apklaustųjų.

24. Pav. Planuojamas išvykimas į užsienį

Apibrėžiant išvykimo trukmę, jaunimo tarpe populiariau planuoti išvykti į užsienį nuo 2 mėnesių iki 5 metų. Planuoti emigraciją ilgesniam nei 5 metų laikotarpiui – nepopuliariau. Vertinant ketinančių emigruoti tikslus, analizuoti tik asmenų, kurie nurodė turintys ketinimų išvykti, pasirinkimai. Tai sudarė 610 respondentų, arba 63 proc. visų apklaustųjų.

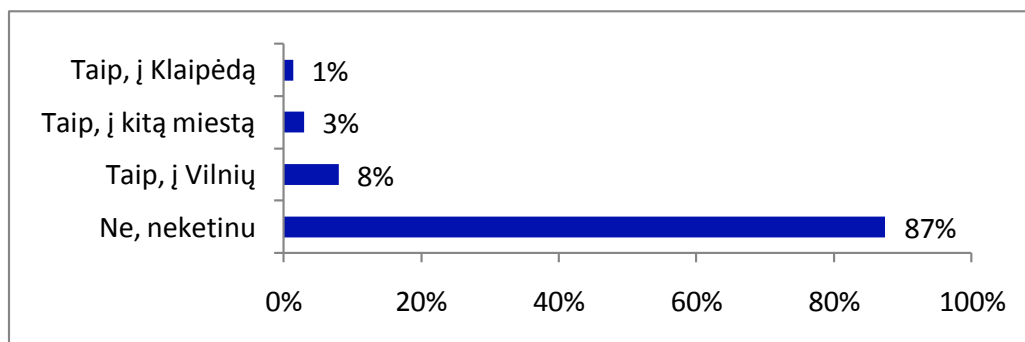
25. Pav. Išvykimo į užsienį prioritetai

Perskaičiuojant respondentų prioritetus suminiu svertiniu būdu išryškėja pasirinkimas tokia prioritetų tvarka (nuo dažniausio iki rečiausio):

1. Atostogauti
2. Dirbti
3. Mokyti
4. Gyventi

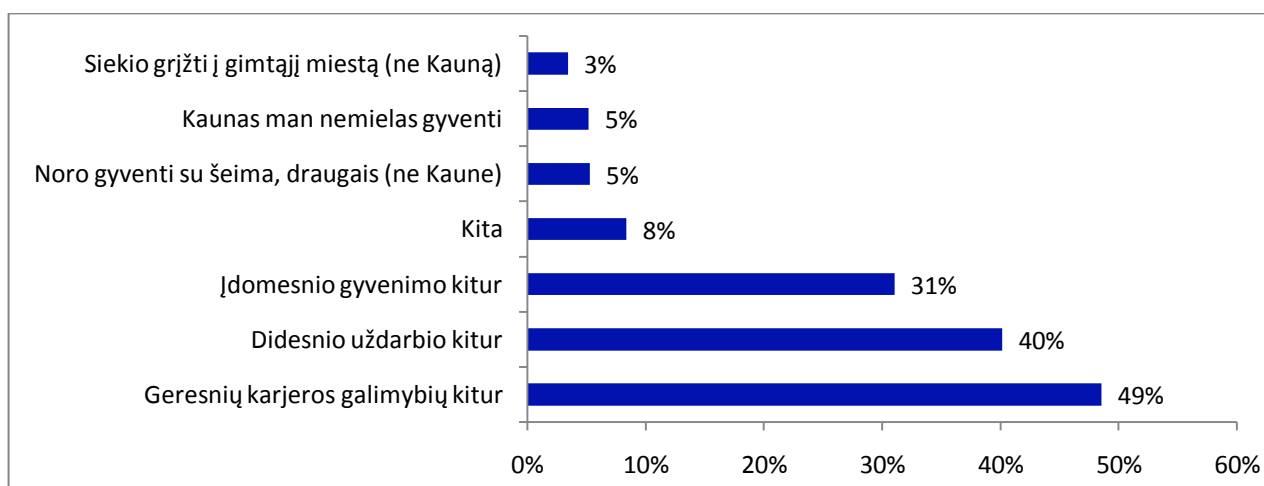
Dažniausias išvykimo į užsienį tikslas – atostogos. Išvykti iš Lietuvos siekiant gyventi užsienyje nėra populiarius pasirinkimas jaunimo tarpe. Taigi pagrindiniai emigracijos tikslai – potencialiai trumpalaikiai ir pragmatiniai (dirbti, mokyti).

Vertinant jaunimo polinkį migruoti šalies viduje išryškėjo labai aiški tendencija – 87 proc. respondentų neketina emigruoti į kitą miestą. Tik 13 proc. asmenų norėtų vykti į kitą Lietuvos miestą, čia išryškėja sostinės trauka tarp jaunimo – 8 proc. apklaustųjų ketina išvykti į Vilnių.

26. Pav. Planuojama migracija šalies viduje

Nagrinėjant galimo išvykimo iš miesto priežastis vėl buvo apklausta visa respondentų imtis (966 asmenys). Šiuo klausimu buvo siekta įvertinti ne tik jau apsisprendusių emigruoti asmenų preferencijas, bet ir tų, kurie kol kas nori likti Kaune. Dvi svarbiausios galimo išvykimo iš Kauno priežastys yra susijusios su darbu – 49 proc. pažymėjo variantą „Geresnių karjeros galimybių kitur“, 40 proc. pažymėjo „Didesnio uždarbio kitur“.

27. Pav. Išvykimo iš Kauno priežastys (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Jaunimą išvykti skatinančios pagrindinės priežastys – didesnių galimybių ieškojimas ar uždarbis. Tačiau retas pasirinkimo atsakymas, jog miestas nėra mielas gyventi suponuoja išvadą, jog iš miesto išvykstama dėl labiau pragmatinių priežasčių. Tai reiškia, jog miestas patrauklus gyventi, tačiau jame nepakanka karjeros galimybių, nesudaromos sąlygos didesniajam darbo užmokesčiui.

Ekspertinis vertinimas

Ekspertai viena iš didesnių problemų įžvelgia gyventojų skaičiaus mažėjimą, tuo pačiu ir jaunimo/studentų skaičiaus mažėjimą Kauno mieste. Emigracijos kontekste negalima išskirti didesnio jaunų nei vyresnio amžiaus žmonių procento vykstančio į užsienį dirbti. Tačiau paskutiniai tyrimai rodo grėsmingai didėjančių moksleivių, ketinančių studijuoti užsienyje, procentą (per penkerius metus jis pakilo nuo 3 proc. iki 30 proc.).

Kai kurie ekspertai pastebi, kad sportuojančių, turinčių užsiėmimą jaunuolių polinkis emigruoti yra žymiai mažesnis nei tų, kurie laisvalaikiu neturi prasmingo užsiėmimo. Taip pat ekspertai pastebi, kad viena iš jaunimo emigracijos priežasčių yra patriotiškumo trūkumas.

Tačiau ne visuose ekspertiniuose vertinimuose emigracija buvo vertinama neigiamai. Buvo pabrėžiamas jos trumpalaikiškumas, kadangi emigravusieji galvoja apie sugrįžimą, kai tam bus tinkamos sąlygos ir jie: socialinis saugumas, darbas, būstas ir pan.

3.4. Sveikata

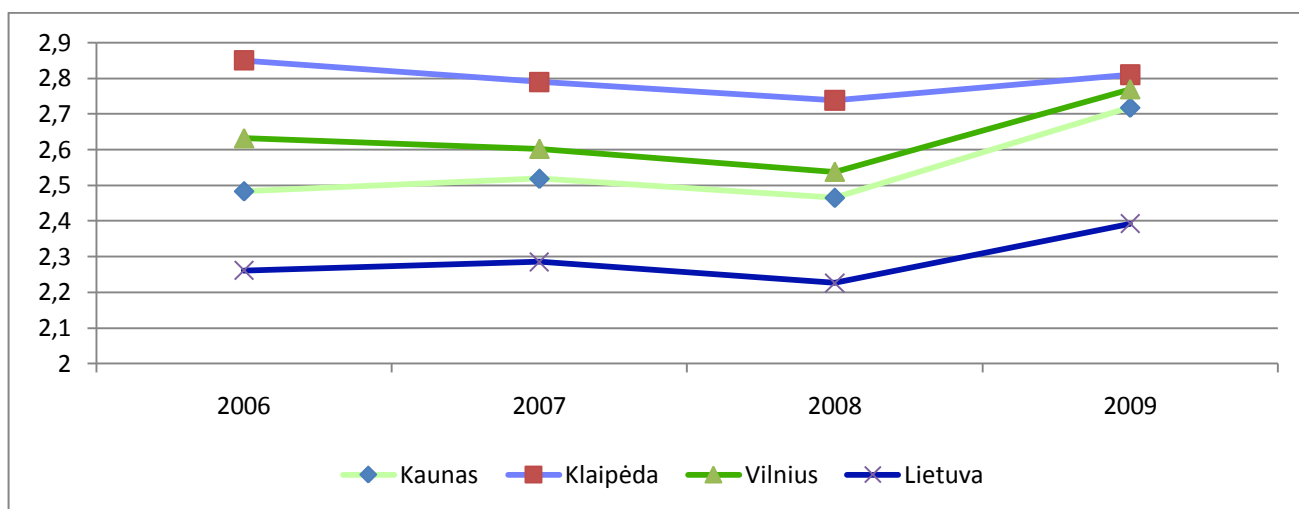
Jaunimo sveikata – viena esminių sąlygų darniam asmenybės vystymuisi. Sveikatą įtakoja daugelis išorės veiksnių. Deja, pastaruoju metu dėl populiarėjančių technologijų, besikeičiančio gyvenimo būdo pastebima jaunimo sveikatos būklės prastėjimo tendencija.

Statistika

Analizuojant statistinius duomenis, atspindinčius jaunimo sveikatos situaciją, remtasi Higienos instituto Sveikatos informacijos centro ir Kauno miesto savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro duomenimis. Pateikiama statistika atspindi ne visiškai tikslinę tyrimo grupę – vertinama jaunimo nuo gimimo iki pilnametystės, situacija.

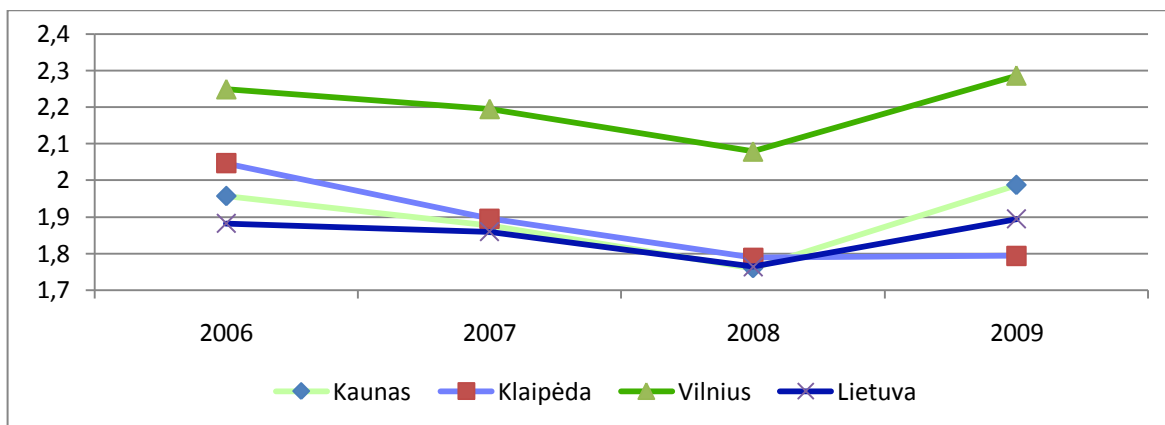
Lyginant jaunimo sveikatos santykinius indikatorius didžiuosiuose miestuose, t.y. užregistruotų visų susirgimų skaičių, tenkantį 1000 vaikų, aiškiai matyti, jog Kaune situacija yra palankiausia – santykinai sergančių vaikų yra mažiausia. Tačiau lyginant visos šalies mastu, vidurkis yra žymiai didesnis.

Nagrinėjamu laikotarpiu (2006-2009 m.) Kaune vaikų sergamumas išaugo nuo 2,48 iki 2,71 susirgimų 1000 vaikų. Tai didžiausias pokytis tarp nagrinėjamų miestų. Jei iki 2008 metų situacija išliko stabili, kituose miestuose užfiksuotas sergamumo mažėjimas, tai 2009 smarkiai padidėjus susirgimų skaičiui Kauno rodiklis beveik susilygino su Vilniaus ir Klaipėdos sergamumo rodikliais.

28. Pav. Užregistruotų visų susirgimų skaičius, tenkantis 1000 vaikų

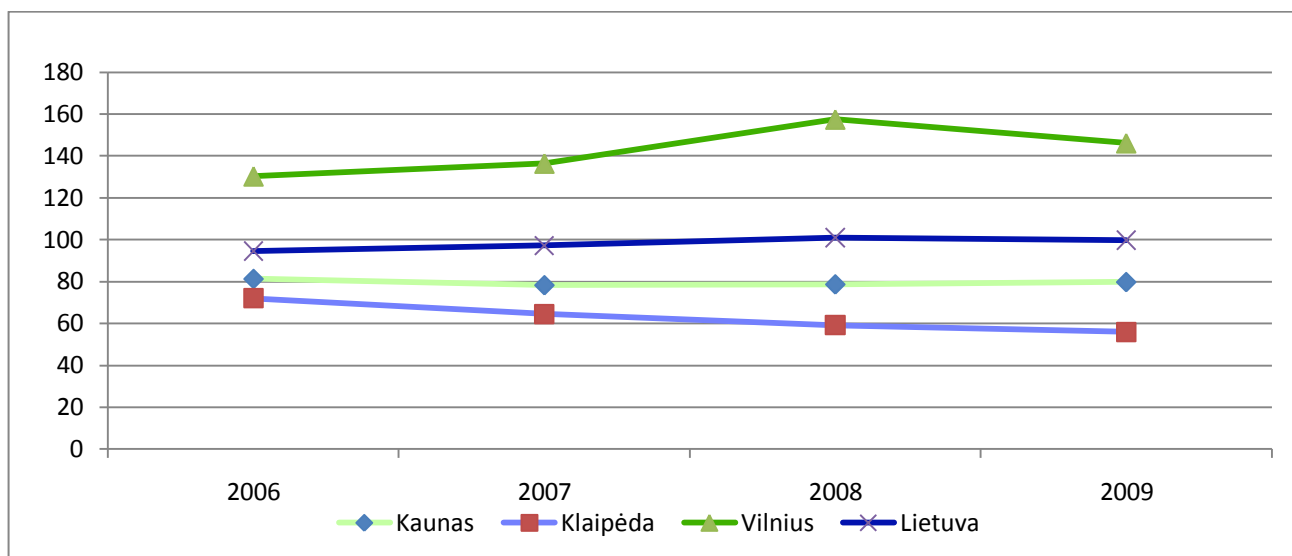
Suprastėjusią vaikų sveikatos situaciją iš dalies paaiškina užregistruotų naujų susirgimų, tenkančių 1000 vaikų, statistika. Šis rodiklis atspindi jaunimo laikiną sergamumą, kuris nesitęsia ilgiau kaip metus.

29. Pav. Užregistruotų naujų susirgimų skaičius, tenkantis 1000 vaikų

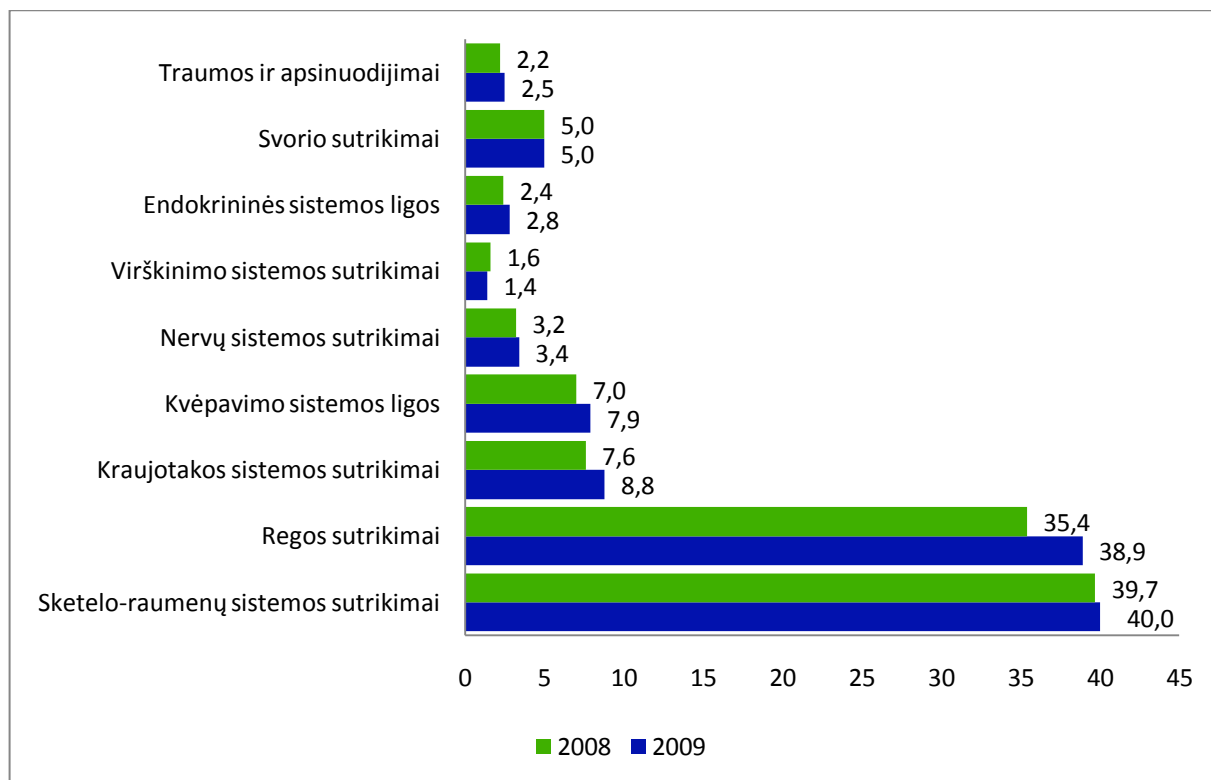
Vertinant miestų ir šalies situaciją pagal naujus susirgimus, tenkančius 1000 vaikų, išryškėja panašios tendencijos – Kauno mieste per nagrinėjamą laikotarpį situacija prastėja labiau nei lyginamuose regionuose. Išsiskiria sergamumo šuolis 2009 metais.

Kitas svarbus sveikatos rodiklis – traumų ir apsinuodijimų skaičius, tenkantis 1000 vaikų. Šioje srityje Kaune situaciją galima apibūdinti kaip stabiliai gerą – rodiklis per ketverius metus nekito ir buvo antras pagal dydį po Klaipėdos. Tuo tarpu Vilniuje ir Lietuvoje traumų ir apsinuodijimų skaičius 1000 vaikų išaugo.

30. Pav. Traumų ir apsinuodijimų skaičius, tenkantis 1000 vaikų

Remiantis vaikų sveikatos profilaktinių patikrinimų rezultatais galima teigti, kad dažniausia jaunimo sveikatos problema 2008 m. ir 2009 m. buvo skeleto-raumenų sutrikimai. Šiuos sutrikimus turėjo net 40 proc. Kauno miesto vaikų. Iš skeleto-raumenų sutrikimų buvo išskirti laikysenos sutrikimai (15 proc.). Kauno miesto mokinių, kurie turi regos sutrikimų, nuo 2008-2009 m. laikotarpiu išaugo 3,5 proc. punkto, nuo 35,4 iki 38,9 proc. 2009 m. kraujotakos sistemos ligomis sirgo beveik 9 proc. visų sveikatą patikrinusių vaikų, 2008 metais užfiksuotas mažesnis sergamumas nuo kraujotakos sistemos ligų. Kvėpavimo sistemos ligomis sirgo 7,9 proc.

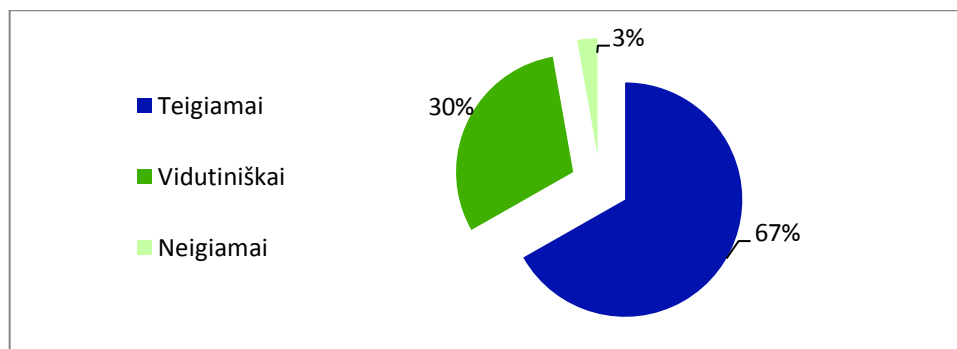
31. Pav. Sergamumo nuo pagrindinių ligų procentinis pasiskirstymas, 2008 ir 2009 m.

Dažniausiai pasitaikančių sveikatos problemų aktualumas ateityje tik didės, kadangi nustatyta, jog daugiau nei pusė (506,4 atv./1000 patikrintų vaikų) pirmokų turi skeleto-raumenų sistemos sutrikimus. Taip pat 2009 m. Kauno mieste besimokantis kas antras pirmokas turi regos sutrikimų, tai sudaro 506,4 atv./1000 sveikatą patikrinusių vaikų, vyresnėse klasėse (IX-XII) rega sutrikusi trečdaliui mokinių, t.y. 33,1 proc.

Žinant dažniausiai pasitaikančius sveikatos sutrikimus galima ieškoti jų priežastingumo. Įvertinant tyrime nustatytas problemas, galima teigti, jog jaunimo sveikatą tiesiogiai įtakoja laisvalaikis, užimtumas ir gyvenimo būdas apskritai, t.y. jaunimas mažiau laiko leidžia aktyviai, mažiau juda, tačiau daugiau laiko praleidžia virtualioje erdvėje, o tai daro neigiamą įtaką jų sveikatai.

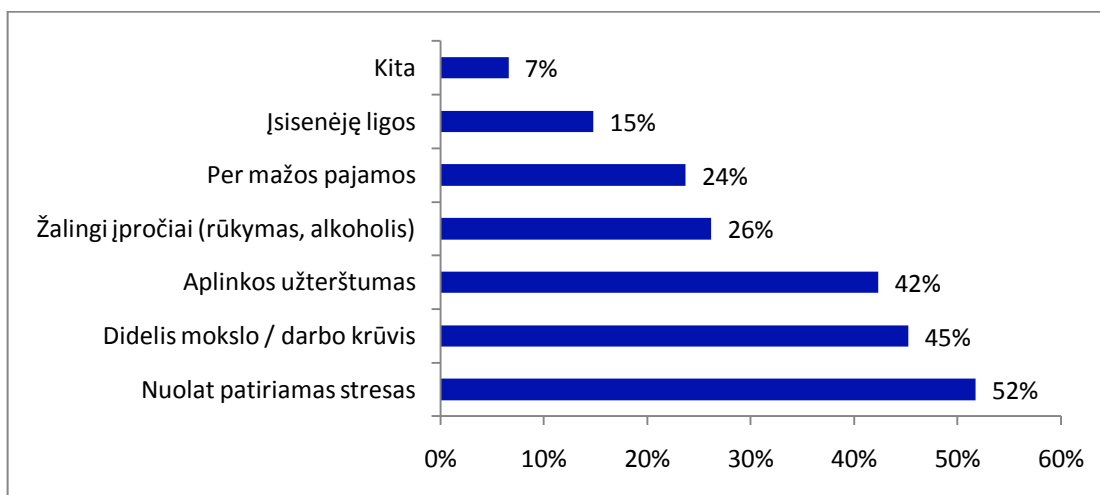
Apklausos rezultatai

Didžioji dalis respondentų savo sveikatos būklę šiuo metu vertina teigiamai (67 proc.), tuo tarpu neigiamai ją įvertino tik nežymi procentinė dalis (3 proc.). Pažymėtina tai, kad šie rezultatai žymiai skiriasi nuo statistinių duomenų, todėl galima daryti išvadą, kad jaunimas įvertino savo sveikatos būklę subjektyviai.

32. Pav. Sveikatos būklės vertinimas

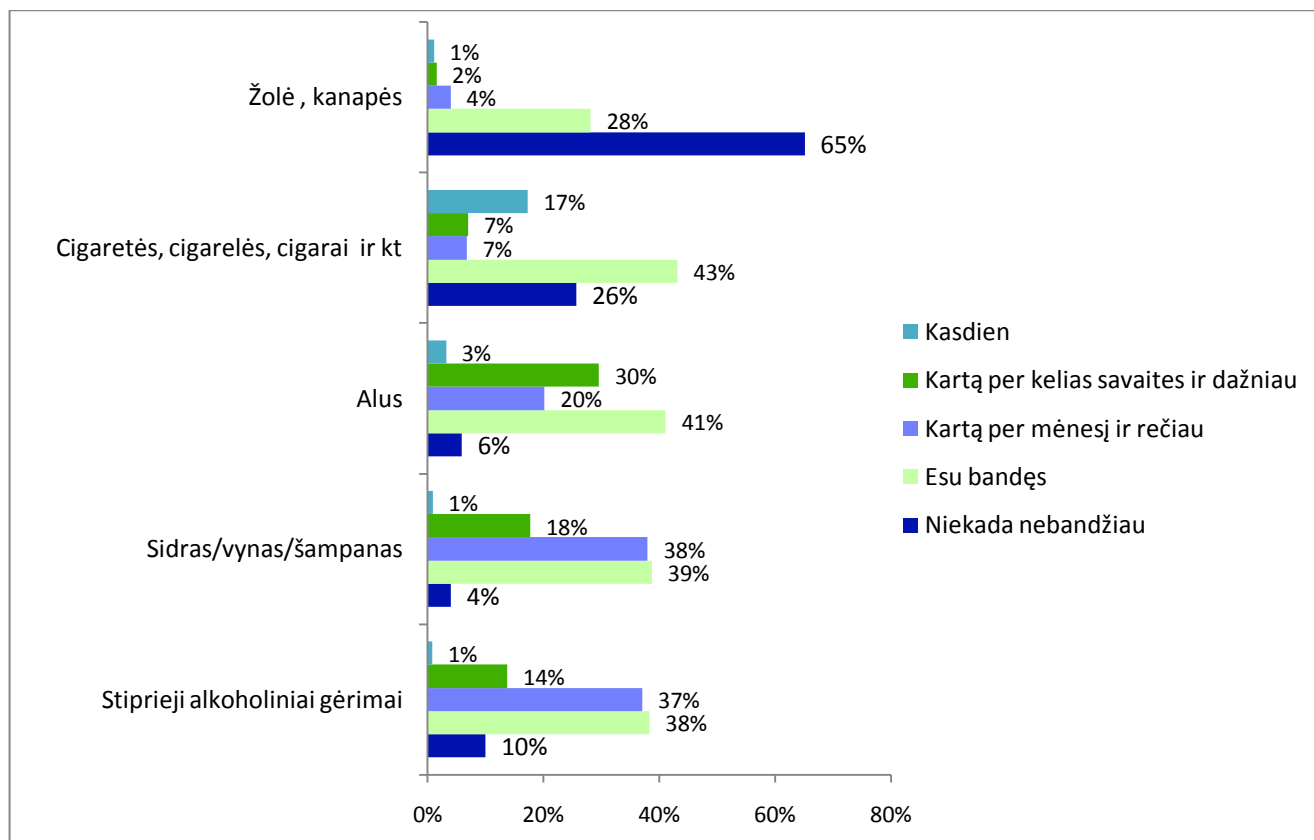
Nagrinėjant aspektus, labiausiai neigiamai veikiančius sveikatos būklę, išsiskyrė „Nuolat patiriamas stresas“ (52 proc. ir „Didelis mokslo / darbo krūvis“ (45 proc.). Šie faktoriai išskirti beveik dvigubai dažniau nei žalingi įpročiai. Galima teigi, kad jaunimui sunku prisitaikyti prie besikeičiančio gyvenimo būdo, didėjančio mokslo ir darbo krūvio, jaunimo žmonės nebemoka tinkamai susiplanuoti savo laiko ir tai neigiamai veikia jų sveikatą.

33. Pav. Neigiamai sveikatos būklę veikiantys aspektai

Prie atsakymo „Kitas“ respondentai pažymėjo: „niekas“, „poilsio trūkumas“, „viršsvoris“, „apsileidimas“, „šaltos oro sąlygos“, „netinkamas maistas“, „pasyvus rūkymas“ ir kt.

Tiriant jaunų žmonių psichotropinių medžiagų vartojimo įpročius atsikleidė bendrosios nacionaliniu šalies lygiu pastebimos tendencijos. Iš itin dažnai vartojamų psichotropinių medžiagų išsiskiria alus bei tabako gaminiai. Tabako gaminius kasdien vartoja 17 proc. apklaustųjų, alų – 3 proc.. Dar 7 proc. respondentų nurodė tabako gaminius vartojantys dažniau nei kartą per kelias savaites, atitinkamai alų tokiu dažnumu vartoja 30 proc. respondentų.

34. Pav. Psichotropinių medžiagų vartojimo intensyvumas

Anketinėje apklausoje buvo vertinamas ir atskirų narkotinių medžiagų vartojimas. Įvairias narkotines medžiagas yra bandę arba vartoja iki 4 proc. visų respondentų. Dažniausiai bandytas psichotropikas – amfetaminas. Šį psichotropiką bandę nurodė 4 proc. apklaustųjų. 2 proc. nurodė bandę vartoti kokaino. Tuo tarpu rečiausiai pasiteikęs atsakymas – krekas. Jį bandę yra mažiau nei 1 proc. respondentų.³

Ekspertinis vertinimas

Ekspertai teigė, jog jaunimas daug laiko praleidžia prie kompiuterio, internetas įvardijamas kaip didžiausia šios problemos priežastis (vidutiniškai jaunimas praleidžia prie kompiuterio 2-4 valandas per dieną). Didelis laiko tarpas praleidžiamas prie kompiuterio sukelia regos sutrikimus (40 proc. jaunuolių), skeleto raumenų sutrikimus (40 proc. jaunuolių); kraujotakos ir virškinimo sutrikimus (10-20 proc. jaunuolių).

Remiantis statistiniais duomenimis nuo 2001m. jaunimo tarpe dvigubai padidėjo virškinimo problemų, regos bei laikysenos sutrikimų. Psichikos sveikatos problemos tapo labiau aktualios nuo 2008m. Tokioms tendencijoms įtakos turi prasta ekonominė situacija, didelis mokymosi krūvis, sveikos mitybos nesilaikymas. Remiantis turimais duomenimis mokyklinio amžiaus vaikai vis mažiau suvartoja daržovių ir vaisių, ypač ekonominės krizės laikotarpiu. Kita vertus, jaunimas vis dažniau pietauja greito maisto kavinėse.

Ekspertai pastebi alkoholio vartojimo jaunimo tarpe didėjimą, tačiau tai neįvardijama kaip pati aktualiausia problema.

Kaip bendrus problemas, sąlygojančios neigiamą sveikatos būklės kitimą, aspektus ekspertai įvardija vertybių persiskirstymą, sumažėjusių tėvų ir švietimo ekspertų dėmesį.

³ Šis tyrimas nebuvo orientuotas į psichotropinių medžiagų vartojimo paplitimą, todėl jo rezultatai negali būti vertintini kaip itin reprezentatyvūs. Norint tiksliau įvertinti jaunimo psichotropinių medžiagų vartojimo įpročius reikėtų remtis kitais atliktais tyrimais, arba inicijuoti naują.

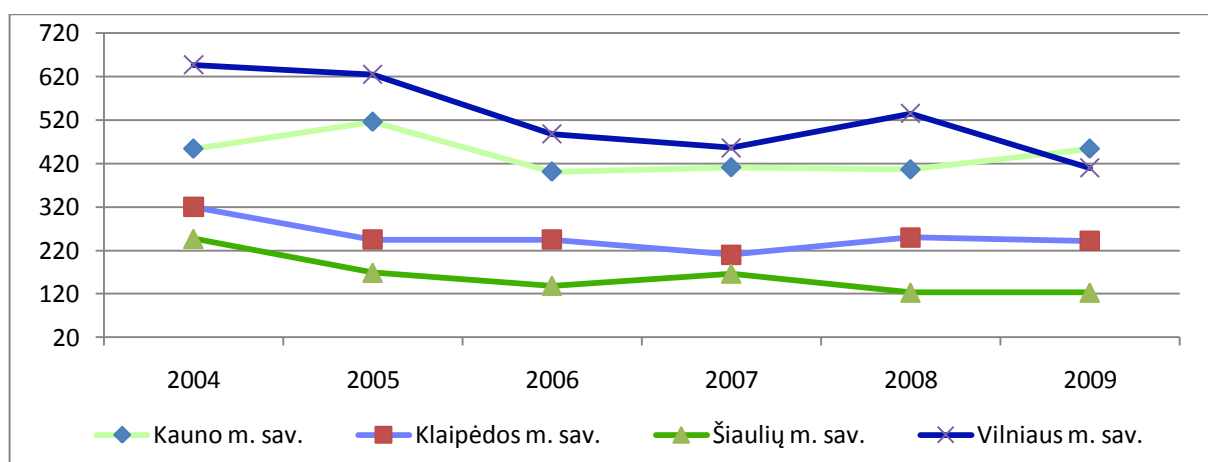
3.5. Nusikalstamumas ir saugumas mieste

Jaunimo nusikalstamumas ir saugumas mieste yra tarsi jaunimo situacijos, politikos atspindys. Netinkamas jaunimo auklėjimas, užimtumas ir švietimas įtakos nusikalstamumą, o tai tiesiogiai paveiks saugumo situaciją mieste. Saugumas vertinamas dvejopai – faktiškai, t.y. kiek nusikaltimų įvykdo jaunimas, bei tai, kaip saugiai jaunuolis jaučiasi mieste, jo įvairiose vietose įvairių renginių ar įvykių metu. Tenka pripažinti, jog kuriamas įvaizdis ir vyraujantys stereotipai dažnai iškreipia realią situaciją tarp faktinių duomenų ir asmens saugumo jausmo.

Statistika

Vertinant jaunimo kriminogeninę situaciją, statistikos departamentas pateikia duomenis apie nepilnamečių padarytas nusikalstamas veikas. Dėl šios priežasties nagrinėjami duomenys neviseiškai atspindi tyrimo tikslinę grupę.

Statistiškai jaunimo (nepilnamečių) nusikalstamumas per 2004-2009 metus išliko nepakitęs. Tačiau lyginant su kitais didžiaisiais šalies miestais, Kaunas šioje situacijoje atrodo prasčiausiai, kadangi lyginamuose regionuose tuo pačiu laikotarpiu nepilnamečių nusikalstamumas mažėjo (32 pav.).

35. Pav. Nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų dinamika 2004-2009 m.

Lyginant miestus, santykinis didžiausias nepilnamečių nusikalstamumo mažėjimas fiksuotas Šiauliuose (-50,2 proc.), Vilniuje (-36,63 proc.), Klaipėdoje sumažėjo 24,38 proc. Kaune šis rodiklis išliko nepakitęs ir 2009 metais iš lyginamų miestų nepilnamečių nusikalstamumas buvo didžiausias. Įvertinus tai, jog Vilniuje yra didesnis nepilnamečių skaičius, Kaune jaunimo kriminogeninė situacija yra ganėtinai neigiama, 2009 metais mieste nusikaltimų skaičius išaugo pakankamai ženkliai. Pažymėtina, jog nepilnamečių nusikaltimų išaiškinamumo lygis prasčiausias Vilniuje, tuo tarpu Kaune – pakankamai aukštas. Taigi nepilnamečių nusikalstamos veikos priežasčių reiktų ieškoti ne policijos veikloje, tačiau vertinant prevencines priemones.

Vietiniai jaunuoliai įvykdė mažiau nusikaltimų nei atvykusieji ir ši dalis aptariamam laikotarpiu mažėjo. Ši tendencija iš dalies palanki miestui – Kauno jaunimas tampa mažiau kriminogeninis, tačiau saugumą ir nusikaltimų skaičių didina ne Kaune gyvenantys jaunuoliai (3 lentelė).

3. Lentelė Kaune nusikaltusių nepilnamečių požymiai, proc.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Iš viso, iš jų:	481	389	385	403	441	414
- Vidurinių mokyklų moksleiviai, proc.	74,5	63,5	66,11	64	57,6	67,5
- Kitų mokyklų moksleiviai, proc.	10,2	15,8	16,78	16,7	19,2	20,8
- Nedirbantys, nesimokantys, proc.	14,9	18	15,1	17,3	23,2	11,4
- Vietiniai gyventojai, proc.	44,4	42,9	45,64	44,6	41,2	41,5
- Nusikalto neblaivus, proc.	14,3	13,9	13,1	10,1	15,3	9,0
- Nusikalto narkotikų, toksinių medžiagų apsvaigimo būsenoje, proc.	0,9	0,4	0,0	0,6	0,6	0,0
- Nusikalto grupėse, proc.	50,0	45,5	55,7	56,8	45,2	56,1

Šaltinis: Kauno apskrities vyriausiasis policijos komisariatas

Remiantis nepilnamečių įvykdytų nusikaltimų 2005-2010 metais statistika galima įžvelgti tik dvi nuoseklias tendencijas:

- Beveik visu analizuojamu laikotarpiu mažėjo nuo alkoholio pasvaigusią jaunųjų įvykdomų nusikaltimų skaičius;
- Nuosekliai didėjo ne vidurinėse mokyklose besimokančių jaunųjų padaromų nusikaltimų skaičius.

4. Lentelė. Nepilnamečių Kaune įvykdytų nusikaltimų požymiai, proc.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vaikų padarytos nusikalstamos veikos, iš jų:	481	389	385	403	441	414
- Nusikaltimai, iš jų:	91,1	89,2	93,5	92,6	92,1	92,5
- Plėšimai 180 str.	26,7	35,2	30,8	27,1	19,2	21,9
- Vagystės BK 178 str.	32,0	34,0	32,8	40,8	42,1	39,7
- Viešosios tvarkos pažeidimas BK 284	11,0	9,5	8,6	7,0	14,8	8,1
- Nesunkus sveikatos sutrikdymas 138	3,7	3,7	2,8	4,6	3,4	4,2
- Kiti nusikaltimai	26,7	17,6	25,0	20,6	20,4	26,1
- Baudžiamieji nusižengimai, iš jų:	8,9	10,8	6,5	7,4	7,9	7,5
- Vagystės BK 178 str. 4 d.	88,4	88,1	76,0	86,7	65,7	77,4
- Padaryti viešose vietose	54,5	67,1	56,4	57,8	51,2	43,2
- Padaryti gatvėse	38,9	31,9	33,5	33,5	34,9	26,6
- Padaryti grupėse	40,1	40,4	46,2	42,4	44,4	37,9
- Padaryti neblaivių vaikų	13,1	15,4	10,1	10,2	17,2	4,8
- Narkotinio, toksinio apsvaigimo būsenoje	0,8	0,3	0,0	0,7	1,1	0,2
- Nevietinių gyventojų padaryti nusikalt.	-	52,2	39,2	48,1	45,4	46,1
- Kartu su vietiniais gyventojais	-	5,9	9,4	6,9	5,7	7,0

Šaltinis: Kauno apskrities vyriausiasis policijos komisariatas

Analizuojant Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato pateiktus duomenis (2005-2010 m.) apie Kauno mieste nusikaltusius nepilnamečius (14-18 m. amžiaus grupė) ir jų padarytus nusikaltimus, galima išskirti tokias tendencijas apie nusikaltusius asmenis:

- Nusikaltusių nepilnamečių skaičius 2005-2010 metų laikotarpiu sumažėjo;
- Didžioji dalis nusikaltusių jaunųjų veikas įvykdė grupėse ir nagrinėjamu laikotarpiu ši dalis išaugo;
- Dažniausiai nusikalsta vidurinių mokyklų moksleiviai, neturintys užsiėmimo (nedirbantys, nesimokantys) jaunūliai sudaro nedidelę nusikaltusių asmenų dalį;
- Apsvaigimas nuo alkoholio, narkotinių ar toksinių medžiagų nebuvo pagrindinė jaunųjų nusikaltimo priežastis – tokie asmenys sudarė nedidelę dalį nusikaltusiųjų;
- Didžioji dalis nusikalstamų veikų kvalifikuojamos kaip nusikaltimai ir tik maža dalis – kaip baudžiamieji nusižengimai. Dažniausiai pasitaikantis nusikaltimas – vagystės (išaugo 7,7 proc.

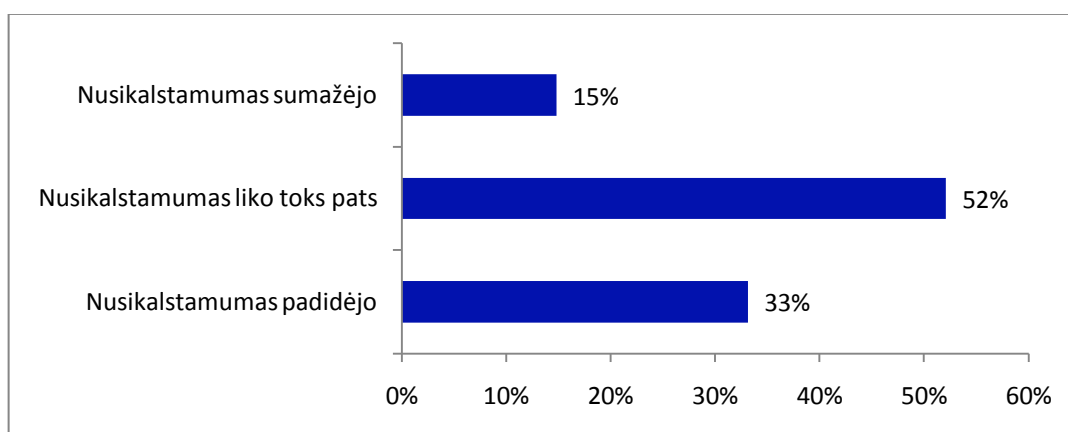
punktais), plėšimai (sumažėjo 4,8 proc. punktais), viešosios tvarkos pažeidimas nesudarė dešimtadalio nusikaltimų skaičiaus (išskyrus 2005 ir 2009 metais);

- Nors didžioji dalis nusikaltimų padaryti viešose vietose, ši dalis tarp visų nusikalstamų veikų nagrinėjamu laikotarpiu sumažėjo. Apie trečdalis nusikaltimų atlikta gatvėse, tačiau šis rodiklis taip pat mažėjantis.
- Daugiau nei pusė nusikalstamų veikų įvykdyta nevietinių gyventojų arba kartu su vietiniais jaunuoliais (4 lentelė).

Apklausos rezultatai

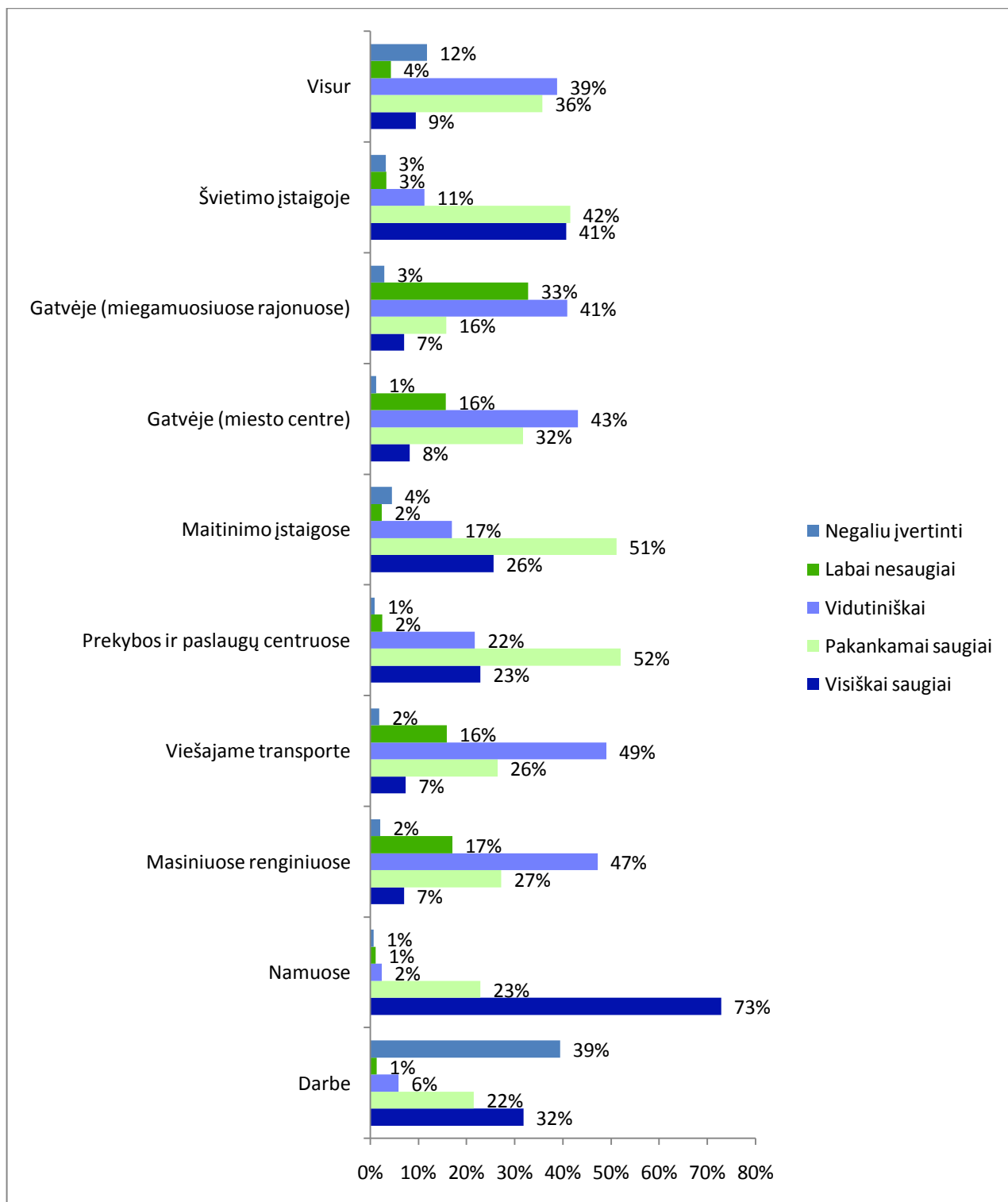
Vertinant jaunimo nusikalstamumo Kauno mieste dinamiką per praėjusius metus (apklausos metu respondentai vertino 2010 metų tendencijas), vyrauja respondentų atsakymas „Nusikalstamumas liko toks pats“. Visgi daugiau nei dvigubai respondentų nurodo nusikalstamumą padidėjus nei sumažėjus – atitinkamai 33 ir 15 procentų. Tad vertinant išvestinį dydį, kriminogeninės situacijos vertinimas mieste pablogėjo – jaunimas mano, jog nusikalstamumas išaugo.

Nors statistiškai nusikalstamumo situacija gerėja, jaunimas pozityvių pokyčių neįžvelgia. Ši tendencija sustiprina nesaugumo mieste jausmą.

36. Pav. Nusikalstamumo dinamikos vertinimas per praėjusius metus

Vertinant jaunimo saugumą skirtingose aplinkose išryškėjo, kad nesaugiausiai respondentai jaučiasi atvirose miegamųjų rajonų erdvėse. Pasirinkimą „Gatvėje (miegamuosiuose rajonuose)“ pažymėjo 33 proc. visų respondentų. Tuo tarpu saugiausiomis aplinkomis įvertinta „Namuose“, „Švietimo įstaigoje“ ir „Darbe“, atitinkamai 73, 41, 32 procentai apklaustųjų šias aplinkas įvertino kaip visiškai saugias.

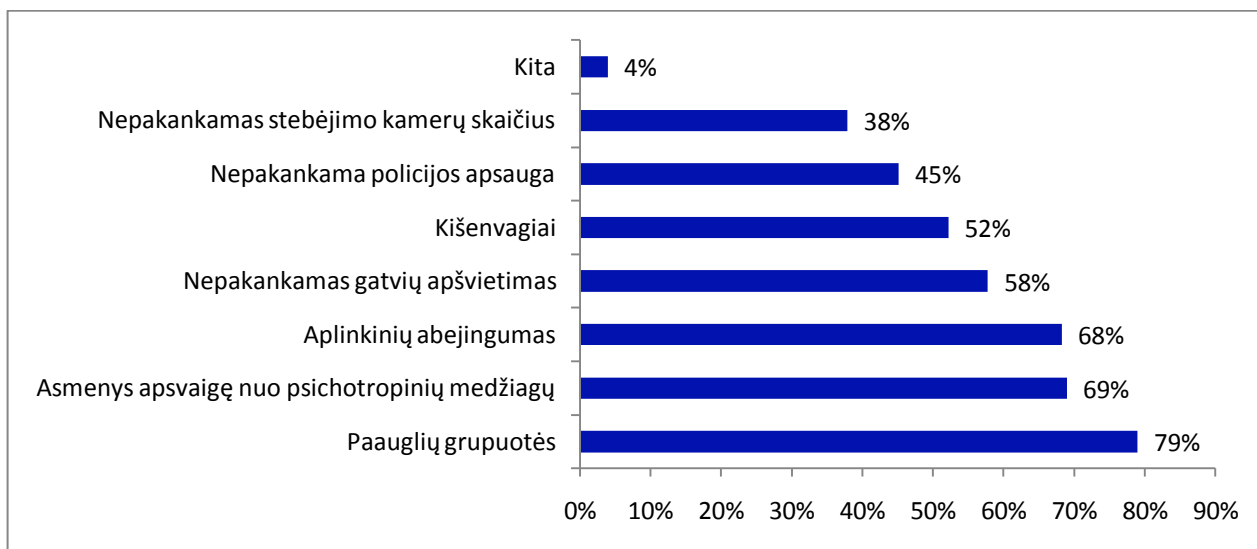
37. Pav. Saugumo vertinimas įvairiose aplinkose

Perskaičiuojant respondentų preferencijas svertiniu būdu išryškėja tokie įvairių aplinkų vertinimo prioritetai (nuo saugiausios iki nesaugiausios):

1. Namuose;
2. Darbe;
3. Švietimo įstaigoje;
4. Maitinimo įstaigose;
5. Prekybos ir paslaugų centruose;

6. Visur;
7. Gatvėje (miesto centre);
8. Viešajame transporte;
9. Masiniuose renginiuose;
10. Gatvėje (miegamuosiuose rajonuose).

Vertinant nesaugumo priežastis dažniausiai pasirinkti variantai, glaudžiai susiję su nusikalstama jaunimo veikla. Pasirinkimus „Paauglių grupuotės“ ir „Asmenys apsvaigę nuo psichotropinių medžiagų“ atitinkamai pažymėjo 79 ir 69 procentai respondentų. Kita svarbi nusikalstamumo priežastis – aplinkinių abejingumas. Tuo tarpu prevencinių priemonių stoka (policijos apsauga, stebėjimo kameros) žymėtos santykinai rečiau – tai rodo, kad respondentai nusikalstamumo priežastingumą kur kas labiau sieja su pačiais nusikaltėliais, nei su institucijomis, užtikrinančiomis viešąją tvarką.

38. Pav. Nesaugumą lemiančios priežastys (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Pasirinkdami atsakymą „Kita“ respondentai nurodė: „per mažas žmonių aktyvumas mieste vakarais“, „benamiai“, „informacija apie nusikaltimus žiniasklaidoje“ ir kt.

Jaunimas, vertindamas nesaugumo priežastis, nevisiškai atspindi statistikos tendencijas. Paauglių grupuotes galima išskirti kaip didžiausią nusikalstamumo šaltinį (tiek statistikoje, tiek anketiniame vertinime tai įvardinta kaip didžiausia problema). Tačiau respondentų pasirinkimas, jog nusikaltimų ir nesaugumo priežastis yra apsvaigimas nuo psichotropinių medžiagų – visiškai neatitinka faktų. 2010 metais apsvaigusiu jaunuolių nusikaltimai tesudarė 0,2 proc. visų nepilnamečių nusikaltimų.

Tenka pastebėti, jog inžinerinės ar prevencinės saugumo priemonės, policijos įtaka saugumui sureikšminama žymiai mažiau nei nusikaltimų priežastys (grupuotės, apsvaigimas, visuomenės abejingumas). Todėl svariausiai menką saugumo jausmą lemia netinkamas pačių paauglių ar visuomenės elgesys, kuriam reikšmingą įtaką daro auklėjimas, vertybės, požiūris.

Ekspertinis vertinimas

Ekspertų teigimu, Kauno rajone, Kėdainiuose, Jonavoje jaunimo nusikalstamumas yra padidėjęs, o Kauno mieste maždaug stabilus - lyginant 2010 metus su 2009 metais mažesnis 6 proc.

Manoma, kad nusikalstamumui įtakos turi tėvų emigracija, nepakankama priežiūra bei auklėjimo spragos. Visuomenėje skleidžiamos vertybės, greitų pinigų poreikis skatina jaunimą nusikalsti. Taip pat nusikaltimai vykdomi dėl jaunimo neužimtumo. Dėl šios priežasties jaunimas buriasi į grupes, kad vykdytų nusikalstamą veiklą.

Ekspertai išskyrė vyraujančią tendenciją, jog dažniausiai nusikalsta 16-18 metų jaunuoliai. Dažniausiai nusikalsta jaunuoliai priklausantys socialinės rizikos grupėms, negu jaunuoliai iš pasiturinčių šeimų. Socialinės rizikos jaunimas Kauno mieste sudaro apie 10-15 proc.. Panaši situacija vyrauja ir kituose Lietuvos miestuose. Į šią grupę patenkančių jaunimą sunku sudominti bet kokia kultūrine veikla.

Pastebima, kad per pastaruosius dešimt metų nėra susiformavusių aiškių jaunimo nusikaltimų tendencijų. Kiekvienais metais išryškėja vis kita nusikalstamumo sritis (vagystės, užpuolimai, narkomanija ir pan.), tačiau kas trečias nusižengimas įvykdomas grupėse.

2010 metais užfiksuota itin mažai nusikaltimų, padarytų apsvaigus nuo psichotropinių medžiagų. Nors psichotropinės medžiagos nusikalstamumo kontekste nėra didelė problema, padidėjęs girtavimas moksleivių tarpe visgi turi įtakos administracinių pažeidimų skaičiaus augimui.

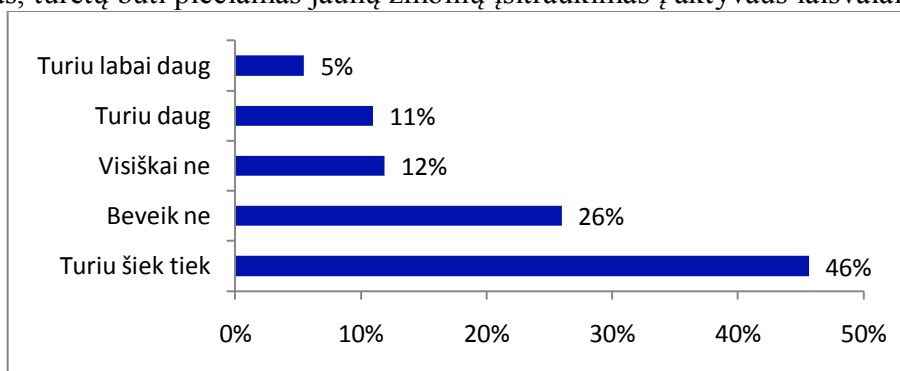
Kai kurių ekspertų teigimu, prevenciniai renginiai pritraukia probleminį jaunimą, jie noriai dalyvauja renginiuose, projektuose. Tačiau juos motyvuoja įvairūs prizai, galimybės pasilinksminėti. Kadangi finansavimas yra nepastovus ir labai priklauso nuo ekonominių aplinkybių, tokių prevencinių priemonių probleminiam jaunimui dažnai yra per mažai. Taip pat ekspertai tvirtina, jog nėra pakankamai specialistų, kurie dirbtų su probleminiu jaunimu ir rūpintųsi jų užimtumu.

3.6. Laisvalaikis ir aktyvumas

Laisvalaikio leidimas ir aktyvus gyvenimas apibrėžia jaunimo gyvenimo kokybę, auklėjimą. Tinkamai tvarkomos šios sritys veikia kaip labai efektyvi prevencinė priemonė – mažina nusikalstamumą, jaunimas užsiima prasmingesne veikla.

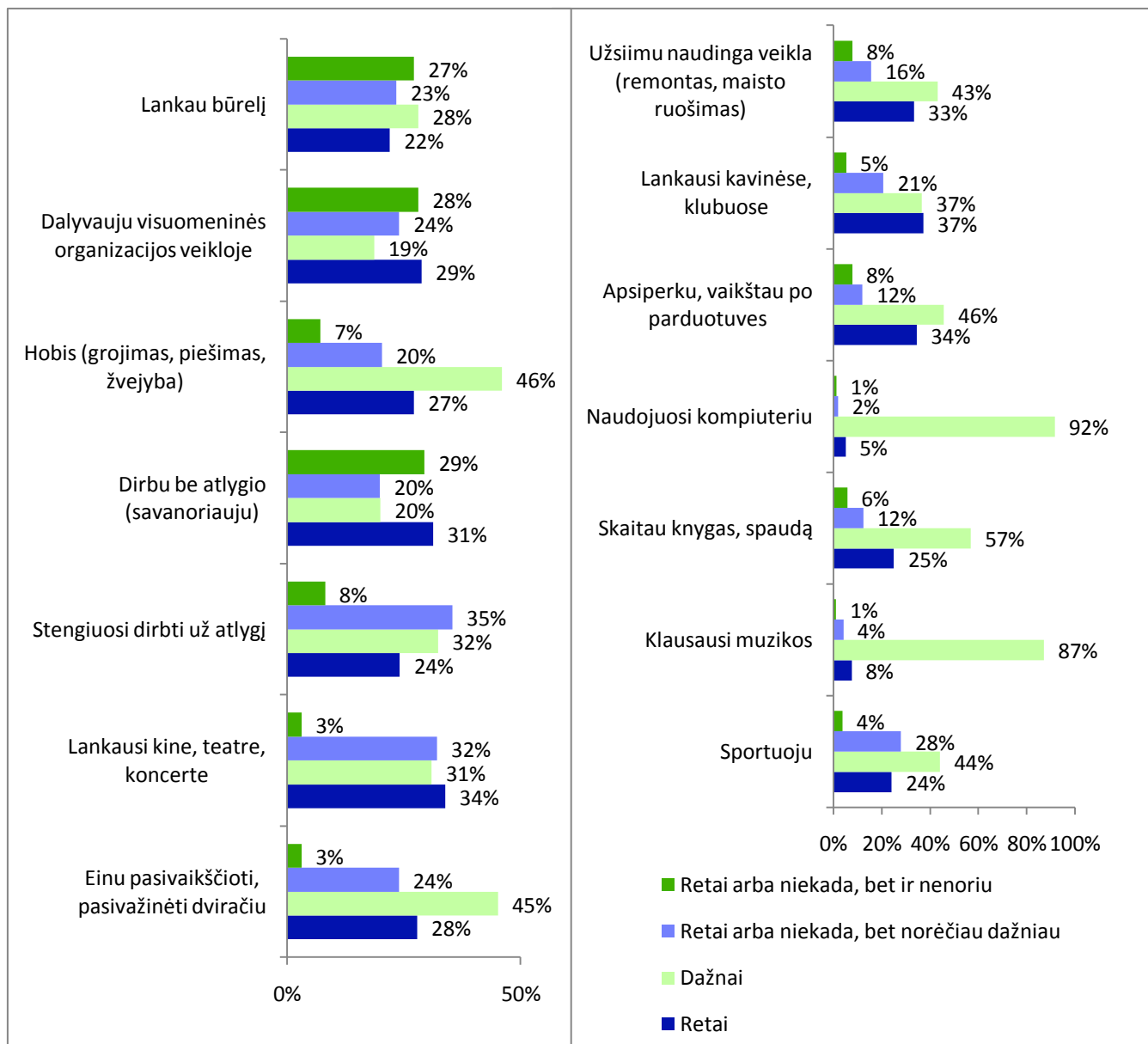
Apklaustos rezultatai

Vertinant jaunimo užimtumą anketinėje apklausoje buvo nagrinėjamas pasyvus respondentų laisvalaikis. Vertindami savo turimo pasyvaus laisvalaikio kiekį, jauni žmonės dažniausiai pažymėjo „Turiu šiek tiek“ (46 proc.). Labai užimto jaunimo dalis yra 38 procentai, tuo tarpu 62 procentai turi bent šiek tiek ar dar daugiau neaktyvaus laisvalaikio. Galima konstatuoti, kad jaunimas turėtų būti aktyviau užimtas, turėtų būti plečiamas jaunų žmonių įsitraukimas į aktyvaus laisvalaikio priemones.

39. Pav. Laisvo laiko (laiko nieko neveikimui) turėjimas

Vertinant respondentų laisvalaikį ryškiausiai išsiskiria pasirinkimas „*Naudojusi kompiuteriu*“, 92 proc. respondentų nurodė besinaudojantys kompiuteriu dažnai. Daugiau dėmesio respondentai norėtų skirti papildomam darbui už atlygį, bei kino, koncertų ir teatrų lankymui, atitinkamai 32 ir 35 procentai.

40. Pav. Veikla laisvo laiko metu

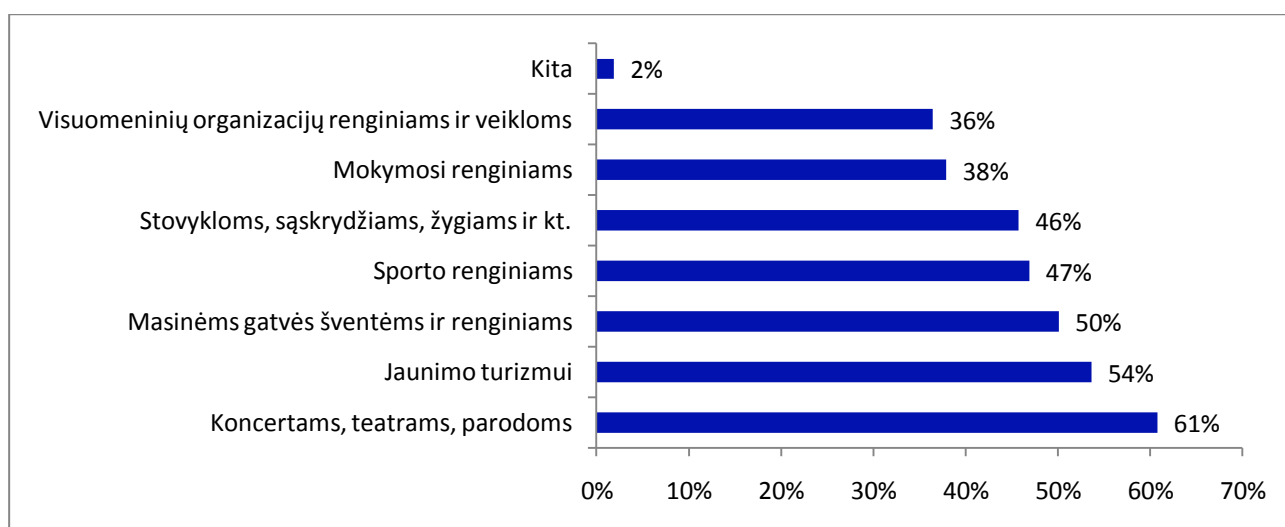
Perskaičiuojant respondentų pasirinkimus svertiniu būdu galima išskirti šias preferencijas (nuo dažniausiai atliekamų veiklų iki veiklų, kurios atliekamos retai, tačiau taip pat nėra intereso jomis užsiimti dažniau):

1. Naudojusi kompiuteriu;
2. Klausausi muzikos;
3. Skaitau knygas, spaudą;
4. Einu pasivaikščioti, pasivažinėti dviračiu;
5. Sportuoju;
6. Hobis (grojimas, piešimas, žvejyba);
7. Apsiperku, vaikštau po parduotuves;

8. Užsiimu naudinga veikla (remontas, maisto ruošimas);
9. Lankausi kavinėse, klubuose;
10. Lankausi kine, teatre, koncerte;
11. Stengiuosi dirbti už atlygį;
12. Lankau būrelį;
13. Dirbu be atlygio (savanoriauju);
14. Dalyvauju visuomeninės organizacijos veikloje.

Tokie rezultatai išryškina itin mažą suinteresuotumą veikti, kokioje nors neatlygintoje asocijuotoje veikloje. Svarbu tai, kad apklaustieji ne tik neįsitraukia į šias veiklas, tačiau ir nenori skirti joms daugiau dėmesio

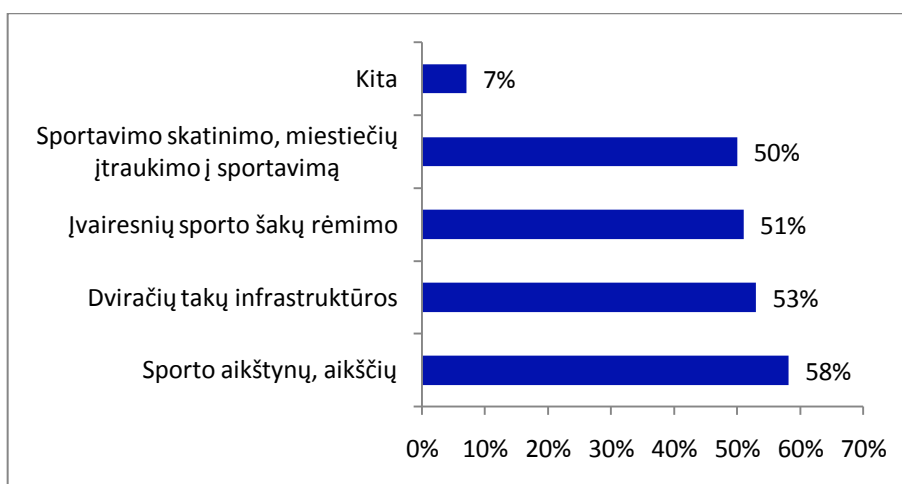
Tiriant, kam didesnę dėmesį organizuodama jaunimo laisvalaikį turėtų skirti savivaldybė, respondentų preferencijos pasiskirsto pakankamai tolygiai. Ryškesnio respondentų dėmesio sulaukia pasirinkimas „Koncertams, teatrams, parodoms“ (61 proc.). Mažiausiai apklaustųjų pasirinko, jog didesnę dėmesį reikia skirti „Visuomeninių organizacijų renginiams ir veikloms“ (36 proc.).

41. Pav. Pageidautinas savivaldybės dėmesys laisvalaikio paslaugų plėtrai (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Kaip papildomas prioritetas respondentai nurodė: „paramai NVO sektoriui“, „tautinių tradicijų plėtrai“, „profesionalaus ir neprofesionalaus meno paramai“ ir kt.

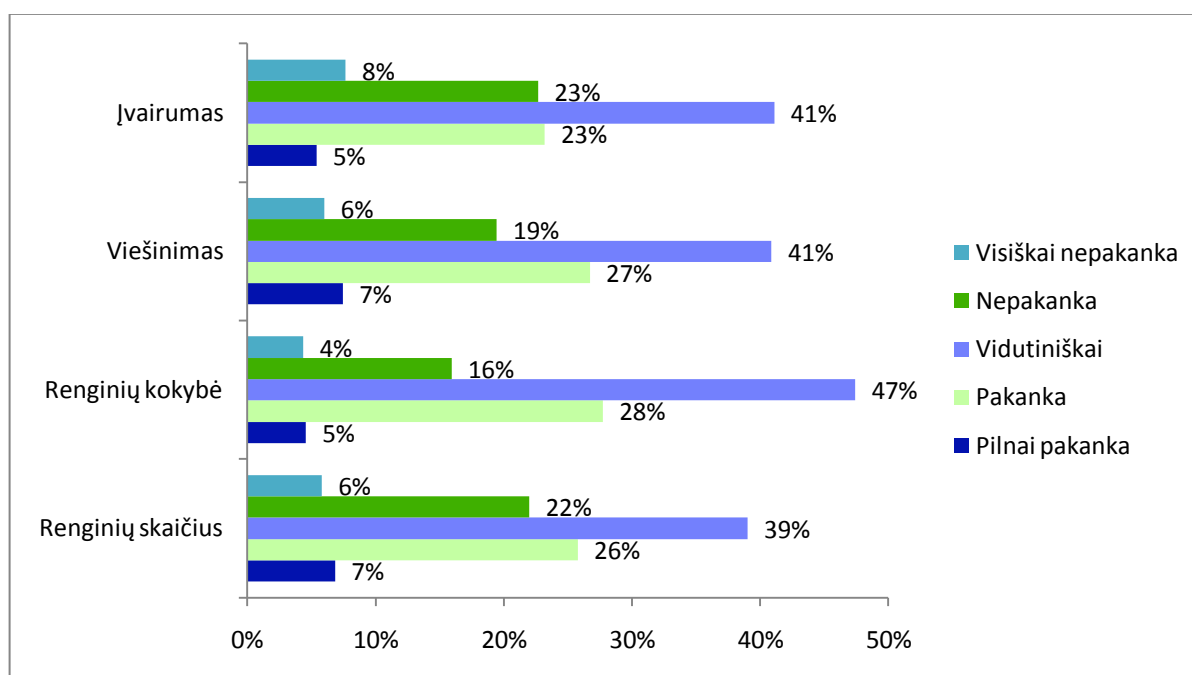
Nagrinėjant prioritetus gerinant sportavimo sąlygas Kauno mieste, labiausiai išryškėja infrastruktūros plėtros poreikis. „Sporto aikštynų, aikščių“ trūkumą nurodė 58 proc., „Dviračių takų infrastruktūros“ trūkumą 53 proc. respondentų. Iš esmės visos pateiktos sritys jaunimui aktualios, daugiau nei pusė apklaustųjų mano, jog reikia skirti didesnę dėmesį laisvalaikio ir sporto infrastruktūrai.

42. Pav. Dažniausiai išskirti sportavimo sąlygų trūkumai mieste (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Kaip papildomus trūkumus respondentai nurodė: „saugumo sportuojant atvirose erdvėse trūkumas“, „pigėsnų abonementų sporto klubuose“, „didesnio dėmesio kitoms sporto šakoms, nei krepšinis“, „daugiau atvirų sportavimo erdvių“ ir kt.

Vertindami Kauno mieste organizuojamus viešuosius renginius, respondentai išskyrė įvairovės nepakankamumą. „Nepakanka“ arba „Visiškai nepakankama“ pažymėjo 31 proc. respondentų. Pozityviausiai įvertintas renginių viešinimas. „Pakanka“ arba „Visiškai pakanka“ vertindami renginių viešinimą pažymėjo 34 proc. respondentų.

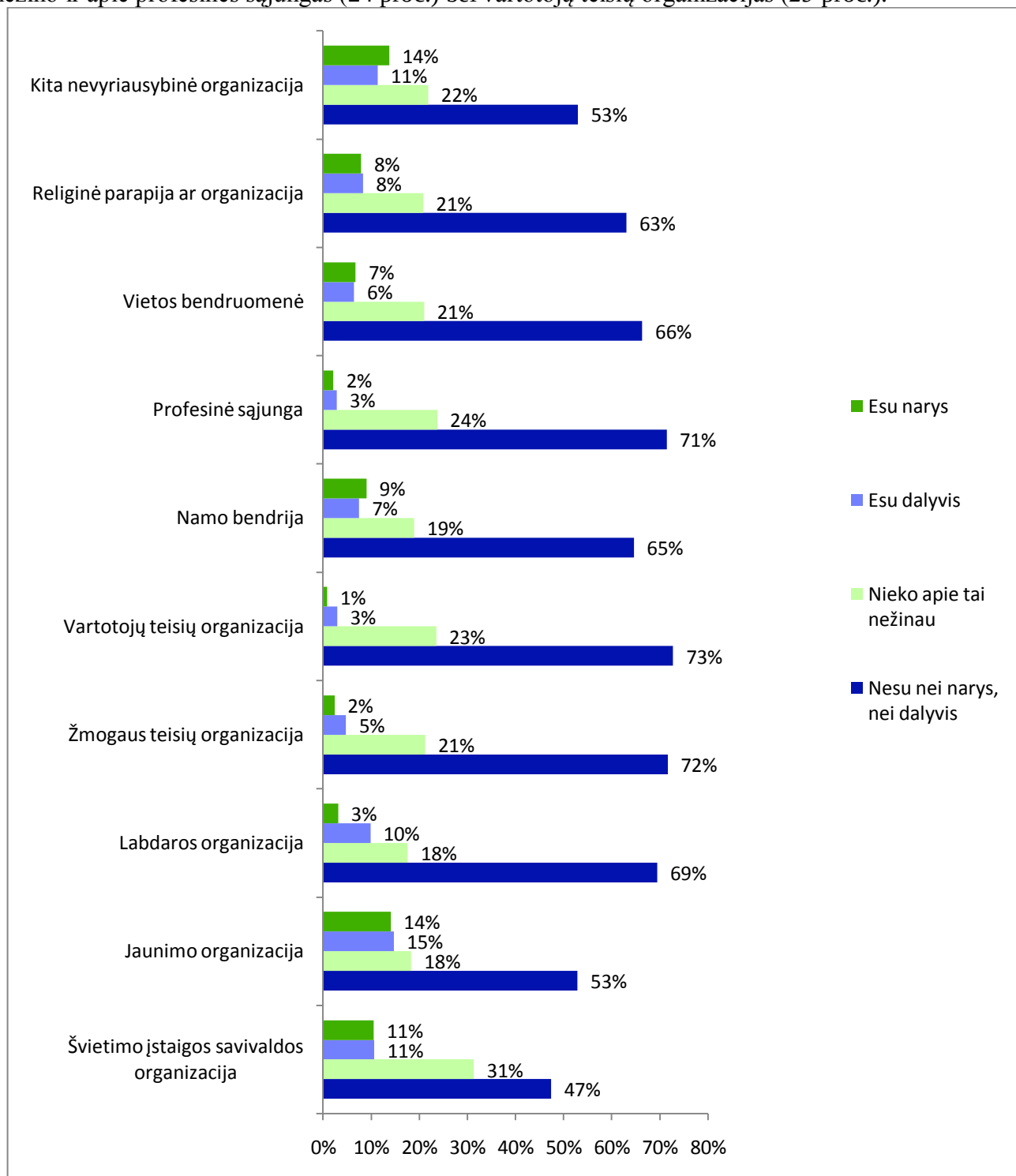

43. Pav. Viešųjų renginių mieste vertinimas

Vertinant jaunimo įsitraukimą į nevyriausybinių organizacijų veiklą išryškėja bendrosios nacionalinės tendencijos⁴ – jaunimo dalyvavimas NVO veikloje labai žemas. Jaunimo organizacijų nariais arba

⁴ 2010 metais parengtoje nacionalinėje jaunimo politikos plėtros programoje nurodoma, kad jaunimo organizacijoms priklauso tik 12 procentų jaunų žmonių.

dalyviais (nariais traktavome asmenis, kurie yra asocijuoti organizacijų nariai, dalyviais – asmenis aktyviai veikiančius NVO organizacijose, tačiau be formalaus priklausymo statuso) save pažymėjo 29 proc. respondentų. Be jaunimo organizacijų respondentai dažnai žymėjo ir „Kita organizacija“, „Švietimo įstaigos savivaldos organizacija“, „Religinė parapija ar organizacija“. Vidutiniškai populiarios yra „Namo bendrija“, „Labdaros organizacija“ ir „Vietos bendruomenė“. Išryškėja ir žemas nevyriausybinių organizacijų žinomumas. „Nieko apie tai nežinau“ vertindami švietimo įstaigų savivaldos organizacijas pažymėjo 31 proc. respondentų (nepaisant to, kad ši NVO institucijų tarp aktyviai veikiančio jaunimo yra viena populiariausių). Didelė respondentų dalis pažymėjo, kad nieko nežino ir apie profesines sąjungas (24 proc.) bei vartotojų teisių organizacijas (23 proc.).

44. Pav. Priklausomybė nevyriausybiniams organizacijoms

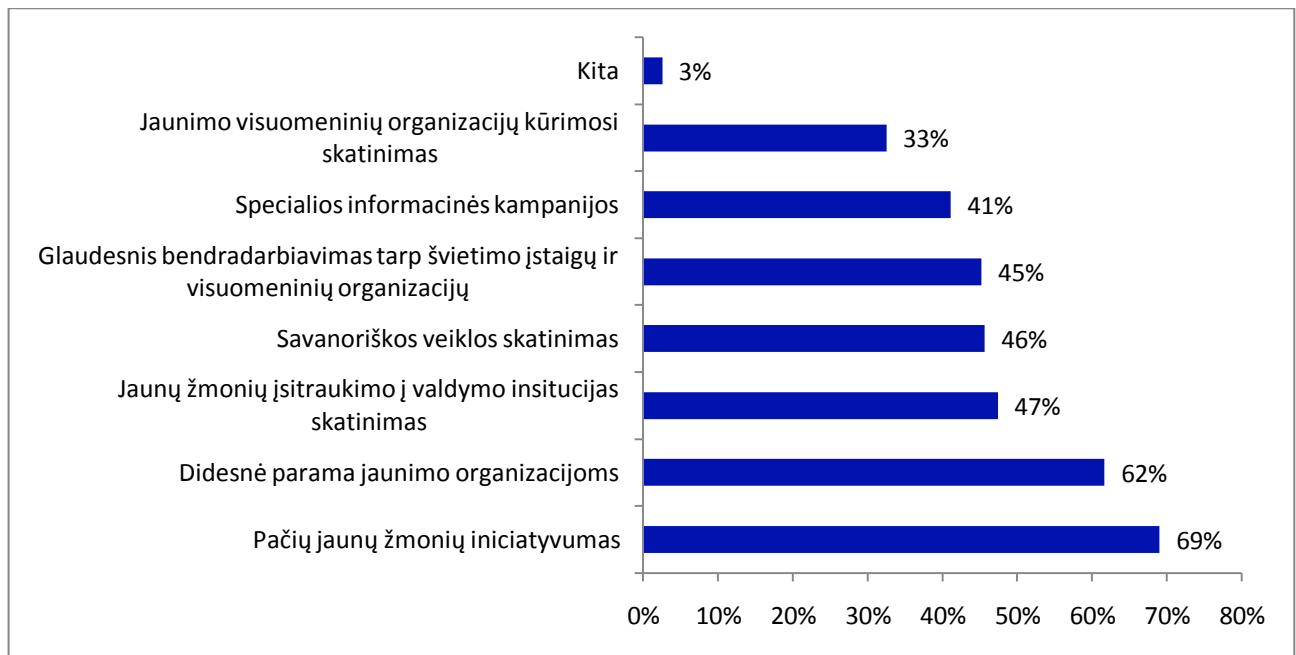
Vertinant priežastis, lemiančias mažą jaunimo įsitraukimą į nevyriausybinių organizacijų veiklą išskiriama „Informacijos stoka“ (67 proc.) ir „Laiko stoka“ (52 proc.). Mažiausią neigiamą įtaką darantis veiksnys yra „Šeimos poveikis“, 13 proc. apklaustųjų pažymėjo tai kaip trukdį įsiliėjimui į NVO veiklas. Verta pažymėti, jog net 43 proc. apklaustųjų neranda tinkamos organizacijos saviraiškai. Jaunimui trūksta informacijos apie organizacijas, atsiskleidžia mažas organizacijų suinteresuotumas būti atviroms, informuoti jaunimą apie savo veiklą ir pritraukti naujų narių. Taigi, nevyriausybinių organizacijos nepakankamai atitinka jaunimo poreikius.

45. Pav. Veiksniai, trukdantys jaunimui įsiliėti į NVO veiklą (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Kaip papildomus neigiamus veiksnius respondentai nurodė: „apatiškumas“, „netinkama švietimo sistema“, „nekokybiškai veikiančios jaunimo organizacijos“, „nemokėjimas atsirinkti informacijos“ ir kt.

Tiriant sprendimo būdus, galinčius paskatinti aktyvesnį jaunimo dalyvavimą NVO veikloje, dažniausiai žymėti pasirinkimai „Pačių jaunų žmonių iniciatyvumas“ (69 proc.) ir „Didesnė parama jaunimo organizacijoms“ (62 proc.). Mažiausiai akcentuotas „Jaunimo nevyriausybinių organizacijų kūrimosi skatinimas“ (33 proc.).

46. Pav. Veiksniai galintys suaktyvinti jaunimo įsitraukimą į NVO (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Kaip papildomas priemonės respondentai nurodė: „gerieji pavyzdžiai“, „bendrasis švietimas“, „niekas“, „mokyklos“ ir kt.

Ekspertinis vertinimas

Kultūringo laisvalaikio stoka Kauno mieste įvardijama kaip viena iš svarbiausių problemų jaunimo tarpe. Be to, didžioji dauguma ekspertų teigia, kad trūksta bendradarbiavimo tarp institucijų, kadangi neretai panašaus pobūdžio renginius organizuoja kelios skirtingos įstaigos.

Dažniausiai ekspertų akcentuojama problema yra smarkiai sumažėjęs jaunimo noras gyventi aktyviai bei judėti. Tokias tendencijas lemia ne tik motyvacijos stoka, tačiau ypatingai tarp jaunimo paplitęs virtualus pasaulis – kompiuteriniai žaidimai, internetas.

Sporto sektoriaus ekspertas teigia, kad aktyvesnį laisvalaikio leidimą iš dalies riboja ir finansinės galimybės, kadangi norint užsiimti rimta sportine veikla neišvengiamai susiduriama su finansavimo problemomis – ne visų vaikų tėvai turi galimybę skirti lėšų sportui.

Jaunimo laisvalaikio sektoriaus ekspertai kaip vieną iš svarbesnių problemų akcentuoja nekokybišką ir neatitinkančią jaunuolio poreikių NVO veiklą. Ekspertai teigia, kad daugelis organizacijų kuriasi ne dėl idėjinių tikslų, o siekia dažniausiai tik finansinės naudos. Be to, ekspertai pastebi, kad yra per daug tą pačią veiklą vykdančių nevyriausybinių organizacijų.

Ekspertai pastebi, kad jaunimas nelinkęs dalyvauti nevyriausybinių jaunimo organizacijų (NVO) veikloje. Tokios tendencijos vyrauja dėl organizacijų uždaro ir informacijos apie jų veiklą trūkumo, organizacijos neskatina naujų narių, o ypač pasyvių jaunuolių įtraukimo į savo veiklą. Jaunimo organizacijų bendro koordinavimo nebuvimas bei analogišką veiklą vykdančių tarpusavio bendradarbiavimo trūkumas lemia viso jaunimo NVO sektoriaus neefektyvumą.

Visi tyrime dalyvavę ekspertai pastebi, kad aktyvaus jaunimo yra mažiau negu pasyvaus. Tačiau ekspertai akcentuoja, kad moksleiviai ir studentai lyginant su ankstesniais metais aktyviau dalyvauja NVO veikloje.

Studijų srities ekspertai teigia, kad Kauno mieste yra per mažai kultūrinių renginių, aktyvių veiklų pasiūlos bei profesionalaus kino festivalių. Dėl šios priežasties miesto įvaizdis yra nepatrauklus studentams, todėl dauguma jaunuolių yra linkę studijas rinktis kituose miestuose – Vilniuje ir Klaipėdoje.

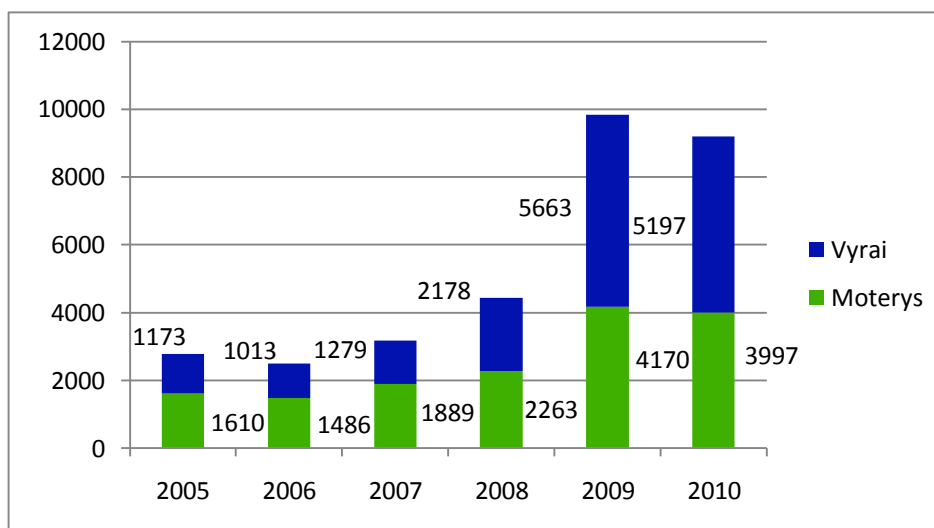
Per mažas jaunimo užimtumas, nepakankamas laisvalaikio galimybių įvairiapusiškumo užtikrinimas ir neefektyvus NVO sektorius lemia įvairias antrines jaunimo problemas, neišskiriant ir jaunimo nusikalstamumo.

3.7. Nedarbas ir verslumas

Tyrime aptarta jaunimo užimtumo, laisvalaikio, švietimo situacija dažniausiai tiesiogiai susijusi su jaunimo amžiumi – vyresnio amžiaus jaunimui, baigus mokslus, aktualiausias tampa ekonominio užimtumo klausimas. Ekonominį užimtumą galima įvardinti dvejopai: kaip įsidarbinimą ir savarankiškos veiklos vystymą (verslas). Jaunam asmeniui, patekus į aktyvią darbo rinką, ypatingai svarbu jau pirmaisiais metais formuoti darbo įgūdžius, suvokimą apie aktyvų darbą.

Statistika

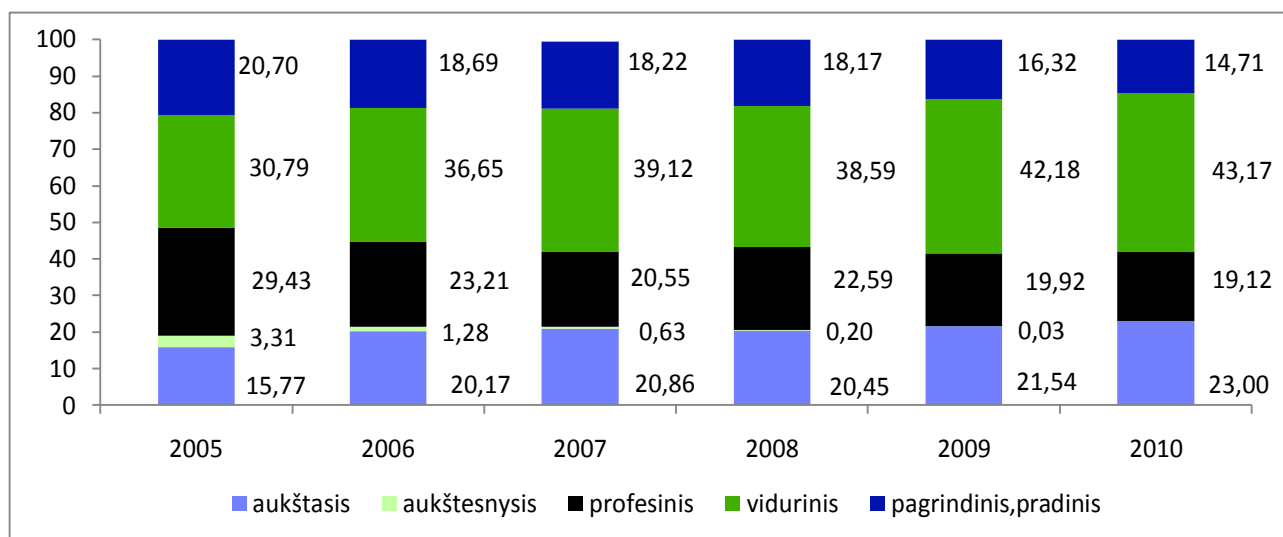
Vertinant jaunimo užimtumo klausimą, visų pirma svarbus jų ekonominis aktyvumas. Pagal pateiktus Kauno darbo biržos duomenis (44 pav.), nuo 2005 m. registruotas jaunimo nedarbas nuolat augo išskyrus 2006 metus.

47. Pav. Registruoto jaunimo nedarbo kitimo dinamika Kaune 2005-2010 m.

Galima išskirti tokias jaunimo nedarbo kitimo tendencijas ir pastebėjimus:

- Jaunimo nedarbas smarkiai išaugo 2009 metais, 2010 metais situacija stabilizavosi. Lyginant su 2005 metais, darbo neturinčių jaunuolių 2010 m. buvo 6411 asmenimis daugiau arba pokytis siekė 230,36 proc.
- Vertinant jaunuolių, neturinčių darbo, pasiskirstymą pagal lytį, didelės takoskyros nepastebėta. Nors vidutiniškai per nagrinėjamą laikotarpį moterys sudarė 52,23 proc., o vyrai 47,66 proc. nedirbančio jaunimo, tačiau paskutiniu metu smarkiai išaugo vaikinų nedarbo lygis ir jie sudarė 56,53 proc. visų jaunųjų bedarbių.
- Per nagrinėjamą laikotarpį ženkliai padidėjo jaunimo nedarbas lyginant su visu registruotu jaunimu mieste. Jei 2005 m. Kaune tik 3,19 proc. jaunimo buvo registruoti darbo biržoje, tai šis rodiklis nuolat augo ir 2009 m. pasiekė piką – 12,09 proc., 2010 metais kiek sumažėjo ir pasiekė 11,67 proc. Pabrėžtina, jog šis rodiklis neatspindi realaus jaunimo nedarbo lygio, kadangi į visą jaunimo grupę Kaune įeina ekonomiškai aktyvus ir neaktyvus jaunimas.

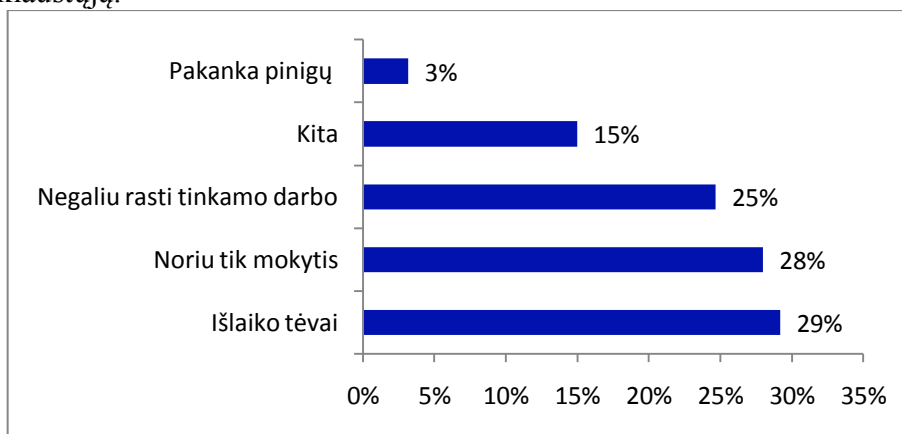
48. Pav. Registruoto jaunimo nedarbo struktūros pagal išsilavinimą dinamika Kaune 2005-2010 m., proc.

Analizuojant registruotą jaunimo nedarbą pagal išsilavinimą, išryškėja itin neigiamos tendencijos nagrinėjamu laikotarpiu – santykinai didėja bedarbių su geresniu išsilavinimu ir mažėja su žemesniu:

- Didėja aukštąjį išsilavinimą turinčio jaunimo nedarbas. Jei 2005 m. ši grupė sudarė 15,77 proc. visų jaunų bedarbių, tai 2010 metais šis rodiklis išaugo 7,23 proc. punktais ir siekė 23 proc. visų jaunuolių, registruotų darbo biržoje. Nedarbo problema dar labiau aktuali tapo vidurinį išsilavinimą turinčiam jaunimui – jų dalis struktūroje nuo 30,79 proc. išaugo iki 43,17 proc., t.y. kone kas antras jaunasis bedarbis turi vidurinį išsilavinimą.
- Tuo tarpu mažėjo bedarbių, turinčių profesinį ir pagrindinį, pradinį išsilavinimą. Jų dalis tarp visų bedarbių jaunuolių atitinkamai sumažėjo nuo 29,43 proc. iki 19,12 proc. ir nuo 20,7 proc. iki 14,71 proc.

Apklaustos rezultatai

Vertinant motyvus, dėl ko jaunimas šiuo metu neturi darbo (ši sąvoka neapima nedarbo), t.y. ekonomiškai neaktyvus, išryškėja pasirinkimai „Išlaiko tėvai“ ir „Noriu tik mokytis“, atitinkamai 29 ir 28 procentai apklaustųjų.

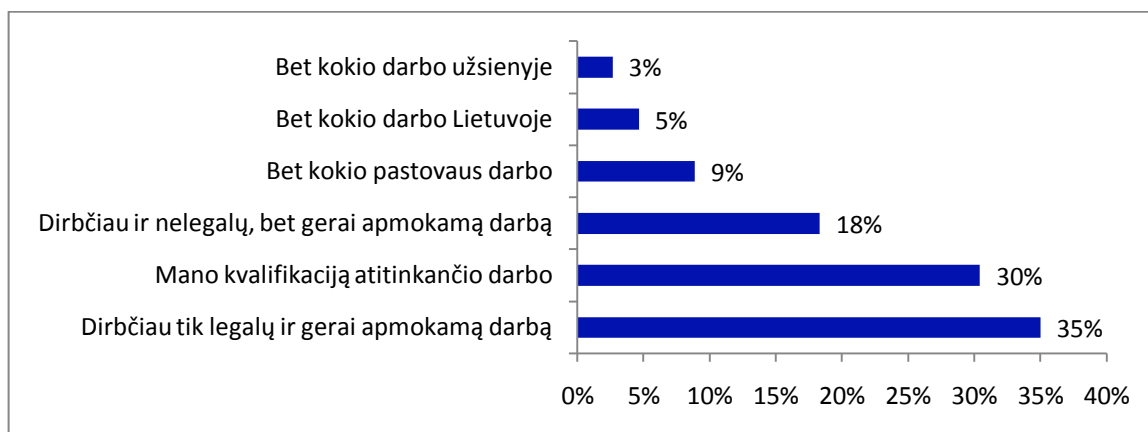

49. Pav. Priežastys, dėl kurių nedirbama

Papildomuose pasirinkimuose taip pat minimi „nebaigti mokslai“, „neįgytas išsilavinimas“, „nepakanka laiko“ ir kt.

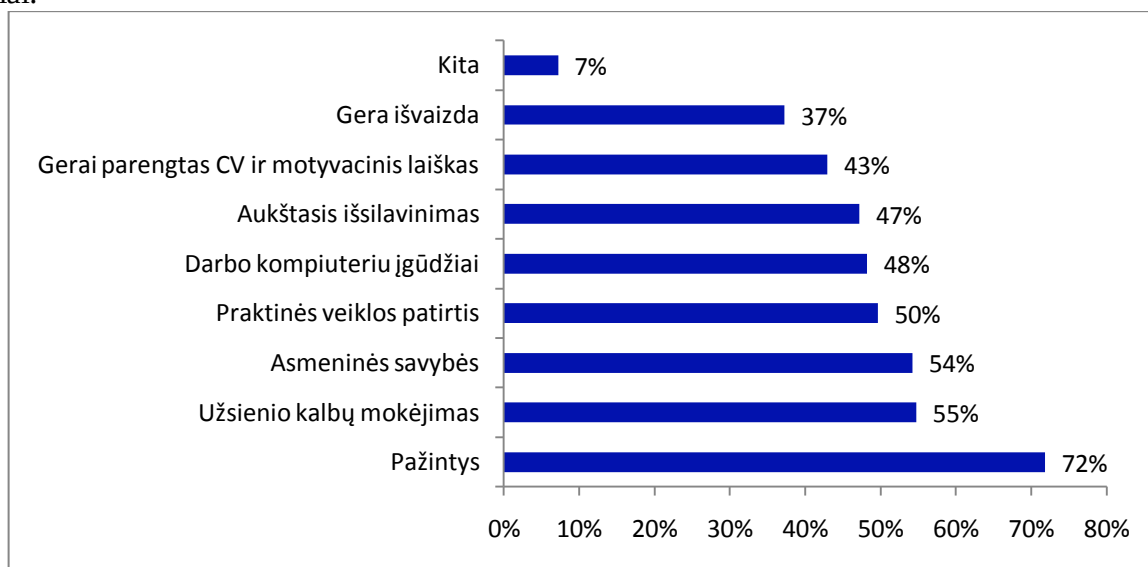
Tiriant respondentų prioritetus norimam dirbti darbui, atsiskleidžia, kad jaunimas orientuotas į legalų, gerai apmokamą darbą, kuris atitiktų jų kvalifikaciją. Atsakant į šį klausimą dažniausiai pasirinkta „Dirbčiau tik legalų ir gerai apmokamą darbą“ (35 proc.). Pažymėtina, jog mažiau nei šeštadalis

jaunimo sutiktų dirbti šešėlinį darbą svarbiausiu kriterijumi pasirenkant atlygio dydį. Tik 3 proc. jaunimo sutiktų dirbti bet kokį darbą užsienyje.

50. Pav. Preferencijos norimam darbui

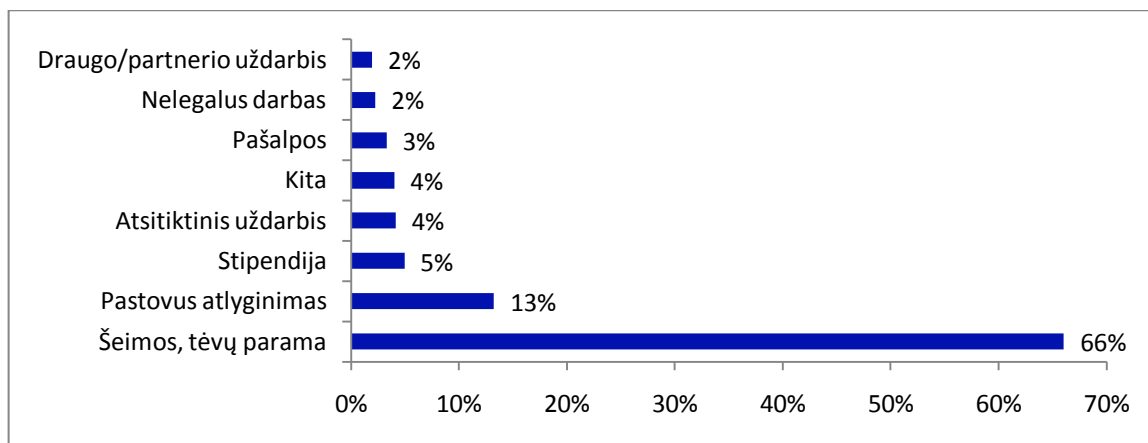
Nagrinėjant veiksnius, padedančius susirasti darbą, išryškėja pasirinkimas „Pažintys“. Šį aspektą pažymėjo 72 proc. respondentų. Kaip mažiausiai svarbus veiksnys išsiskiria „Gera išvaizda“, šį variantą pažymėjo 37 proc. respondentų. Įdomu tai, kad respondentai sąlyginai prastai vertina gyvenimo aprašymo ir motyvacinio laiško svarbą, o būtent šių įgūdžių stoka, kaip pažymėjo ekspertai, yra vienas pirmųjų ir svarbiausių veiksnų apsunkinančių darbo paiešką. Santykinai žemai vertinama aukštojo mokslo svarba- įvairūs praktiniai įgūdžiai ir gebėjimai nurodomi kaip kur kas svarbesni faktoriai.

51. Pav. Svarbiausi veiksniai padedantys susirasti darbą (pateikiamas atsakymų dažnumas)

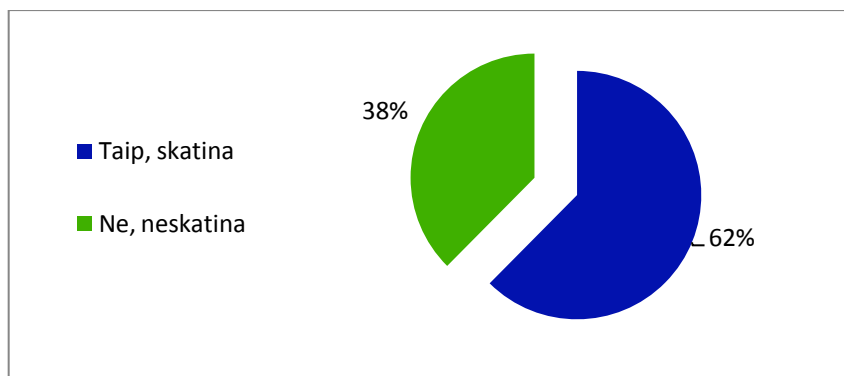
Atsakydami „Kita“ respondentai nurodė: „tinkamas savęs reprezentavimas“, „iniciatyvumas“ ir kt.

Nagrinėjant respondentų pajamų struktūrą žymiai išsiskiria „Šeimos ir tėvų parama“. Šį, kaip pagrindinį pajamų šaltinį, nurodė 66 procentai apklaustųjų. Atsižvelgiant į vidutinį respondentų amžių, šie rezultatai lengvai paaiškinami – didžioji respondentų dalis didžiausią dėmesį skiria studijoms, laisvalaikiui ir pan. Tačiau 13 proc. atsakiusiųjų nurodė, kad jie gauna pastovų atlyginimą. Įvertinant tai, jog 94,6 proc. apklaustųjų mokosi, 7,6 proc. respondentų ir mokosi, ir dirba gaudami pastovų atlygį.

52. Pav. Pagrindinis pajamų šaltinis

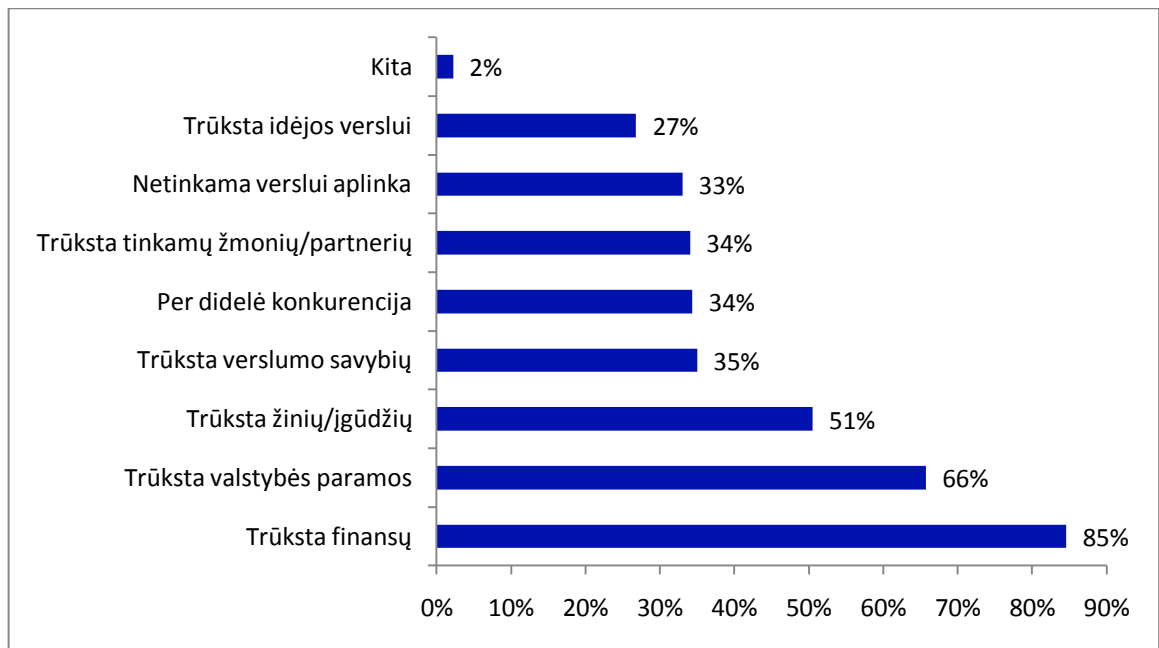
Verta pažymėti, kad didžioji respondentų dalis mano, kad universitetai skatina verslumą. 62 proc. apklaustųjų į klausimą „*Kaip manote, ar studijos aukštojoje mokykloje skatina kurti verslą?*“ atsakė „*Taip*“. Tačiau ši pozicija kertasi su ekspertiniu vertinimu – nemaža dalis ekspertų mano, jog jaunimas švietimo sistemoje nėra tinkamai parengiamas pradėti verslą, ypač praktiniame, situacijų suvokimo lygyje.

53. Pav. Studijų universitete įtaka verslumui

Papildomai respondentai įvardijo: „*per didelė korupcija*“, „*per dideli mokesčiai*“, „*neigiamas aplinkinių požiūris*“ ir kt.

Analizuojant, kokios priežastys lemia mažą jaunimo aktyvumą pradedant savo verslą, išryškėja finansų problema. Kaip pagrindines problemas pradėti verslą respondentai pažymėjo „*Trūksta finansų*“ (85 proc.) ir „*Trūksta valstybės paramos*“ (66 proc.). Tai rodo, jog jaunimas labiau linkęs kaltinti aplinkybes ir mažą pagalbą iš šalies, nei žvelgti giliau į subjektyvias priežastis, tokias kaip verslumo įgūdžių trūkumas, idėjų stoka. Šias priežastis pasirinko žymiai mažiau respondentų.

54. Pav. Trūkščiai pradėti verslą (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Ekspertinis vertinimas

Tyrime dalyvavusių ekspertų buvo prašoma nurodyti svarbiausias jaunimo nedarbo problemas.

Jaunimo nekvalifikuotumas, darbo pasiūlos trūkumas, raštingumo nepakankamumas, motyvacijos dirbti ar įgauti profesiją stoka, disbalansas tarp išsilavinimo pasiūlos ir paklausos (humanitarų pertekliaus problema) ir kompiuterinio raštingumo stoka – pagrindinės ekspertų akcentuojamos problemos. Šioms tendencijoms įtakos turi neefektyvios profesinio kryptingumo programos ir karjeros planavimo stoka mokyklose bei universitetuose. Ekspertai teigia, kad yra sunku įsidarbinti jauniems asmenims, kurie neturi įgiję profesijos.

Didžioji dauguma ekspertų kaip didelę problemą įvardija jaunimo nemotyvuotumą studijų metu įgyti tam tikros darbinės praktikos, vėliau padėsiančios lengviau įsidarbinti.

Ekspertų atsakymuose taip pat dominuoja didelis jaunimo socialinis neraštingumas. Netgi baigę aukštąsias mokyklas (ypač kolegijas) jaunuoliai nesugeba pasirengti gyvenimo aprašymo ar motyvacinio laiško, neturi reikiamu žinių reikalingų įsiliejimui į darbo rinką. Ypač sunku jauniems žmonėms, kurių profesinė kvalifikacija neatitinka rinkos poreikių ir yra nepakausi.

Daugelio ekspertų teigimu, jaunimo verslumui yra skiriama per mažai dėmesio tiek Lietuvoje, tiek Kauno mieste. Be to, Kaune nėra pakankamai programų skatinančių verslumą bei trūksta iniciatyvos iš savivaldos bei kitų institucijų. Viena iš pagrindinių problemų – neefektyvus bendradarbiavimas su savivaldybe. Savivaldybė pasyviai reaguoja į iniciatyvas, skeptiškai vertina jaunimo verslumo didinimo galimybes.

Ekspertai teigia, kad yra per mažai jaunimui palankių projektų, struktūrinės paramos, lengvatų. Didžioji dauguma ekspertų akcentuoja, kad yra per didelis biurokratinis aparatas.

Ekspertai taip pat pastebi, kad jaunimas retai išskiriamas kaip atskira grupė, kuriai turėtų būti suteikiama pagalba, garantijos, kurios motyvuotų kurti savo verslą. Kaip pavyzdys pateikiamas šeimos įmonės statuso kūrimas, kuris negerina galimybių kurti verslą jaunam asmeniui.

Verslo srities ekspertas jaunimo verslumo situaciją Kauno mieste vertina pakankamai palankiai lyginant su kitais Lietuvos miestais. Jis akcentuoja tai, kad verslumo situacija per pastaruosius ketverius metus pagerėjo – išaugo jaunimo noras pradėti savo verslą. Daugiausia savo verslą kuria asmenys vidutiniškai sulaukę 24-25 metų amžiaus. Be to, eksperto nuomone, jaunimas yra imlesnis verslui nei vyresni asmenys. Ekspertas taip pat pastebi, kad jaunimui trūksta gerų ir sėkmingų pavyzdžių viešinimo, papildomos informacijos apie verslą švietimo įstaigose, kita vertus pastebimos

teigiamos tendencijos bendrojo lavinimo mokyklose, kuriose verslumo ugdymas akcentuojamas vis labiau.

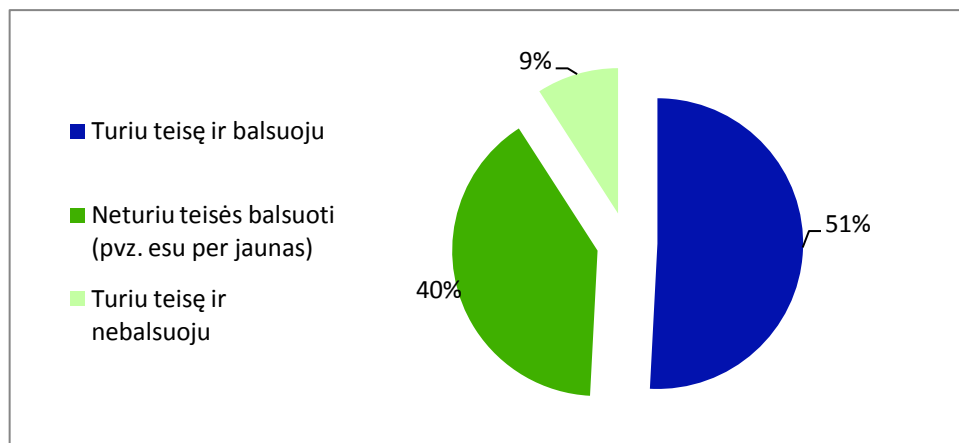
Apibendrinant, Kauno mieste esančiam jaunimo verslumo stygiui įtakos turi informacijos sklaidos, savivaldybės bei kitų institucijų paramos, iniciatyvos trūkumas.

3.8. Vertybės

Analizuojant jaunimo situaciją, nemažai skiriama dėmesio vertybėms. Nors tiesioginių klausimų, susijusių su šia sritimi, nei anketoje, nei interviu beveik nepateikiama, tačiau jos netiesiogiai pasireiškia per kitų vertinimų klausimus ar klausimų grupes ir atsakymus į juos. Vertybinės nuostatos lemia jaunuolio pasirinkimą, požiūrį, nuomonę, todėl pateikiame apibendrinimus apie jaunimo vertybes.

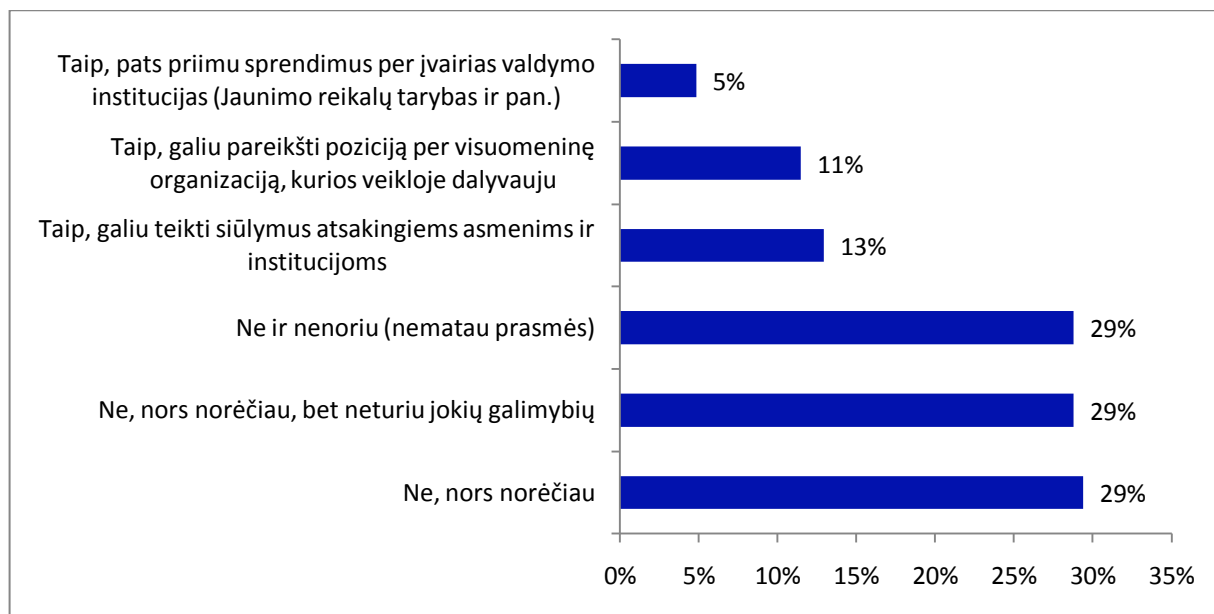
Apklausos rezultatai

Nagrinėjant jaunimo pilietiškumą ir norą dalyvauti politikos formavime išryškėjo žemas nenorinčių balsuoti rinkimuose asmenų kiekis. Pasirinkimą „*Turiu teisę ir nebalsuoju*“ pažymėjo 9 proc. respondentų.

55. Pav. Dalyvavimas rinkimuose

Labiau įsilieti į politinių sprendimų priėmimą galinčiais save nurodė 29 proc. respondentų („*Taip, pats priimu sprendimus per įvairias valdymo institucijas*“ – 5 proc., „*Taip, galiu pareikšti poziciją per visuomeninę organizaciją, kurios veikloje dalyvauju*“ – 11 proc., „*Taip, galiu teikti siūlymus atsakingiems asmenims ir institucijoms*“ – 13 proc.). Tuo tarpu niekaip prie sprendimo priėmimo negalintys, tačiau ir nenorintys prisidėti yra 29 proc. apklaustųjų.

56. Pav. Įtakos darymas priimant politinius sprendimus (pateikiamas atsakymų dažnumas)

Viso tyrimo metu išryškėjo tam tikros bendrosios situacijos vertinimo tendencijos. Jaunimas Kaune itin priklausomas nuo finansinės padėties. Vertindami bendrąsias miesto sritis, kaip vieną iš blogiausių respondentai nurodė ekonominę situaciją, jie taip pat dažniausiai žymėjo, kad savo gyvenime labiausiai nori pakeisti materialinę padėtį. Jaunimui užmokestis yra svarbiausias ir renkantis darbą (didelei daliai apklaustųjų net nesvarbu ar darbas yra legalus, jei jis gerai apmokamas). Visą tai galima paaiškinti vertinant jaunimo pajamų struktūrą – dviem trečdaliu respondentų pagrindinis pajamų šaltinis yra tėvų parama. Finansų trūkumas neigiamai veikia ir norą pradėti savo verslą. Šias tendencijas galima sieti ir su emigracijos mastais. Nors respondentai dažnai nurodo, kad nenori emigruoti, Kaunas – svarbiausias ir mylimiausias jiems miestas, faktiniai demografiniai duomenys rodo, jog išvykstančių jaunų žmonių iš miesto labai daug. Tai leidžia daryti išvadą, kad lemiamu faktoriumi pasirenkant išvykimą iš miesto jaunimui tampa ekonominė gerovė, dažnai nusverianti didesnių pastangų ir motyvacijos reikalaujantį pasilikimą Kaune.

Įdomu tai, kad jaunimas puikiai suvokia savo atsakomybę. Jie jaunų žmonių iniciatyvumą nurodo kaip pagrindinį faktorių stiprinant NVO sektorių, jie taip pat dažniausiai žymėjo jaunimo atsakomybę už bendrųjų jaunimo problemų sprendimą. Kita vertus, jie kaip problemų šaltinius nurodo įvairius išorės faktorius, taigi nors ir suvokia savo atsakomybę, dėl išylančių problemų visų pirma kaltina aplinką, o ne asmeninius pasirinkimus. Iš to kyla ir menkas paties jaunimo iniciatyvumas, abejingumas mieste vykstantiems procesams.

Vertinant laisvalaikio plėtrą, visuomeninių organizacijų paramą žymėjo mažiausia respondentų dalis – tai rodo, kad jaunimas menkai suvokia NVO sektoriaus svarbą. Ši tendencija atspindėjo ir nurodant kas turėtų spręsti jaunimo problemas – NVO žymėtas santykinai rečiau. NVO sektoriaus suvokimas neatsiejamas nuo informacijos, taigi dėsninga, kad kaip pagrindinę neįsitraukimo į nevyriausybines organizacijas priežastį respondentai žymėjo „Informacijos stoką“.

Jauni žmonės mieste jaučiasi pakankamai nesaugiai. Nors pagal oficialią statistiką padarytų nusikalstamų veiklų skaičius per pastaruosius metus sumažėjo, respondentai dažniau nurodė nusikalstamumo padidėjimą. „Žiaurumas ir smurtas“ nurodomi kaip pagrindinė jaunimo problema mieste. Jie labai dažnai įvardijo, kad jaučiasi nesaugiau miegamuosiuose rajonuose, o kaip pagrindinę nesaugumo priežastį minėjo nusikalstamas grupuotes. Nesaugumas atsispindėjo ir daugelyje kitų sričių, pvz. jaunimas dėl nesaugumo nesportuoja atvirose erdvėse. Perdėtai negatyvus saugumo vertinimas suponuoja mintį, kad yra gajūs negatyvūs vidiniai stereotipai ir skeptiškas miesto vertinimas tarp pačių jaunų žmonių, ypač miesto saugumo kontekste.

Ekspertinis vertinimas

Pastaruoju metu jaunimas yra nemotyvuotas siekti rezultatų, neturi išsikėlę tikslų, viskas yra neįdomu. Tai lemia vertybių sistema – dominuojantis materializmas. Jei jaunimas bando ko nors siekti, tai dėl materialinių gėrybių – prizų, inventoriaus, kelionių ir pan. Jaunimo materializmą lemia esamos visuomenės vertybės ir auklėjimas namie, mokykloje, jauną žmogų supančioje aplinkoje esantys pavyzdžiai.

Ekspertų teigimu, šeimoje neįdiegtos vertybės skatina nusikalstamumo augimą bei sveikos gyvensenos nepropagavimą. Jaunimo vertybių stokai įtakos turi pasikeitę moterų prioritetai: didesnis dėmesys skiriamas karjerai, o ne vaiko auklėjimui.

Ekspertai pastebi, jog šeimose trūksta moralinių vertybių. Visos su jaunimu susijusios problemos kyla iš šeimos, todėl didesnę dėmesį reikėtų skirti šeimų švietimui, auklėjimui.

Viena jaunimo emigracijos priežasčių – patriotiškumo trūkumas. Šią problemą išspręstų vertybių ugdymas, t.y. jaunuolio „pririšimas“ prie mokyklos per aktyvią veiklą, popamokinę veiklą bei gerinant gyvenimo komfortą. Kauno jaunimo darbo ekspertai išskyrė tris pagrindines reemigracijos priežastis: Šalies ilgesys, šeima ir nepritapimas kitoje šalyje.

3.8. Papildomi komentarai

Atsakydami į paskutinį anketos klausimą respondentai galėjo pateikti papildomus komentarus susijusius su visu tyrimu. Pateikiame įdomiausius respondentų mintis:

- *Dėl gyvenimo Kaune - norėčiau čia pasilikti, tačiau nėra aišku, kaip viskas susiklostys, galbūt baigęs studijų negausiu darbo pagal specialybę, tad svarstysiu ir kitus variantus. Svarbiausia pasilikti Lietuvoje. O nuoširdžiai dirbančių valstybės naudai reikia visuose Lietuvos miestuose, miesteliuose ir kaimeliuose. Nors, žinoma, Kaunas visada išliks mano širdyje kaip gimtasis miestas, Lietuvos širdis.*
- *Tikiuosi, kad ši apklausa padės pakeisti nustovėjusių padėtį.*
- *Jaunimo organizacijos gal ir vysto savo veiklą, tačiau mano manymu, jos apsnūdusios ir jei jose nesisuki, neturi jokio suvokimo, ką jos veikia ir ties kuom dirba. Trūksta novatoriškumo ir sklaidos ir to, kad galėtų žmonės ateiti ir pasakyti, neturiu su jom nieko bendro, bet noriu gyventi geresniame mieste ir ties tuo dirbti.*
- *Kauno miesto jaunimas turi idėjų, tačiau nesugeba jų realizuoti, taip jos ir lieka tik kalbomis (dažniausiai). Galbūt ir turėtų jėgos ir stiprybės pasikeist tiek save, tiek savo aplinką, miestą, žmones, tačiau galbūt yra per daug tingūs, arba tą savo stiprybę nukreipia į visai kitą, iliuzinę prasmę teikiančią veiklą. Reikia skatinimo, užvedimo, tiek ant kelio, tiek "motoriuko".*

4. Teisės aktų reglamentuojančių jaunimo politiką Kauno mieste analizė

Jaunimo politikos įgyvendinimas neatsiejamas nuo jį reglamentuojančių strateginių dokumentų. Įgyvendindamos jaunimo politikos programas ar priemones ir vienaip ar kitaip sprendamos jaunimo problemas įvairios institucijos turėtų vadovautis bendrais strateginiais dokumentais apibrėžiančiais esmines miesto vystymo tendencijas. Nors 2005-2015 metų strategijoje pažymėta, kad miesto strateginio planavimo dokumentai parengti tinkamai, daugelyje sričių galime įžvelgti tam tikrus trūkumus.

Pagrindiniai jaunimo aktualijas apibrėžiantys strateginiai dokumentai Kauno mieste yra „Strateginis švietimo planas 2004 – 2012 m“, „Kauno miesto jaunimo politikos koncepcija“ ir bendroji miesto strategija. Be šio strateginio dokumento, taip pat remiamasi nacionaliniais ir tarptautiniais prioritetais (Nacionaline jaunimo politikos plėtros 2011-2019 metams programa), bei Kauno mieste atliktais jaunimo situacijos tyrimais. Paskutiniai jaunimo situacijos tyrimai Kauno mieste atlikti 2005 ir 2008 metais. Šių tyrimų rezultatai neatitinka šiandieninių miesto poreikių, nes nepateikia išsamesnių statistinių duomenų vertinimo, o tikslinės apklaustųjų žmonių grupės nėra pakankamos, per maža jaunimo plėčią prasmę vertinimo aprėptis.

Visgi nei vienas iš šių dokumentų neatitinka šiandieninių poreikių – neaiškūs jaunimo politikos plėtros prioritetai, nėra apibrėžtų veiklos įgyvendinimo indikatorių. 2010 metais parengta nacionalinė jaunimo politikos plėtros programa apibrėžia strateginius nacionalinius jaunimo politikos formavimo tikslus, išryškinant svarbiausias veiklos sritis ir prioritetus. Panašiais principais turėtų vadovautis ir miesto savivaldybė. Be to, tiek nacionaliniai, tiek regioniniai jaunimo politikos plėtros tikslai turėtų atsispindėti ne tik strategijose, tačiau ir didesnę galią sprendimų priėmimui turinčiuose dokumentuose: turėtų būti atnaujinta miesto jaunimo politikos koncepcija, peržiūrėta miesto jaunimo tarybos veikla, tinkamai pakoreguoti jaunimo iniciatyvų programos finansavimo prioritetai, miesto švietimo plėtros programos ir kt.

Toliau pateikiama Kauno miesto jaunimo politikos koncepcijos ir nacionalinė jaunimo politikos plėtros 2011-2019 programos analizė: apibendrinami kiekvieną įvykdyto tyrimo teminę sritį apibrėžiantys teiginiai.

5. Lentelė. Kauno miesto jaunimo politikos koncepcijos ir nacionalinės jaunimo politikos plėtros programos lyginimas

Sritis	Dokumentai	
	Kauno miesto jaunimo politikos koncepcija (2009 metų redakcija)	Nacionalinė jaunimo politikos 2011-2019 metų plėtros programa.
Švietimas ir mokslas	Pagal dokumentą savivaldybės institucijos ir administracija turi skatinti mokyklų bei jaunimo ir su jaunimu dirbančių institucijų bendradarbiavimą. Savivaldybė taip pat turi palaikyti glaudžius tarpžinybinius ryšius su miesto mokyklų mokinių ir studentų savivaldomis.	Pabrėžiama nepakankamai išplėtotą neformalaus ugdymo sistema ir NVO sektoriaus nepripažinimas kaip neformalaus ugdymo paslaugų teikėjo. Pažymima, kad iki šiol pagrindinis dėmesys buvo skiriamas formaliajam švietimui.
Emigracija	<i>Sritis dokumente neaptariama.</i>	Pabrėžiama ne tik jaunimo emigracijos į užsienį, bet ir į didžiuosius Lietuvos miestus problema. Pabrėžiama, kad neketinantis į regionus grįžti jaunimas gali sukelti sunkumų regionų plėtrai.

Sveikata	Dokumente akcentuojamas kvalifikuotos informacijos susijusios su psichologine pagalba teikimas jaunimui.	Įvardijama, kad turimos infrastruktūros pakanka, tačiau turėtų būti skiriamas didesnis dėmesys informacijos apie sveikos gyvensenos naudą sklaidai. Nurodoma, kad svarbu plėsti fizinio aktyvumo galimybių didinimą jų gyvenimo aplinkoje, neapsiribojant vien fizinio aktyvumo organizavimu. Dokumente išskiriama savarankiško jaunimo sportavimo skatinimo svarba.
Saugumas mieste	Dokumentas apibrėžia tikslus rasti tinkamus būdus užtikrinti jaunimo gerovę, rūpintis jaunimo nusikalstamumo prevencija.	Nurodoma, kad svarbiausias jaunimo saugumo ir neatsakingo elgesio nukreipto į save ir į aplinką elgesį lemia nepakankamas psichologinis subrendimas ir kritiško požiūrio stoka. Šį reiškinį didžiąja dalimi lemia neatsakingas komunikacijos technologijų vartojimas. Jaunimo nusikalstamumo prevencija išskiriama, kaip vienas iš svarbiausių tikslų.
Laisvalaikis ir aktyvumas	Dokumente akcentuojama pagalba jaunam žmogui integruotis į kultūrinį šalies, ir miesto visuomenės gyvenimą, pabrėžiamas savanorystės skatinimas. Taip pat siekiama plėtoti visuomenei ir miestui naudingą jaunimo veiklą, pozityvias iniciatyvas, organizuoti jaunimo užimtumą ir laisvalaikį. Be to, pabrėžiama, kad savivaldybė remia jaunimo iniciatyvas ir jaunimo organizacijų projektus. Nurodoma, kad mokyklose turi būti sudarytos sąlygos NVO veiklai.	Pabrėžiama, kad šiuo metu vykdomos pilietinio ir tautinių ugdymo programos nepakankamai orientuotos į vietines bendruomenes. Pabrėžiama, kad svarbu skatinti jaunimo savanorišką veiklą. Pabrėžiama, kad reikia sudaryti sąlygas jaunimo kultūrinei edukacijai ir remti ne tik profesionalų, bet ir neprofesionalų meną. Pabrėžiama, kad svarbu plėtoti jaunimo užimtumo infrastruktūrą. Nurodoma, kad moksleivių ir studentų savivaldos dažnai veikia tik formaliai ir reikia siekti jų efektyvumo didinimo. Pabrėžiama, kad būtina stiprinti jaunimo NVO ir skatinti aktyvesnį jaunimo įsitraukimą į jų veiklą.
Nedarbas ir verslumas	Remiantis dokumentu mokyklose turi būti sudarytos sąlygos nevyriausybinių jaunimo organizacijų veiklai, besiremiančiai neformaliojo ugdymo principais ir savanoriška naryste.	Jaunimo įsidarbinimo problema akcentuojama kaip viena iš pagrindinių šalies problemų. Išskiriama kvalifikacijos stoka ir faktas, kad mažiau nei 50 proc. jaunų žmonių dirba pagal kvalifikaciją. Kaip svarbiausios veiklos priemonės nurodomos sąlygų vienu metu studijuoti ir dirbti sudarymas, bei efektyvesnis profesinis orientavimas.
Vertybės	Dokumentas apibrėžia jaunimo dvasinių vertybių formavimą, kaip vieną iš pagrindinių tikslų. Taip pat sąlygų,	Pabrėžiama būtinybė formuoti teigiamą požiūrį į šeimą, motinystę, tėvystę, vaikystę ir

	padedančių formuotis pilietinei, patriotinei ir demokratinei asmenybei, sudarymą bei pilietinių ir politinių jaunimo teisių užtikrinimą.	gyvybės kultūrą.
--	--	------------------

Iš dokumentų analizės vertinant svarbiausias sritis, galima įžvelgti, kad Kauno miesto savivaldybės jaunimo politikos koncepcija yra pakankamai deklaratyvi, joje paminimos tik kai kurios priemonės jaunimo politikai plėtoti ir jaunimo situacijai Kauno mieste gerinti. Kita vertus, visiškai nėra apibrėžiamos verslumo plėtros, emigracijos valdymo sritys.

Dokumente pakankami išsamiai apibrėžiama savanorystė ir NVO sektoriaus plėtra bei stiprinimas, tačiau neįvertintas nedarbas ir integracija į darbo rinką, kuriems skiriamas itin didelis dėmesys Nacionalinėje programoje.

Be jau įvardintų ir aptartų dokumentų itin svarbiais formuojant jaunimo politiką Kauno mieste galima laikyti Kauno jaunimo organizacijų sąjungos „Apskritasis stalas“ strategiją 2009-2013 m. ir kasmet patvirtinamus programos „Jaunimas Kaunui“ 2011 m. prioritetus bei reikalavimus.

„Apskritojo stalo“ strategija apibrėžia visas svarbiausias organizacijos veiklos kryptis. Du trečdaliai strategijos nukreipti į skėtinės organizacijos narius: apibrėžiamos jiems teikiamos paslaugos, šių paslaugų plėtra, NVO įvaizdžio gerinimas, interesų atstovavimas, tarpžinybinių ryšių plėtra. Galima pažymėti tik tai, kad organizacijos misijoje ir vizijos labiau atsiskleidžia jos narių interesų sukaupimo, o strateginiuose tiksluose ir uždaviniuose jau interesų išreiškimo veiklos. Strategijoje ir pačioje organizacijos veikloje turėtų labiau atsispindėti dvikryptis interesų atstovavimas.

Vertinant „Jaunimas Kaunui“ programos prioritetus galima išskirti tai, kad svarbiausi programos tikslai atitinka tyrimo metu išryškėjusias problemas, prioritetas programoje skiriamas projektams, kurie: skatina verslumą, puoselėja Kauno miestą, įgyvendina mokymąsi iš patirties, yra novatoriški ir įtraukia mažiau galimybių turinčius asmenis. Tačiau per visus ekspertinio vertinimo etapus išryškėjo tai, kad ši parama iš esmės palaiko organizacijų gyvybingumą, tačiau neatitinka išsikeltų pirminių tikslų.

Išvados ir rekomendacijos

Apibendrinus Kauno miesto jaunimo situacijos tyrimą bei visapusiškai išanalizavus ir įvertinus jaunimo situaciją, galima pateikti visa apimančias išvadas, kurios tikslingai orientuotos į politinius sprendimus ir strateginių procesų tobulinimą.

Visų pirma galime išskirti svarbiausias problemas, kurias išskyrė respondentai anketiniame vertinime, ir įvairių sričių specialistai ekspertiniuose vertinimuose, bei kurios bendrai išsikristalizavo visame tyrime

6. Lentelė. Kauno miesto jaunimo politikos koncepcijos ir nacionalinės jaunimo politikos plėtros programos lyginimas

Aktualiausios jaunimui problemos.	➤ Žiaurumas, smurtas (nepakantumas, patyčios); ➤ Polinkis į žalingus įpročius; ➤ Didelis nusikalstamumas; ➤ Jaunimo nedarbas; ➤ Sunki materialinė padėtis.
Ekspertų dažniausiai išskirtos problemos.	➤ Jaunimo nedarbas; ➤ Narkomanija; ➤ Didelis nusikalstamumas; ➤ Kultūringo laisvalaikio stoka; ➤ Išitraukimo į miesto valdymą stoka; ➤ Vidinė ir išorinė emigracija; ➤ Per mažas jaunimo verslumas.
Pagrindinės tyrimo metu išryškėjusios problemos.	➤ Jaunimo skaičiaus mažėjimas ir emigracija; ➤ Neefektyvus ir nepatrauklus švietimas ir mokslas; ➤ Bloga jaunimo sveikatos būklė; ➤ Didelis nusikalstamumas ir neužtikrintas saugumas; ➤ Nepatrauklus laisvalaikis ir menkas užimtumas; ➤ Išaugęs nedarbas ir žemas verslumo lygis; ➤ Žemas pilietiškumas; ➤ Neefektyvus jaunimo politikos įgyvendinimas.

Jaunimo nuomone, neefektyvus problemų sprendimas yra opi problema, kurios veiksmingam sprendimui stokojama politinės iniciatyvos. Verta paminėti, jog daugiau nei ketvirtadalis apklaustųjų nurodė, kad jų problemos yra nesprendžiamos. Pabrėžtina, jog jaunimo nevyriausybinių organizacijų taip pat mažai prisideda prie problemų sprendimo – jų reikšmė ir svarba vertinta skeptiškai. Kita vertus, respondentai palankiai įvertino švietimo įstaigų ir universitetų iniciatyvą šioje srityje. Vertinant svarbiausias asmenines problemas dominavo išskiriama bloga materialinė padėtis. Nepaisant visų negatyvių aplinkos ir asmeninio gyvenimo aspektų, vertindami savo bendrą gyvenimo kokybę per pastarąjį pusmetį, jauni žmonės dažniau rinkosi pozityvius atsakymus. Palankiausiai jaunimas įvertino šias sritis bendrąsias miesto sritis: sportą, verslumą bei būsto įsigijimą.

Visuose ekspertiniuose interviu buvo paminėta Vilniaus ir Kauno konkurencija ir apibendrinant daugelio ekspertų nuomone, galima teigti, kad Kaunas yra patrauklesnis gyventi, o Vilnius – pranašesnis perspektyvomis bei karjeros galimybėmis.

Jaunimo skaičius ir emigracija

Remiantis tyrimu ir įvairiais kitais šaltiniais, galima teigti, jog jaunimo skaičiaus mažėjimas tampa vis opesne ir viena aktualiausių miesto problemų. Remiantis statistiniais duomenimis, Kaune fiksuojamas didžiausias gyventojų skaičiaus mažėjimas, lyginant su kitais didžiausiais Lietuvos miestais (Vilniumi, Klaipėda ir Šiauliais). Be to, jaunimo emigracija Kaune (-17,22 proc.) yra dvigubai didesnė, palyginus su kitų miesto gyventojų emigracija (-8,19 proc.).

Ištyrus miesto gyventojų skaičių pagal amžiaus grupes, pastebėta, kad emigracijos tendencijos yra ryškios tarp jaunesnio amžiaus (14-18 m. ir 19-23 m.) žmonių. 24-29 metų amžiaus jaunimo skaičiaus mažėjimo situacija yra pakankamai stabili. Ypač grėsmingą situaciją jauniausioje amžiaus kategorijoje, nes studentiško amžiaus jaunuolių skaičių išlaiko į Kauną studijuoti atvyk jaunuoliai iš kitų miestų.

Ekspertai akcentavo, kad jaunimo, o ypač studentų, emigracija yra viena iš pagrindinių problemų mieste. Renkantis studijas, Kauno miestas taip pat neturi konkurencinio pranašumo prieš Klaipėdą ir Vilnių. Jų nuomone, problemos aktualumą lemia tiek objektyvios, tiek subjektyvios priežastys, tokios kaip spaudos formuojamas neigiamas Kauno miesto įvaizdis – akcentuojamas padidėjęs nusikalstamumas, kultūrinio gyvenimo stoka. Kai kurie ekspertai bei respondentai teigė, jog jaunimo emigracija nėra esminė problema: sumažėjęs jaunų žmonių skaičius dar nesukelia ryškių neigiamų padarinių, bet to, pastebima reemigracija.

Pažymėtina, jog jaunimas nėra linkęs emigruoti, jeigu turi palankias gyvenimo ir darbo sąlygas. Dėl šios priežasties didesnis jaunimo srautas gali būti pritrauktas įgyvendinant efektyvias miesto įvaizdžio gerinimo programas laisvalaikio ir užimtumo srityse, priimant kokybiškai naujas permainas švietimo srityje, gerinant ekonominę situaciją (didesnis darbo užmokestis, palankesnės įsidarbinimo ir karjeros galimybės) bei skatinant papildomą neformalią veiklą.

Kaune kaip ir visoje Lietuvoje yra pažeista demografinė pusiausvyra, todėl būtina imtis strategiškai pagrįstos demografinės politikos. Nesprendžiant šios problemos, mažėjantis jaunimo skaičius mieste turės neigiamos įtakos miesto vystymuisi: truks žmoniškųjų išteklių, miestas taps ekonomiškai neaktyvus, neturės žmogiškojo kapitalo, o tai lems ir kitas antrines problemas.

Švietimas ir mokslas

Kauno apskrityje polinkis tęsti mokslus po bendrojo lavinimo mokyklos baigimo 2005-2009 m. labai sumažėjo ir tapo vienu prasčiausių rodiklių tarp lyginamų regionų. Vilniaus apskrityje šis rodiklis ryškiai pagerėjo, o Klaipėdos ir Šiaulių apskrityse išliko nepakitęs. Analizuojamu laikotarpiu Kaune sumažėjo jaunuolių, kurie rinkosi studijas universitetuose, tačiau studijuojančių skaičius kolegijose kito nežymiai. Vilniuje ir Klaipėdoje studijuojančių jaunuolių skaičius universitetuose padidėjo. Kaune šiuo laikotarpiu išaugo studijuojančių asmenų skaičius profesinio lavinimo įstaigose (jis didžiausias, palyginus su kitais regionais). Tuo tarpu, studentų skaičius kolegijose panašus kaip Klaipėdoje. Nors per analizuojamą laikotarpį jis išaugo Kauno mieste, tačiau, lyginant su Vilniumi, pastebimas ryškus atotrūkis: 2001-2008 mokslo metais studentų skaičius buvo panašus, tačiau jau 2009-2010 m. studijuojančių kolegijose Vilniuje buvo beveik 10 tūkst. daugiau nei Kaune.

Atsižvelgiant į tai, kad pastaraisiais metais Kauno mieste studentų skaičius pradėjo mažėti, pažymėtina, kad tokios tendencijos kelia didelę grėsmę miesto aukštojo mokslo sistemai – universitetų išlikimas tampa opia problema. Be to, mažėjantis jaunuolių skaičius bei jų polinkis studijuoti universitetuose didina konkurenciją tarp miesto universitetų, mažėja finansavimas, nesurenkamos grupės ir kt.

Tyrime dalyvavę ekspertai patvirtino, jog Kaunas laikomas akademiniu miestu, tačiau vis daugiau jaunų žmonių renkasi studijas Vilniuje, Klaipėdoje, daugėja moksleivių, ketinančių studijuoti užsienyje. Tai lemia objektyvios bei subjektyvios priežastys: miesto patrauklumo trūkumas (įvaizdžio stoka, ribotos karjeros galimybės), nekryptingos ir neefektyvios studijų programos, švietimo sistemos reforma, dėl kurios tam tikros specializuotos aukštosios mokyklos sulaukia mažesnio susidomėjimo.

Kai kurie ekspertai akcentavo tai, kad daugėja darbo ilgai negalinčių rasti jaunuolių tiek su aukštuoju išsilavinimu, tiek neturinčių jokio išsilavinimo. Be to, pastebėta, jog padidėjo jaunimo socialinis neraštingumas - net baigę aukštąsias mokyklas (ypač kolegijas) jaunuoliai nesugeba pasirengti gyvenimo aprašymo, ar motyvacinio laiško.

Dalis ekspertų teigė, kad didelė problema yra neefektyvus švietimo skyriaus ir verslininkų bendradarbiavimas. Jų nuomone, aukštosiose mokyklose ruošiami daug tam tikros srities specialistų, kurie vėliau negauna darbo pagal savo specialybę, kadangi verslo sektoriuje tuo metu reikalingi visai kitos srities specialistai. Šią problemą galima spręsti orientuojantis į veiksmingesnį švietimo ir verslo sektorių bendradarbiavimą. Be to, savivaldybė turėtų skatinti efektyviau planuoti bendrojo lavinimo mokyklų profesinį profiliavimą, ir taip išspręsti dominuojančių humanitarinių mokyklų problemą.

Apibendrinant pažymėtina, kad Kaunas netenka savo kaip akademinio, studentų miesto statuso ir pralaimi konkurencinėje kovoje kitiems švietimo centrams tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, todėl būtinos strateginės priemonės didinančios švietimo sistemos ir miesto patrauklumą atvykstantiems į jį studijuoti.

Sveikata

Nuo 2001 m. tarp jaunimo dvigubai padidėjo virškinimo problemų, regos bei laikysenos sutrikimų. Psichikos sveikatos problemos tapo labiau aktualios nuo 2008m. Tokioms tendencijoms įtakos turėjo prasta ekonominė situacija, didelis mokymosi krūvis, sveikos mitybos nesilaikymas bei pasyvus laisvalaikio leidimas.

Mokyklinio amžiaus vaikai vis mažiau vartoja daržovių ir vaisių (ši tendencija ypač išryškėja ekonomikos krizės laikotarpiu). Vaikai vis dažniau pietauja greito maisto kavinėse – keičiasi mitybos įpročiai. Vertinant respondentų laisvalaikį, ryškiausiai išsiskiria naudojimosi kompiuteriu tendencijos - 92 proc. respondentų nurodė kompiuteriu besinaudojantys dažnai, vis mažiau dėmesio skiriama aktyviam laisvalaikiui.

Kita vertus, didžioji dalis jaunuolių savo sveikatos būklę įvertino teigiamai. Pastebėta, jog alkoholio ir psichotropinių medžiagų poveikio jauni asmenys nelaiko kenksmingiausiu sveikatai veiksniu. Kaip labiausiai kenkiantis sveikatai veiksny buvo nurodytas stresas, kuris respondentų nuomone, kyla dėl dinamiško gyvenimo būdo, didelio mokslo ir darbo krūvio.

Ekspertai patvirtino, jog jaunimas daug laiko praleidžia prie kompiuterio, internetas įvardijamas kaip didžiausia šios problemos priežastis. Manoma, kad vidutiniškai jaunimas praleidžia prie kompiuterio 2-4 valandas per dieną. Laikas praleidžiamas prie kompiuterio, mažas fizinis aktyvumas, pasyvus laisvalaikis sukelia regos (40 proc. jaunuolių), skeleto raumenų (40 proc. jaunuolių) kraujotakos ir virškinimo sutrikimus (10-20 proc. jaunuolių).

Jaunimo sveikatos dinamika vertinta negatyviai. Vis labiau ryškėjančios grėsmingos tendencijos gali daryti didelę neigiamą įtaką po kelių dešimtmečių, kai šiuo metu dabartinės sveikatos problemos dar labiau išryškės viduriniojo amžiaus sulaukusiems žmonėms. Tai žymiai apsunkins bendrą visuomenės raidą, todėl būtina imtis priemonių keičiančių jaunimo laisvalaikio įpročius ir propaguojančių sveiką gyvenseną.

Nusikalstamumas ir saugumas

Nepilnamečių nusikalstamumas per 2004-2009 metus išliko nepakitęs. Palyginus su kitais didžiais šalies miestais, Kauno mieste nepilnamečių nusikalstamumas yra aktualesnė problema, kadangi lyginamuose regionuose tuo pačiu laikotarpiu nepilnamečių nusikalstamumas mažėjo. Nusikaltimų išaiškinimo lygis yra žemiausias Vilniuje, tuo tarpu Kaune – pakankamai aukštas. Didžioji dalis Kauno miesto jaunuolių nusikalstamas veikas įvykdė grupėse. Verta paminėti, kad analizuojamu laikotarpiu (2004-2009m.) grupuočių padarytų nusikaltimų padaugėjo.

Pažymėtina, kad didesnę dalį nusikaltimų padaro jaunuoliai atvykę iš kitų miestų. Tokias tendencijas galėtų lemti neveiksminga atvykusių jaunų žmonių integracija. Anketinė apklausa atskleidžia

skeptiškas jaunimo nuotaikas – jaunimas mano, jog nusikalstamumas išaugo. Visgi statistiškai nusikalstamumo situacija žymiai nekito, o trumpuoju periodu nusikalstamumas netgi mažėjo. Toks vertinimas daro neigiamą įtaką saugumo suvokimui mieste. Šiai tendencijai didelę įtaką daro neigiami stereotipai ir neefektyvi miesto įvaizdžio politika.

Pažymėtina, kad respondentai nesaugiausiomis įvertino atvirų miegamųjų rajonų erdves. Didžiausia nesaugumo priežastimi respondentai nurodė paauglių grupuotes bei asmenis, apsvaigusius nuo psichotropinių medžiagų. Kita didelė nusikalstamumo prielaida – aplinkinių abejingumas destruktivioms veikoms.

Ekspertai išskyrė vyraujančią tendenciją, jog dažniausiai nusikalsta 16-18 metų jaunuoliai, priklausantys socialinės rizikos grupėms. Toks jaunimas Kauno mieste sudaro apie 10-15 proc..

Anot ekspertų, visuomenėje neskleidžiamos vertybės, nepakankama vaikų priežiūra bei jaunimui aktualūs finansiniai nepritekliai skatina jaunimą nusikalsti. Dalis ekspertų teigė, kad daugelis nusikaltimų vykdomi dėl jaunimo neužimtumo. Kaip papildomas nusikalstamumo priežastis ekspertai įvardijo psichotropinių medžiagų įtaką, draugų poveikį, vyraujanti nuostata dėl jaunimo nebaudžiamumo.

Laisvalaikis ir užimtumas

Vertinant jaunimo laisvalaikį išsiskyrė itin mažas jaunimo polinkis laisvalaikio metu veikti nevyriausybinėse organizacijose. Savanoriavimą ir dalyvavimą NVP veikloje respondentai žymėjo kaip rečiausias laisvalaikio veiklas, tuo tarpu naudojimąsi kompiuteriu vienareikšmiškai dažniausiai atliekama veikla laisvalaikio metu.

Dažniausiai ekspertų akcentuojama problema – labai sumažėjęs jaunimo noras gyventi aktyviai bei judėti. Teigiama, jog šias tendencijas lemia ne tik motyvacijos stoka, tačiau ypatingai tarp jaunimo paplitęs virtualus pasaulis – kompiuteriniai žaidimai, internetas. Visi tyrime dalyvavę ekspertai pastebi, kad aktyvaus jaunimo yra mažiau nei pasyvaus. Tačiau ekspertai akcentuoja, jog lyginant su ankstesniais metais, moksleiviai ir studentai aktyviau dalyvauja nevyriausybinių organizacijų veikloje. Įvertinus jaunimo pasyvumo objektyvias priežastis, kultūringo laisvalaikio stoka Kauno mieste įvardijama kaip viena iš svarbiausių problemų. Respondentai nurodė, kad savivaldybė skiria per mažai dėmesio kultūriniais renginiams - koncertams, teatrams, parodoms (61 proc. atsakiusiųjų). Be to, vertindami Kauno mieste organizuojamus viešuosius renginius, respondentai išskyrė įvairovės nepakankamumą. Vertinant viešuosius renginius geriausio vertinimo sulaukė jų viešinimas.

Jaunimo laisvalaikio sektoriaus ekspertai kaip vieną iš svarbesnių problemų akcentavo nekokybišką ir neatitinkančią jaunuolio poreikių NVO veiklą. Jų nuomone, aiškiai pastebimas jaunimo organizacijų uždumas ir informacijos apie jų veiklą trūkumas. Ekspertai taip pat pastebėjo, kad organizacijos neskatina naujų narių, o ypač pasyvių jaunuolių, įsitraukimo į savo veiklą. Be to, daugelis nevyriausybinių organizacijų vykdo panašią veiklą ir dubliuoja funkcijas.

Nagrinėjant sportavimo sąlygų gerinimą Kauno mieste, labiausiai išryškėjo infrastruktūros plėtros poreikis - „Sporto aikštynų, aikščių“ trūkumą nurodė 58 proc., „Dviračių takų infrastruktūros“ trūkumą 53 proc. respondentų.

Nedarbas ir verslumas

Jaunimo nedarbas ir per mažas verslumas yra vienos iš pagrindinių jaunų žmonių problemų Kauno mieste. Nuo 2005 m. registruotas jaunimo nedarbas nuolat augo išskyrus 2006 ir 2010 metus. Per nagrinėjamą laikotarpį padidėjo jaunimo nedarbas, lyginant su visu registruotu jaunimu mieste. Analizuojant registruotą jaunimo nedarbą pagal išsilavinimą, išryškėjo itin neigiamos tendencijos nagrinėjamu laikotarpiu – santykinai didėjo bedarbių su aukštesniu išsilavinimu ir mažėjo su žemesniu.

Rinkdamiesi darbą jaunuoliai labiausiai orientuojasi į atlyginimą bei pirmenybę teikia darbui atitinkančiam įgytą išsilavinimą. Analizuojant priežastis, kurios lemia mažą jaunimo verslumą,

aktualiausia - finansų problema. Jauni žmonės pasigenda ir valstybės paramos. Visgi pažymėtina, kad jaunimas mano, jog universitetai skatina verslumą (didžioji dalis nurodė manantys, kad universitetai skatina pradėti verslą).

Jaunimo nequalifikuotumas, darbo pasiūlos trūkumas, kritęs socialinio raštingumo lygis, motyvacijos dirbti ar įgauti profesiją stoka, disbalansas tarp išsilavinimo pasiūlos ir paklausos (humanitarų pertekliaus problema), ir kompiuterinio raštingumo stoka – pagrindinės ekspertų akcentuojamos jaunimo nedarbą sąlygojančios problemos. Šioms tendencijoms įtakos turi neefektyvios profesinio kryptingumo programos ir karjeros planavimo stoka mokyklose bei universitetuose. Ekspertai teigia, kad yra sunku įsidarbinti jauniems asmenims, kurie nėra įgiję profesijos. Didžioji dauguma ekspertų kaip didelę problemą įvardijo jaunimo nemotyvuotumą studijų metu įgyti praktikos, vėliau padėsiančios lengviau įsidarbinti.

Jaunimo verslumui yra skiriama per mažai dėmesio tiek Kauno mieste, tiek Lietuvoje. Be to, Kaune nėra pakankamai programų skatinančių verslumą, trūksta iniciatyvos iš savivaldos bei kitų institucijų. Viena iš pagrindinių problemų – neefektyvus verslininkų bendradarbiavimas su savivaldybe. Savivaldybė pasyviai reaguoja į iniciatyvas, skeptiškai vertina jaunimo verslumo didinimo galimybes. Kita vertus, verslo srities ekspertas jaunimo verslumo situaciją Kauno mieste įvertino pakankamai palankiai, palyginus su kitais Lietuvos miestais. Jis akcentavo tai, kad verslumo situacija per pastaruosius ketverius metus pagerėjo – išaugo jaunimo noras pradėti savo verslą. Remiantis išsakytu ekspertų nuomone, galima teigti, kad Kauno mieste esančiam jaunimo verslumo stygiui įtakos turi informacijos sklaidos, savivaldybės bei kitų institucijų paramos bei iniciatyvos trūkumas.

Jaunimo vertybės ir pilietiškumas

Pažymėtina, jog didžioji dalis jaunuolių puikiai suvokia asmeninės atsakomybės už savo priimtus sprendimus svarbą: jie pabrėžia, kad patys turi spręsti aktualiausias jaunimo problemas, jaunų žmonių iniciatyvumas nurodomas kaip pagrindinis faktorius stiprinantis NVO sektorių. Visgi suprasdami savo atsakomybę, jauni žmonės nenori jos prisiimti. Dėl daugelio problemų respondentai kaltina įvairius aplinkos faktorius ir yra linkę priimti pragmatiškus sprendimus.

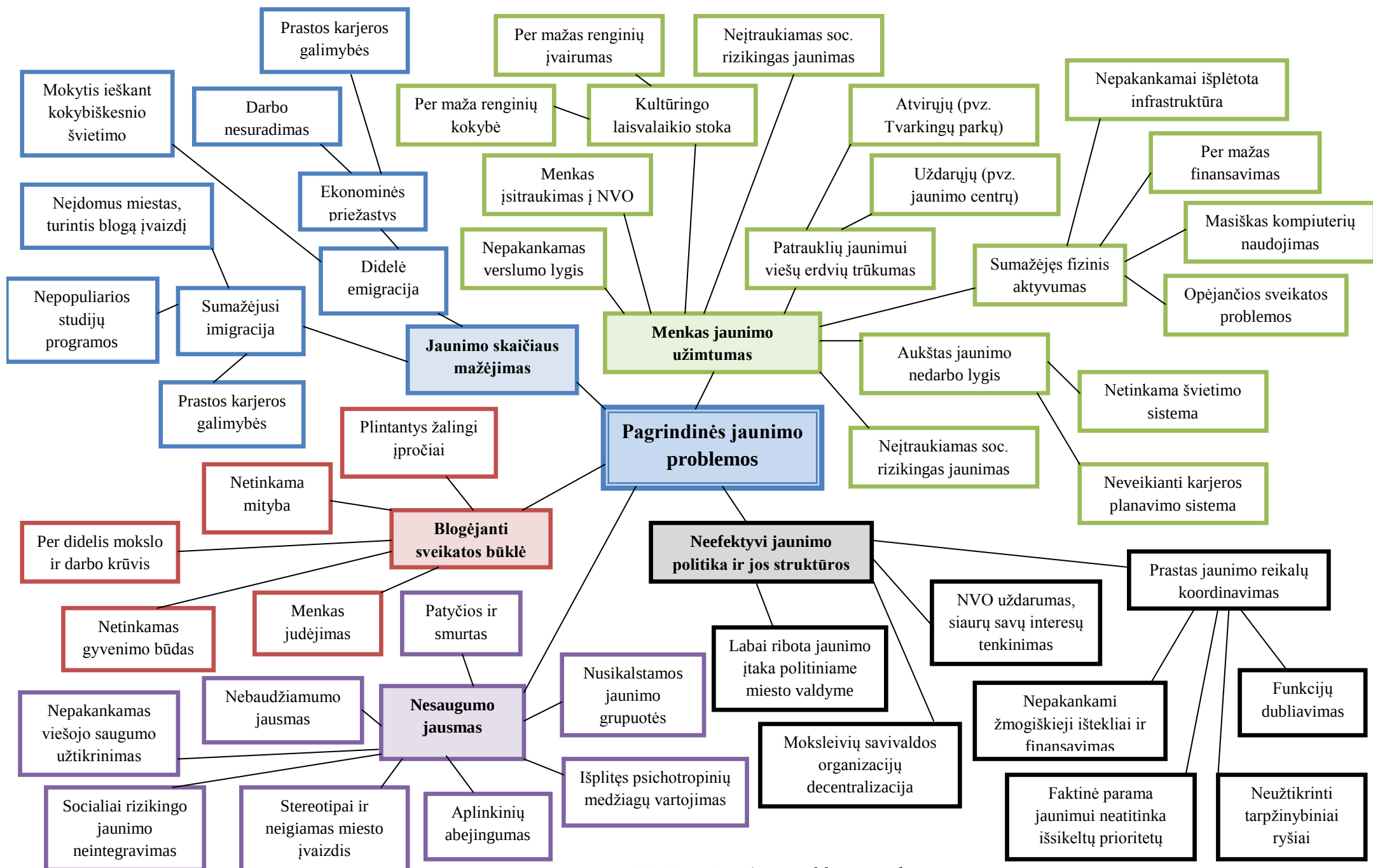
Respondentai neigiamai įvertino visuomeninių organizacijų įtaką organizuojant laisvalaikį, jie taip pat nurodė neskiriantys NVO daug savo asmeninio dėmesio - tai rodo, kad jaunimas menkai suvokia NVO sektoriaus svarbą. Ekspertai pastebėjo, kad jaunuoliams labai svarbi materialinė nauda. Pragmatinis požiūris lemia žemą jaunimo aktyvumą bei motyvacijos inicijuoti vienokias ar kitokias veiklas trūkumą.

Jaunimo politikos įgyvendinimas

Tyrimo metu jaunimo politikos įgyvendinimas Kauno mieste dažniau vertintas neigiamai. Išskirtos tiek organizacinės-sisteminės, tiek subjektyvios vertybinės problemos. Remiantis ekspertų nuomone, jaunimo politikos interesai atstovaujami nepakankamai efektyviai, nėra tarpusavio koordinavimo tarp jaunimo organizacijų ir savivaldybės.

Miesto parama nevyriausybinėms organizacijoms skiriama neefektyviai, per finansavimo programas nesprendžiant nei organizacijų veiklos efektyvumo problemos, nei bendrųjų miesto aktualijų. Jauni taip pat nėra aiškos sistemos apibrėžiančios realų jaunimo įsitraukimą į miesto savivaldybės Taryboje priimamų sprendimų svarstymą. Jaunimo politikos koncepcija, kaip pagrindinis jaunimo politikos įgyvendinimą reglamentuojantis dokumentas, nėra atitinkanti šiandieninių poreikių ir aktualijų.

Šiuo metu tarpžinybiniai ryšiai tarp su jaunimu dirbančių organizacijų nėra pakankamai plėtojami, savivaldybės struktūroje nėra padalinio priimančio strateginius sprendimus susijusius su jaunimo politika ir vykdančio nuolatinę šios politikos įgyvendinimo kontrolę.

57. Pav. Jaunimo problemų medis

Jaunimo problemų medis

Pateiktame paveiksle grafiškai išryškinamos svarbiausios Kauno miesto jaunimo probleminės sritys ir šioms problemoms didžiausią įtaką darantys faktoriai. Iš problemų medžio kamieno „Pagrindinės jaunimo problemos“ brėžiamos penkios šakos į esmines problemines sritis (grafike langeliai užpildyti spalva):

- Jaunimo skaičiaus mažėjimas;
- Blogėjanti sveikatos būklė;
- Nesaugumo jausmas;
- Neefektyvi jaunimo politika ir jos struktūros;
- Menkas jaunimo užimtumas.

Kiekviena iš šių probleminių sričių ir ją lemiantys faktoriai pažymėti atskiromis spalvomis. Dalis faktorių pateikiami per tris žingsnius nuo kamieno (pvz. „*Neužtikrinti tarpžinybiniai ryšiai*“), o dalis per du (pvz. „*Netinkama mityba*“). Šakų lygmenys priklauso nuo pateikiamų problemų kompleksiskumo. Dalis problemas lemiančių faktorių, pateiktų atskirose probleminėse grupėse, dalinai sutampa (pvz. „*Prastos karjeros galimybės*“ ir „*Neveikianti karjeros planavimo sistema*“). Šie faktoriai per skirtingas prizmes skirtingai veikia ir pagrindines problemas.

Rekomendacijos

Jaunimo skaičius ir emigracija

- Kauno miestui reikalinga ilgalaikė jaunimo politikos kompleksinė strategija ir kryptinga, į emigracijos problemą orientuota, migracijos programa, kuri ne tik numatytų migracijos tendencijas, bet ir iškeltų konkrečius tikslus sprendžiant jaunimo skaičiaus mažėjimo problemą.
- Turėtų būti modernizuotos visos jaunimo politikos sritys – šeimos ir migracijos, sveikatos, ir nusikalstamumo, laisvalaikio užimtumo bei darbo. Reikia siekti praktinių veiksmų ir konceptualiųjų bei strateginių modelių šiose srityse suderinimo.
- Rekomenduotina sukurti ir įgyvendinti konkrečias strategijas bei kultūros, švietimo ir verslumo programas Kauno miesto įvaizdžio gerinimui.
- Reikalinga priimti kokybiškai naujas permainas švietimo srityje, užtikrinant palankias karjeros planavimo sistemas, įvairiapusišką vidurių mokyklų tinklą ir besimokančių jaunų žmonių skaičiaus stabilumą arba didėjimą.
- Rekomenduotina savivaldybėje priimamų sprendimų kontekste gerinti ekonominę situaciją (didesnis darbo užmokestis, palankesnės įsidarbinimo ir karjeros galimybės ir pan.), per mokestines ir finansinės paramos priemones skatinant jaunų žmonių pradedamus verslo projektus.
- Siekiant praktiškai ir efektyviai ištirti emigracijos (vidinės ir išorinės) poveikį jaunimo skaičiui ir pačiam miestui, rekomenduojama atlikti detalesnį tyrimą šioje srityje.
- Rekomenduotina didinti jaunų žmonių prisirišimą prie miesto ir jų pilietišką tapatumą, kuriant ir įgyvendinant įvairias neformalaus ugdymo ir aktyvaus laisvalaikio bei užimtumo programas.

Švietimas ir mokslas

- Rekomenduotina remiantis švietimo sistemos modernizavimu gerinti jaunimo gyvenimo sąlygas Kaune. Ypatingą dėmesį reikia skirti švietimo turinio atnaujinimui, orientuotis į karjeros planavimą bei stiprinti švietimo sąsajas su viešąja erdve, taip sprendžiant nedarbo ir jaunimo verslumo problemas. Patartina mažinti humanitarinės krypties mokyklų skaičių ir didinti mokyklų orientuotų į techninius mokslus skaičių.
- Rekomenduotina aktyviai vykdyti programas orientuotas į studentų pritraukimą iš užsienio: įgyvendinti miesto įvaizdžio formavimo užsienyje priemones, inicijuoti universitetų programų derinimą.
- Rekomenduotina kurti ir įgyvendinti programas sprendžiančias jaunimo motyvacijos tęsti mokslus aukštojoje mokykloje mažėjimo problemą.
- Reikalinga plėsti jaunimo profesinio prirentavimo sistemas, suteikiant įsiliejimui į darbo rinką reikiamų žinių.
- Labai svarbu veiksmingai tobulinti neformaliojo švietimo programas jas integruojant į bendrojo lavinimo programas, bei plėtojant neformalaus ugdymo infrastruktūrą mieste.
-

Sveikata

- Reikia nustatyti tinkamą metodinę sistemą sveikos gyvensenos ugdymui, kaip itin svarbią jaunimo politikos formavimo kryptį. Privalu modernizuoti ir esmingai sustiprinti programas orientuotas į sveikos gyvensenos ugdymą bendrojo lavinimo mokyklose bei universitetuose ir kolegijose.

- Patartina plėtoti ir modernizuoti viešąsias erdves, pritaikytas aktyviam laisvalaikio leidimui;
- Rekomenduotina įgyvendinti programas, skatinančias jaunimą judėti, aktyviai leisti laisvalaikį, mažiau laiko ir dėmesio skirti neaktyviam ir nepramingam laisvalaikiui.
- Plėtoti ir įgyvendinti prevencinės priemonės, mažinančias jaunimo sergamumą, taip pat inicijuoti programas padedančias jaunimui valdyti stresą ir tinkamai planuoti laiką.

Nusikalstamumas ir saugumo jausmas

- Savivaldybė turėtų imtis veiksmingų sisteminių priemonių organizuotam nusikalstamumui mažinti.
- Turėtų būti labiau konsoliduotas saugumo problemų sprendimas, įtraukiant į prevencinių priemonių įgyvendinimą platų spektrą jaunimo specialistų ir su jaunimo dirbančių organizacijų. Tai galėtų koordinuoti naujai kuriamas jaunimo reikalų skyrius.
- Rekomenduotina aktyviai alkoholio, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo prevencines programas.
- Patartina steigti jaunimui patrauklius laisvalaikio centrus, kuriuose galėtų rinktis ir į socialinės rizikos grupės patenkantis jaunimas. Tokie centrai galėtų būti dalinai finansuojami iš savivaldybės lėšų.
- Jau įgyvendinamas jaunimo užimtumo, paramos nevyriausybinėms organizacijoms ir kitas programas labiau orientuoti į socialinėms rizikos grupėms priklausantį jaunimą, siekiant jį įtraukti į aktyvų visuomeninį gyvenimą.
- Rekomenduotina skirti didesnę dėmesį Kaune laikinai gyvenantiems asmenims, atsižvelgiant į pakankamai didelį jų polinkį daryti nusikaltimus. Patartina įgyvendinti priemones didinančias šių asmenų įsitraukimą į socialinį ir kultūrinį miesto gyvenimą.
- Reikalinga formuoti adekvatų realiai padėčiai miesto saugumo situacijos įvaizdį visuomenėje, platinant geruosius pavyzdžius, oficialią statistiką, kovojant su stereotipais.
- Rekomenduotina didinti dėmesį saugumui išskirtinai nesaugiose erdvėse (miesto miegamuosiuose rajonuose tamsiuoju paros metu) užtikrinti.

Laisvalaikis ir užimtumas

- Miestui reikalinga efektyvi jaunimo laisvalaikio ir užimtumo politika, strategiškai numatanti laisvalaikio infrastruktūros gerinimą. Rekomenduojama pritaikyti viešas uždaras ir atviras erdves aktyviam laisvalaikiui praleisti – įrengti treniruoklių aikšteles, gerinti dviračių takų infrastruktūrą ir kt.
- Rengiant viešuosius renginius siekti jų įvairumo ir plėtoti aukštesnės kultūrinės vertės programų pasirinkimą.
- Rekomenduotina jaunimo laisvalaikį išskirti kaip vieną svarbiausių jaunimo situacijos gerinimo krypčių taip sprendžiant aktualiausias jaunimo problemas (saugumą, neužimtumą, blogėjančią sveikatą ir kt.).
- Miestas turėtų siekti efektyvinti jaunimo NVO sektorių, skatinant organizacijų uždarumą, funkcijų dubliavimo, neefektyvios konkurencijos mažėjimą.
- Rekomenduotina savivaldybei inicijuoti programas, plėtojančias jaunimo turizmo Kauno regione plėtrą.

Nedarbas ir verslumas

- Reikalinga Kauno mieste efektyviai stiprinti verslumo ir didesnių įsidarbinimo galimybių veiksnus. Be to, reikia skatinti viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimą – universitetų, savivaldybės ir verslininkų tarpžinybinius ryšius siekiant specialistų paklausos ir pasiūlos atitikimo
- Reikalinga savivaldybės priimamų sprendimų kontekste tobulinti profesinį orientavimą, sprendžiant neįsidarbinančio, aukštąjį išsilavinimą turinčio jaunimo pertekliaus tam tikrose socialinėse kryptyse problemą.
- Reikia skatinti naujų įmonių, kurias sukuria jauni žmonės ir į kurias yra įdarbinami jaunim žmonės plėtrą.
- Rekomenduotina prisidėti prie švietimo sistemos modernizavimo, siekiant plėsti praktinių įgūdžių susijusių su asmeninių finansų valdymu ir karjeros planavimu plėtrą bendrojo lavinimo mokyklose

Jaunimo politikos įgyvendinimas

- Perkelti jaunimo politinio dėmesio orientaciją nuo savivaldos prie bendruomeniškumo stiprinimo.
- Reikia išplėtoti realią jaunimo įtraukimo į sprendimų priėmimą koncepciją, suteikiant jaunimo atstovams sprendimo teisę priimant jaunimui aktualius sprendimus miesto Taryboje.
- Rekomenduotina sukurti jaunimo politikos skyrių su aiškiomis atsakomybės sritimis, priemonių planu ir finansavimu. Šis skyrius turėtų užtikrinti tarpžinybinius ryšius ir informacijos sklaidą tarp visų su jaunimu dirbančių institucijų bei inicijuoti strategines priemones iš esmės galinčias pagerinti jaunimo situaciją mieste.
- Reikalinga peržiūrėti ir atnaujinti miesto jaunimo politikos koncepciją, labiau susiejant ją su šiandienos aktualijomis, nacionaliniais ir regioniniais jaunimo politikos strateginiais tikslais.

Priedai

Priedas Nr. 1. Pusiaus struktūruotų interviu respondentų sąrašas

	Vardas	Pavardė	Institucija	Pareigos	el. paštas
1	Mantas	Jurgutis	Kauno jaunimo organizacijų sąjunga "Apskritasis stalas"	Pirmininkas	pirmininkas@kjosas.lt
2	Gintarė	Skaistė	Kauno miesto jaunimo reikalų taryba	Pirmininkė	gintare@lata.lt
3	Laura	Ramanauskaitė - Stašiauskienė	Kauno miesto savivaldybė	Jaunimo reikalų koordinatorė	laura.ramanauskaite@kaunas.lt
4	Donatas	Žiogas	Verslininkų namai	Direktorius	donatas@vn.lt
5	Monika	Kauliūtė	VDU studentų atstovybė	VRS koordinatorė	monika.kauliute@yahoo.com
6	Dovydas	Kinderys	Kauno jaunimo organizacijų sąjunga "Apskritasis stalas"	Valdybos narys	rastutiss@gmail.com
7	Dominykas	Milašius	Kauno miesto mokinių taryba	Pirmininkas	d.milasius@gmail.com
8	Greta	Lelekauskaitė	Kauno miesto mokinių taryba	Narė	greta.lelekauskaite@gmail.com
9	Urtė	Sinkevičiūtė	Kauno miesto mokinių taryba	Narė	urte.sinkeviciute@gmail.com
10	Aušra	Drukenė	Kauno apskrities vyriausiasis policijos komisariatas	Specialistė	ausra.drukiene@policija.lt
11	Jūratė	Stukienė	Kauno apskrities vyriausiasis policijos komisariatas	Specialistė	jurate.stukiene@policija.lt
12	Indrė	Kažemėkaitytė	Kauno teritorinės darbo biržos jaunimo užimtumo poskyrio Jaunimo darbo centras	Vyriausioji specialistė	indre.kazemekaityte@ldb.lt
13	Inga	Balnanosienė	Kauno teritorinės darbo biržos darbo išteklių skyrius	Vedėja	Inga.Balnanosiene@ldb.lt
14	Antanas	Bagdonas	Kauno miesto savivaldybės administracijos Švietimo ir kultūros departamento miesto švietimo ir ugdymo skyrius	Vedėjas	antanas.bagdonas@kaunas.lt
15	Saulius	Kromalcas	Miesto įvaždžio ir turizmo skyrius	Vedėjas	saulius.kromalcas@kaunas.lt
16	Diana	Mykolaitienė	Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmai	Metodininkė, moksleivių organizacijų kuratorė	mykodia@gmail.com
17	Justė	Gusevaitė - Grižė	Kauno vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmai	Metodininkė, miesto mokinių tarybos kuratorė	justnova@gmail.com
18	Irmina	Raudoniūtė	Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro, Visuomenės sveikatos stebėsenos skyrius	Visuomenės sveikatos specialistė	irmina.raudoniute@kaunovsb.lt
19	Asta	Gricienė	Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro, Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros skyriaus	Visuomenės sveikatos specialistė	asta.griciene@kaunovsb.lt
20	Devis	Žilovas	Kauno orientavimosi sporto klubo "Takas"	Orientacinio sporto treneris	info@oktakas.lt

Priedas Nr. 2. Jaunimo apklausos anketa

8. Pažymėkite svarbiausius, Jūsų manymu, mokymosi tikslus?
(galimi keli atsakymai)

Jaunimo situacijos tyrimas Kauno mieste – apklausa

Kauno miesto savivaldybė siekia įvertinti Kauno miesto jaunimo poreikius ir numatyti svarbiausias jaunimo politikos įgyvendinimo kryptis. VšĮ „Atsakingo verslo ir mentorystės institutas“ kartu su VšĮ „Verslo iniciatyva“ vykdo tyrimą, kurio tikslas - atlikti visapusišką Kauno savivaldybės jaunimo situacijos analizę. Jūsų atsakymai bus panaudoti rengiant Kauno miesto jaunimo politikos 2011-2019 m. strategiją. Apklausą skirta jaunimui nuo 14 iki 29 metų šiuo metu gyvenančiam, ar gyvenusiam, bet išvykusiam iš Kauno miesto. Kadangi pagal atsakymus bus rengiama strategija, siūlomos atitinkamos priemonės, todėl prašome į klausimus atsakyti sąžiningai. Iš anksto dėkojame už pagalbą prisidedant prie jaunimo politikos Kauno mieste įgyvendinimo.

Anketoje pateikti klausimai su galimais atsakymais į juos. Jums tinkamo atsakymo numerį pažymėkite langelyje varnele. Jei nerandate Jums tinkamiausio atsakymo, galite įrašyti jį prie pasirinkimo „Kita“. **Anonimiškumą garantuojame.**

1. Jūsų lytis

- ☐ Vyras
☐ Moteris

2. Jūsų amžius (įrašykite skaičių): _____

3. Jūsų išsilavinimas

- ☐ Pradinis išsilavinimas
☐ Vidurinis išsilavinimas
☐ Profesinė kvalifikacija
☐ Aukštesnysis
☐ Aukštasis bakalauro laipsnis
☐ Aukštasis magistro laipsnis
☐ Aukštesnis nei magistro laipsnis
☐ Kita _____

4. Kur gimėte?

- ☐ Kaune
☐ Kitur

5. Kiek laiko gyvenate Kaune?

- ☐ Šiuo metu nebegyvenu, esu išvykęs į kitą Lietuvos miestą
☐ Šiuo metu nebegyvenu, esu išvykęs į užsienį
☐ Iki 2 metų
☐ Nuo 2 iki 5 metų
☐ Nuo 5 iki 10 metų
☐ 10 ir daugiau metų
☐ Nuo pat gimimo

6. Kur šiuo metu mokotės?

- ☐ Bendrojo lavinimo mokykla
☐ Profesinio lavinimo mokykla
☐ Aukštesnioji mokykla
☐ Aukštoji mokykla
☐ Nesimokau išvardintose mokymo įstaigose, bet lankau kursus/seminarus
☐ Visai nesimokau nei mokymosi įstaigoje, nei papildomai kursuose/seminaruose (pereikite prie 8 klausimo)

7. Jūsų mokymosi įstaigos pavadinimas

- ☐ Praktinės žinios/gebėjimai
☐ Profesija
☐ Teorinės žinios
☐ Bendravimo įgūdžiai
☐ Socialiniai/verslumo įgūdžiai
☐ Atestatas/diplomas

9. Kokiam laikui per artimiausius 5 metus ketinate vykti, ar jau išvykote ir gyvenate užsienyje?

- ☐ Ilgiau nei 10 metų
☐ Nuo 5 iki 10 metų
☐ Nuo 2 iki 5 metų
☐ Nuo 6 mėnesių iki 2 metų
☐ Nuo 2 iki 6 mėnesių
☐ Iki 2 mėnesių
☐ Visai neketinu išvykti į užsienį (pereikite prie 11 klausimo)

10. Kaip Jums artimi šie išvykimo į užsienį tikslai?

	Tikrai ne	Mažai	Galbūt	Labai	Tikrai taip
Dirbti/savanoriauti	☐	☐	☐	☐	☐
Mokytis/studijuoti	☐	☐	☐	☐	☐
Gyventi	☐	☐	☐	☐	☐
Atostogauti	☐	☐	☐	☐	☐

11. Ar ketinate per artimiausius 3 metus persikelti gyventi į kitą Lietuvos miestą?

- ☐ Ne, neketinu
☐ Taip, į Vilnių
☐ Taip, į Klaipėdą
☐ Taip, į kitą miestą

12. Dėl kokių priežasčių norėtumėte išvykti ar jau išvykote iš Kauno (tiek į užsienį, tiek į kitą Lietuvos miestą)? (galimi keli atsakymai)

- ☐ Geresnių karjeros galimybių kitur
☐ Didesnio uždarbio kitur
☐ Įdomesnio gyvenimo kitur

- ☐ Kaunas man nemielas gyventi
- ☐ Kauno, kaip miesto nepatrauklumo gyventi
- ☐ Siekio grįžti į gimtąjį miestą (ne Kauną)
- ☐ Noro gyventi su šeima, draugais (ne Kaune)
- ☐ Nenoriu ir neišvyksiu iš Kauno

☐ Kita _____

13. Įvardinkite svarbiausias jaunimo problemas Kauno mieste? *(galimi keli atsakymai)*

- ☐ Polinkis į žalingus įpročius
- ☐ Jaunimo nedarbas
- ☐ Mokamas mokslas
- ☐ Laisvalaikio, užimtumo galimybių stoka
- ☐ Sunki materialinė padėtis
- ☐ Didelis nusikalstamumas
- ☐ Būsto įsigijimo problemos
- ☐ Žiaurumas, smurtas (nepakantumas, patyčios)
- ☐ Jaunų žmonių diskriminacija (suaugusiųjų nepripažinimas)
- ☐ Blogi santykiai su tėvais
- ☐ Emigracija
- ☐ Saviraiškos galimybių stoka
- ☐ Per mažas verslumas
- ☐ Pilietiškumo stoka
- ☐ Nekokybiškas švietimas
- ☐ Sportavimo galimybių stoka
- ☐ Jaunimo apolitiškumas (nesidomėjimas politika, nedalyvavimas joje), abejingumas visuomenės problemoms

☐ Kita _____

14. Kas, Jūsų manymu, sprendžia šias problemas? *(galimi keli atsakymai)*

- ☐ Savivaldybė
- ☐ Nevysiausybinės organizacijos
- ☐ Mokyklos, universitetai, kitos švietimo įstaigos
- ☐ Šeima / giminės
- ☐ Draugai
- ☐ Pats jaunimas
- ☐ Niekas

☐ Kita _____

15. Kaip vertinate savo gyvenimo kokybę per pastarąjį pusmetį?

- ☐ Labai gera
- ☐ Gera
- ☐ Labiau gera nei bloga
- ☐ Labiau bloga nei gera
- ☐ Bloga

16. Ką norėtumėte pakeisti savo gyvenime? *(galimi keli atsakymai)*

- ☐ Norėčiau pakeisti viską
- ☐ Niekas nenorėčiau keisti
- ☐ Profesiją (išsimokslinimą)
- ☐ Materialinę padėtį
- ☐ Santykius su draugais
- ☐ Savo charakterį
- ☐ Išvaizdą
- ☐ Gyvenamąją vietą

- ☐ Santykius šeimoje
- ☐ Darbą
- ☐ Savo laisvalaikį

☐ Kita _____

17. Kaip vertinate savo bendrą sveikatos būklę?

- ☐ Teigiamai
- ☐ Vidutiniškai
- ☐ Neigiamai

18. Kas, Jūsų nuomone, neigiamai veikia Jūsų sveikatos būklę? *(galimi keli atsakymai)*

- ☐ Aplinkos užterštumas
- ☐ Įsisenėjusios ligos
- ☐ Žalingi įpročiai (rūkymas, alkoholis)
- ☐ Didelis mokslo / darbo krūvis
- ☐ Nuolat patiriamas stresas
- ☐ Per mažos pajamos

☐ Kita _____

19. Kurias iš šių medžiagų bandėte ar vartojote?

	Niekada nebandžiau	Esu bandęs	Kartą per mėnesį ir rečiau	Kartą per kelias savaites ir dažniau	Kasdien
Stiprieji alkoholiniai gėrimai	☐	☐	☐	☐	☐
Sidras/vynas/ šampanas	☐	☐	☐	☐	☐
Alus	☐	☐	☐	☐	☐
Cigaretės, cigarelės, cigarai ir kt.	☐	☐	☐	☐	☐
"Žolė", kanapės	☐	☐	☐	☐	☐
Amfetaminas	☐	☐	☐	☐	☐
Kokainas	☐	☐	☐	☐	☐
Heroinas	☐	☐	☐	☐	☐
Krekas	☐	☐	☐	☐	☐
LSD	☐	☐	☐	☐	☐
Kitos narkotinės medžiagos	☐	☐	☐	☐	☐

20. Kurios priemonės, Jūsų manymu, yra efektyviausios sprendžiant žalingų įpročių problemas? *(galimi keli atsakymai)*

- ☐ Sporto renginiai, užsiėmimai
- ☐ Specialistų paskaitos, diskusijos
- ☐ Pokalbiai su bendraamžiais
- ☐ Pokalbiai su įžymiais žmonėmis, kurie atsisako žalingų įpročių (pavyzdžių rodymas)
- ☐ Įvairūs renginiai, socialinės kampanijos
- ☐ Pačių jaunų žmonių kuriamos ir vykdomos prevencijos programos
- ☐ Ribojimai/ draudimai/baudos
- ☐ Pokalbiai su tėvais
- ☐ Pokalbiai su mokytojais
- ☐ Švietimas per bendrojo lavinimo pamokas mokyklose

☐ Kita _____

21. Kaip vertinate nusikalstamumo kitimą Kauno mieste lyginant su praėjusiais metais?

- ☐ Nusikalstamumas padidėjo
☐ Nusikalstamumas sumažėjo
☐ Nusikalstamumas liko toks pats

22. Įvertinkite, kaip saugiai jaučiatės šiose vietose?

	Visiškai saugiai	Pakankamai saugiai	Vidutiniškai	Labai nesaugiai	Negaliu įvertinti
Darbe	☐	☐	☐	☐	☐
Namuose	☐	☐	☐	☐	☐
Masiniuose renginiuose	☐	☐	☐	☐	☐
Viešajame transporte	☐	☐	☐	☐	☐
Prekybos ir paslaugų centruose	☐	☐	☐	☐	☐
Maitinimo įstaigose	☐	☐	☐	☐	☐
Gatvėje (miesto centre)	☐	☐	☐	☐	☐
Gatvėje (miegamuosiuose rajonuose)	☐	☐	☐	☐	☐
Švietimo įstaigoje	☐	☐	☐	☐	☐
Visur	☐	☐	☐	☐	☐

23. Pažymėkite svarbiausias priežastis dėl kurių jaučiatės nesaugūs? (galimi keli atsakymai)

- ☐ Nepakankamas gatvių apšvietimas
☐ Nepakankamas stebėjimo kamerų skaičius
☐ Aplinkinių abejingumas
☐ Paauglių grupuotės
☐ Kišenvagiai
☐ Nepakankama policijos apsauga
☐ Asmenys apsvaigę nuo psichotropinių medžiagų (alkoholio, narkotikų)

☐ Kita _____

24. Ar dalyvaujate išvardintų organizacijų veikloje?

	Esu dalyvis	Esu narys	Nesu nei narys, nei dalyvis	Nieko apie tai nežinau
Švietimo įstaigos savivaldos organizacija	☐	☐	☐	☐
Jaunimo organizacija	☐	☐	☐	☐
Labdaros	☐	☐	☐	☐

organizacija				
Žmogaus teisių organizacija	☐	☐	☐	☐
Vartotojų teisių organizacija	☐	☐	☐	☐
Namo bendrija	☐	☐	☐	☐
Profesinė sąjunga	☐	☐	☐	☐
Vietos bendruomenė	☐	☐	☐	☐
Religinė parapija ar organizacija	☐	☐	☐	☐
Kita nevyriausybinių organizacija	☐	☐	☐	☐

25. Kokios priežastys trukdo aktyviam jaunimo įsiliesimui į visuomeninių organizacijų veiklą? (galimi keli atsakymai)

- ☐ Informacijos stoka
☐ Negatyvūs stereotipai (išankstiniai nusistatymai) apie jaunimo organizacijas
☐ Laiko stoka
☐ Draugų poveikis
☐ Šeimos poveikis
☐ Organizacijų neveiknumas
☐ Organizacijų uždaramas
☐ Negalėjimas rasti tinkamos organizacijos

☐ Kita _____

26. Kas paskatintų jaunimą aktyviau dalyvauti visuomeniniame gyvenime? (galimi keli atsakymai)

- ☐ Jaunų žmonių įsitraukimo į valdymo institucijas skatinimas
☐ Jaunimo visuomeninių organizacijų kūrimosi skatinimas
☐ Didesnė parama jaunimo organizacijoms
☐ Specialios informacinės kampanijos
☐ Savanoriškos veiklos skatinimas
☐ Pačių jaunų žmonių iniciatyvumas
☐ Glaudesnis bendradarbiavimas tarp švietimo įstaigų ir visuomeninių organizacijų

☐ Kita _____

27. Ar balsuojate rinkimuose?

- ☐ Turiu teisę ir balsuoju
☐ Turiu teisę ir nebalsuoju
☐ Neturiu teisės balsuoti (pvz. esu per jaunas)

28. Ar galite daryti įtaką politiniams sprendimams? (galimi keli atsakymai)

- ☐ Taip, galiu teikti siūlymus atsakingiems asmenims ir institucijoms
☐ Taip, galiu pareikšti poziciją per visuomeninę organizaciją, kurios veikloje dalyvauju
☐ Taip, pats priimu sprendimus per įvairias valdymo institucijas (Jaunimo reikalų tarybas ir pan.)
☐ Ne, nors norėčiau
☐ Ne, nors norėčiau, bet neturiu jokių galimybių
☐ Ne ir nenoriu (nematau prasmės)

29. Kaip vertinate šių su jaunimu Kauno mieste dirbančių institucijų veiklos kokybę?

	Neigiamai	Patenkinamai	Gerai	Labai gerai	Nežinau, ką ji veikia
Jaunimo reikalų koordinatorius	☐	☐	☐	☐	☐
Miesto mokinių taryba	☐	☐	☐	☐	☐
Jaunimo reikalų taryba	☐	☐	☐	☐	☐
Jaunimo organizacijų sąjunga "KIJOS'AS"	☐	☐	☐	☐	☐
Jaunimo darbo centras	☐	☐	☐	☐	☐
Verslininkų namai	☐	☐	☐	☐	☐
Darbo birža	☐	☐	☐	☐	☐

30. Įvardinkite Jums žinomas jaunimo visuomenines organizacijas labiausiai prisidedančias prie jaunimo problemų sprendimo.

31. Kaip vertinate savo žinias apie šių institucijų veiklos funkcijas ir priimamus sprendimus?

	Prastos	Vidutinės	Geros
Miesto Taryba	☐	☐	☐
Savivaldybės administracija	☐	☐	☐
Seimas	☐	☐	☐
Vyriausybė	☐	☐	☐
Europos Parlamentas	☐	☐	☐

32. Ar turite laiko nieko neveikti?

- ☐ Visiškai ne
☐ Beveik ne
☐ Turiu šiek tiek
☐ Turiu daug
☐ Turiu labai daug

33. Įvertinkite, kaip dažnai užsiimate žemiau išvardintomis veiklomis?

	Retai	Dažnai	Retai arba niekada, bet norėčiau dažniau	Retai arba niekada, bet ir nenoriu
Sportuoju	☐	☐	☐	☐
Klausausi muzikos	☐	☐	☐	☐
Skaitau knygas, spaudą	☐	☐	☐	☐
Naudojuosi kompiuteriu	☐	☐	☐	☐
Apsiperku, vaikštau po parduotuves	☐	☐	☐	☐
Lankausi kavinėse, klubuose	☐	☐	☐	☐
Užsiimu naudinga veikla (remontas, maisto ruošimas)	☐	☐	☐	☐
Einu pasivaikščioti, pasivažinėti dviračiu	☐	☐	☐	☐
Lankausi kine, teatre, koncerte	☐	☐	☐	☐
Stengiuosi dirbti už atlygį	☐	☐	☐	☐
Dirbu be atlygio (savanoriauju)	☐	☐	☐	☐
Hobis (grojimas, piešimas, žvejyba)	☐	☐	☐	☐
Dalyvauju visuomeninės organizacijos veikloje	☐	☐	☐	☐
Lankau būrelį	☐	☐	☐	☐

34. Ko labiausiai trūksta, siekiant pagerinti sportavimo sąlygas? (galimi keli atsakymai)

- ☐ Sporto aikštynų, aikščių
☐ Dviračių takų infrastruktūros
☐ Sportavimo skatinimo, miestiečių įtraukimo į sportavimą
☐ Įvairesnių sporto šakų rėmimo
☐ Kita _____

35. Kurioms laisvalaikio leidimo formoms daugiau dėmesio turėtų skirti savivaldybė?

- ☐ Stovykloms, sąskrydžiams, žygiams ir kt.
☐ Jaunimo turizmui
☐ Mokymosi renginiams
☐ Sporto renginiams
☐ Masinėms gatvės šventėms ir renginiams
☐ Koncertams, teatrams, parodoms
☐ Visuomeninių organizacijų renginiams ir veikloms
☐ Kita _____

36. Ar šiuo metu dirbate?

- ☐ Taip
☐ Ne (pereikite prie 38 klausimo)

37. Kur šiuo metu dirbate (atsakę pereikite prie 39 klausimo)?

- ☐ Viešajame sektoriuje
☐ Privatajame sektoriuje
☐ Nevyriausybiniame organizacijoje

38. Kodėl šiuo metu nedirbate?

- ☐ Noriu tik mokytis
- ☐ Negaliu rasti tinkamo darbo
- ☐ Pakanka pinigų (nėra didesnio poreikio)
- ☐ Išlaiko tėvai

☐ Kita _____

39. Kokio darbo norėtumėte?

- ☐ Dirbčiau tik legalų ir gerai apmokamą darbą
- ☐ Dirbčiau ir nelegalų, bet gerai apmokamą darbą
- ☐ Mano kvalifikaciją atitinkančio darbo
- ☐ Bet kokio pastovaus darbo
- ☐ Norėčiau dirbti užsienyje
- ☐ Bet kokio darbo Lietuvoje
- ☐ Bet kokio darbo užsienyje

40. Koks yra pagrindinis jūsų pajamų šaltinis?

- ☐ Pašalpos
- ☐ Šeimos, tėvų parama
- ☐ Pastovus atlyginimas
- ☐ Stipendija
- ☐ Draugo/partnerio uždarbis
- ☐ Nelegalus darbas
- ☐ Atsitiktinis uždarbis

☐ Kita _____

41. Kas padeda susirasti darbą? (galimi keli atsakymai)

- ☐ Darbo kompiuteriu įgūdžiai
- ☐ Gera išvaizda
- ☐ Asmeninės savybės
- ☐ Pažintys
- ☐ Praktinės veiklos patirtis
- ☐ Aukštasis išsilavinimas
- ☐ Gerai parengtas CV ir motyvacinis laiškas
- ☐ Užsienio kalbų mokėjimas

☐ Kita _____

42. Kas turėtų spręsti jaunimo nedarbo problemas?

(galimi keli atsakymai)

- ☐ Pats jaunimas, kurdamas darbo vietas
- ☐ Pats jaunimas, savarankiškai ieškodamas darbo
- ☐ Už įdarbinimą atsakingos institucijos
- ☐ Savivaldybė
- ☐ Vyriausybė, Seimas
- ☐ Jaunimo organizacijos

☐ Kita _____

43. Kas labiausiai trukdo jaunam žmogui pradėti verslą?

(galimi keli atsakymai)

- ☐ Trūksta idėjos verslui
- ☐ Trūksta tinkamų žmonių/partnerių
- ☐ Trūksta finansų
- ☐ Trūksta žinių/įgūdžių
- ☐ Trūksta verslumo savybių

- ☐ Trūksta valstybės paramos
- ☐ Per didelė konkurencija
- ☐ Netinkama verslui aplinka

☐ Kita _____

44. Kaip manote, ar studijos aukštojoje mokykloje skatina kurti verslą?

- ☐ Taip, skatina
- ☐ Ne, neskatina

45. Įvertinkite šiuos aspektus Kauno miesto kontekste.

	Labai gera	Gera	Vidutiniška	Bloga	Labai bloga
Švietimo situacija	☐	☐	☐	☐	☐
Ekologinė situacija	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūrinė situacija	☐	☐	☐	☐	☐
Socialinė situacija	☐	☐	☐	☐	☐
Politinė situacija	☐	☐	☐	☐	☐
Ekonominė situacija	☐	☐	☐	☐	☐
Sporto ir laisvalaikio situacija	☐	☐	☐	☐	☐

46. Įvertinkite viešuosius renginius Kauno mieste

	Pilnai pakankamai	Pakankamai	Vidutiniškai	Nepakankamai	Visiškai nepakankamai
Renginių skaičius	☐	☐	☐	☐	☐
Renginių kokybė	☐	☐	☐	☐	☐
Renginių viešinimas	☐	☐	☐	☐	☐
Renginių įvairumas	☐	☐	☐	☐	☐

47. Iš kur sužinote apie Kaune vykstančius viešuosius renginius? (galimi keli atsakymai)

- ☐ Draugų
- ☐ Radijo, televizijos
- ☐ Spaudos
- ☐ Plakatų, skrajučių
- ☐ Interneto naujienų portalų
- ☐ Interneto socialiniuose tinkluose ir el. paštu
- ☐ Per kitus interneto kanalus

☐ Kita _____

48. Įvertinkite šiuos Kauno įvaizdžio epitetus

	Visiškai sutinku	Sutinku	Labiau sutinku nei	Labiau nesutinku nei	Visiškai nesutinku
--	------------------	---------	--------------------	----------------------	--------------------

			nesutink	sutinku	
Sportiškiausias miestas	☐	☐	☐	☐	☐
Akademiniis miestas	☐	☐	☐	☐	☐
Lietuviškiausias miestas	☐	☐	☐	☐	☐
Perspektyviausias, labiausiai besivystantis miestas	☐	☐	☐	☐	☐
Atsiliekantis, provincialus (kaimietiškas) miestas	☐	☐	☐	☐	☐
Nuobodus (nėra pakankamai įdomių veiklų ir renginių) miestas	☐	☐	☐	☐	☐
Konservatyvus miestas	☐	☐	☐	☐	☐
Nepatogus gyventi miestas	☐	☐	☐	☐	☐
Patogus, kokybiškas gyventi miestas	☐	☐	☐	☐	☐
Kultūros lopšys (miestas turintis intensyviausią kultūrinį gyvenimą)	☐	☐	☐	☐	☐

49. Ką Jums reiškia Kaunas?
(galimi keli atsakymai)

- ☐ Mano gimtasis miestas
- ☐ Mano mylimiausias miestas
- ☐ Vieta, kurioje šiuo metu gyvenu
- ☐ Miestas, kuriame šiuo metu gyvenu, tačiau man čia nepatinka
- ☐ Kita _____

50. Kaip siejate savo ateitį su Kaunu?

- ☐ Noriu gyventi tik Kaune
- ☐ Man visiškai nesvarbu, kokiame mieste gyventi
- ☐ Man nepatinka Kaune, norėčiau iš jo išvykti

51. Jei turite, pateikite papildomų pastabų ir komentarų susijusių su šia apklausa.
